

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Cahier 2016-4

Monitor Veelplegers 2016

Transitie van de oude naar de nieuwe definitie van zeer actieve veelpleger,
methodologische onderbouwing

N. Tollenaar
M.G.C.J. Beerthuizen
A.M. van der Laan

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht.

Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Veiligheid en Justitie weergeeft.

Inhoud

Samenvatting – 5

1 Inleiding – 9

- 1.1 Wijziging van de definitie van veelplegers – 10
 - 1.1.1 Redenen voor de wijziging – 10
 - 1.1.2 Verandering in definitie van veelplegers: trendbreuk – 10
- 1.2 Onderzoeksvragen – 12
- 1.3 Leeswijzer – 13

2 Methode – 15

- 2.1 Databronnen – 15
- 2.2 Reconstructie landelijke ZAVP-definitie op basis van RAC-min – 16
- 2.3 Keuzes voor rapportage RISC-gegevens – 18
- 2.4 Consequenties van de overstap in methodiek – 18

3 Empirische verschillen in veelplegerscijfers: oude en nieuwe definitie – 21

- 3.1 De aantallen zeer actieve veelplegers – 21
- 3.2 De achtergrondkenmerken van zeer actieve veelplegers – 23

4 Ontwikkelingen in de tijd MV 1.0 (oude definitie) – 25

- 4.1 Zeer actieve volwassen veelplegers – 25
 - 4.1.1 Prevalentie – 25
 - 4.1.2 Geboorteland en etniciteit – 27
 - 4.1.3 RISC-achtergrondkenmerken – 29
 - 4.1.4 Insluiting en detentieduur – 31
 - 4.1.5 Recidive – 33
 - 4.1.6 Delictsoorten – 34
 - 4.1.7 Sancties – 35
- 4.2 Jongvolwassen zeer actieve veelplegers – 35
 - 4.2.1 Prevalentie jongvolwassen zeer actieve veelplegers – 35
 - 4.2.2 Profiel jongvolwassen ZAVP's – 36
 - 4.2.3 Delictsoorten – 37
 - 4.2.4 Sancties – 37
 - 4.2.5 Recidive – 38

5 Ontwikkelingen in de tijd MV 2.0 (nieuwe definitie) – 41

- 5.1 Zeer actieve volwassen veelplegers – 41
 - 5.1.1 Prevalentie en oververtegenwoordiging – 41
 - 5.1.2 Geboorteland – 42
 - 5.1.3 RISC-achtergrondkenmerken – 44
 - 5.1.4 Insluiting en detentieduur – 45
 - 5.1.5 Recidive – 46
 - 5.1.6 Delictsoorten – 47
 - 5.1.7 Sancties – 48
- 5.2 Jongvolwassen zeer actieve veelplegers – 50
 - 5.2.1 Prevalentie jongvolwassen zeer actieve veelplegers – 50
 - 5.2.2 Profiel jongvolwassen ZAVP's – 51
 - 5.2.3 Delictsoorten – 51

5.2.4 Sancties — 52

5.2.5 Recidive — 52

6 Conclusie — 55

6.1 Definitiewijziging en consequenties — 55

6.2 Trends in de kerncijfers — 57

6.3 Samenvattend — 58

Summary — 61

Literatuur — 65

Bijlagen

1 Begeleidingscommissie — 67

2 Tabellen behorende bij hoofdstuk 4 — 69

3 Tabellen behorende bij hoofdstuk 5 — 73

4 Aanvullende analyse RISC-bestanden — 77

5 Verklaringen voor gebrek aan overlap definities — 79

6 Regionale cijfers — 83

7 Definitie cybercrime — 85

8 Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige veelplegers — 87

Samenvatting

In dit rapport worden de nieuwste resultaten uit de Monitor Veelplegers (MV) gepresenteerd. Omdat de landelijke definitie van zeer actieve veelplegers (ZAVP's) sinds januari 2014 veranderd is in de justitiepraktijk, is ook de MV anders opgebouwd. Sinds 1 januari 2014 wordt de groep ZAVP's die op de zogeheten 'veelplegerslijst' afkomstig van het Parket-Generaal komen, als volgt omschreven:

Een zeer actieve veelpleger is een persoon van 18 jaar of ouder die over een periode van vijf jaren processen-verbaal tegen zich opgemaakt zag worden voor meer dan tien misdrijven, waarvan ten minste één misdrijf in de laatste twaalf maanden, terug te rekenen vanaf de pleegdatum van het laatst gepleegde misdrijf.

De wijziging heeft tot gevolg dat de ZAVP's worden bepaald op basis van een andere bron (gegevens afkomstig van het Openbaar Ministerie in plaats van politiegegevens) en gemeten met een andere teleenheid (strafbare feiten in plaats van processen-verbaal). Deze verandering kan tot een trendbreuk leiden; doordat de definitie ruimer is, zal de groep ZAVP's groter worden. Een proces-verbaal telt namelijk ten minste één strafbaar feit.

De doelstelling van dit rapport is vanwege de verandering in definities en bronnen tweeledig. Ten eerste wordt nagegaan wat de consequenties zijn van de verandering in definitie van ZAVP's. Doordat in de praktijk een nieuwe definitie wordt gebruikt, met een andere bron en andere teleenheid, ontstaat mogelijk een andere selectie van veelplegers. De vraag daarbij is ook of zich een trendbreuk in de monitorcijfers voordoet en hoe erg dat is. Ten tweede gaan we in op de ontwikkelingen in achtergrondkenmerken, sancties en recidive die zich voordoen onder ZAVP's waarbij we zowel kijken naar de ontwikkelingen op basis van de oude als op basis van de nieuwe definitie. De methodologische insteek van dit rapport is van belang zodat de metingen van de veelplegersmonitor toekomstbestendig blijven. Daarmee blijft de monitor een bruikbaar instrument voor beleid waarbij nieuwe ontwikkelingen kunnen worden vergeleken met het verleden.

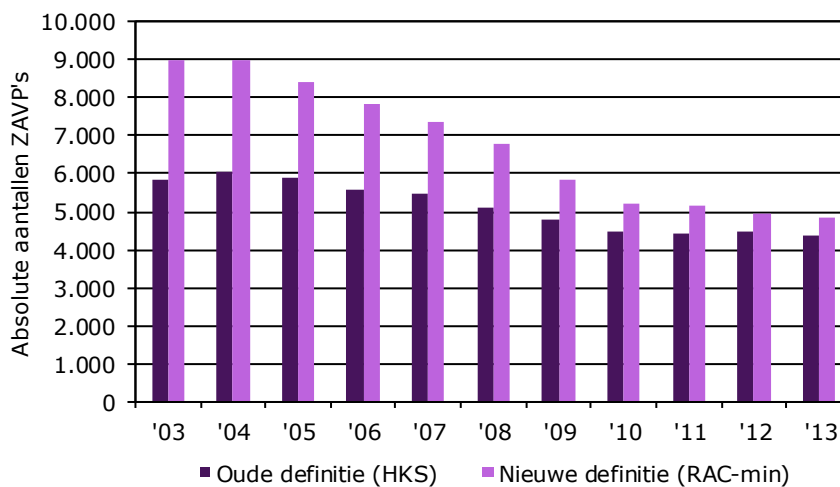
Verskil in doelgroep definities

Uit de resultaten blijkt dat het aantal ZAVP's zoals verwacht groter is onder de nieuwe definitie. Wel wordt het verschil in aantallen met de oude definitie met de tijd steeds kleiner (figuur S1). Echter, als er wordt gekeken welke aandeel van de personen in beide groepen voorkomen, dan blijkt dat een substantieel deel (20-40%) van verdachten die volgens de oude definitie werden gerekend tot ZAVP's, *niet* terug te komen als ZAVP volgens de nieuwe definitie. Dit is moeilijk te verklaren, maar kan onder meer liggen aan vervuiling in het HKS. De ZAVP op basis van de nieuwe definitie betreft dus deels een andere groep individuen. Als we de persoonskenmerken vergelijken op groepsniveau, dan is er echter weinig verschil tussen ZAVP's op basis van de oude en de nieuwe definitie. Alleen het strafrechtelijk verleden (in termen van strafzaken) is omvangrijker bij de ZAVP volgens de oude definitie maar dan alleen in de beginjaren van het cohort. Dit verschil is het grootst in 2003 en verdwijnt in 2013 vrijwel geheel. Mogelijk komt dit doordat de groep werkelijk van samenstelling is veranderd, maar het kan ook gaan om een veranderde registratie gaan. Dit is niet vast te stellen.

Aantallen zeer actieve veelplegers nemen af

Zowel volgens de oude als de nieuwe definitie is het aantal ZAVP's per 1.000 volwassenen tussen 2003 en 2013 afgenomen (net als de absolute aantallen in figuur S1). De percentuele daling is sterker voor ZAVP's volgens de nieuwe definitie (-48%), dan voor de oude definitie (-30%). Voor de ZAVP's volgens de nieuwe definitie zijn ook al gegevens bekend uit 2014 en in dit jaar neemt het aantal ZAVP's iets toe t.o.v. van 2013. Ook neemt voor beide definities het aandeel ZAVP's af ten opzichte van de totale daderbevolking gedurende dezelfde periode.

Figuur S1 Aantallen ZAVP's volgens de oude en nieuwe definitie

Verhouding jongvolwassen ZAVP verschilt voor beide definities

In absolute aantallen zijn er in 2003, net als bij de volwassenen, tweemaal zoveel jongvolwassen ZAVP volgens de nieuwe definitie. In 2013 zijn de groepen ongeveer even groot, ongeveer 1.100 personen. Echter, de trend in het aandeel dat jongvolwassen ZAVP's innemen in de gehele ZAVP-populatie verschilt bij beide definities – volgens de oude definitie neemt hun aandeel toe van 18% in 2003 naar 28% in 2009 en bij de nieuwe definitie schommelt deze tussen 23-26% over de gehele periode.

Recidive hoog maar dalend

De recidive onder ZAVP's volgens beide definities is hoog (>80-90% na vier jaar). Door de jaren verandert er weinig, na de daling in 2003-2004 is er nauwelijks een trend in de recidive. Voor de meer recentere cohorten lijkt de korte-termijnrecidive echter wel wat lager te liggen dan voor cohorten verder in het verleden. Qua aantallen nieuwe strafzaken is de recidive volgend op het peiljaar voor de groep ZAVP's volgens de nieuwe definitie lager. Bij jongvolwassen ZAVP's ligt het recidivepercentage iets lager dan bij de totale groep volgens beide definities.

Verschuiving in verhouding delictsoorten

De delictsoortverhouding verandert door de jaren heen voor beide definities. Waar in 2003 voornamelijk vermogensdelicten zonder geweld werden gepleegd, nam dit

delict af vanaf 2007. Deze afname ging gepaard met een toename in het aandeel geweldsmisdrijven en vernieling, lichte agressie en openbare orde. Het aandeel vermogensdelicten zonder geweld blijft jaarlijks het meest voorkomende type misdrijf (45% of meer). Hoewel bij jongvolwassenen ZAVP's dezelfde trend te zien is, plegen zij in verhouding iets meer gewelds- en agressiedelicten.

Verandering in sanctieprofiel

ZAVP's volgens beide definities krijgen voornamelijk vrijheidsstraffen opgelegd, hoewel taakstraffen en overige afdoeningen gedurende 2003-2014 steeds vaker voorkomen. In vergelijking met de gehele groep ZAVP's krijgen jongvolwassenen vaker een taakstraf, maar blijft de vrijheidsstraf wel de meest voorkomende afdoening. De ISD-maatregel wordt bij 3-7% van de ZAVP's opgelegd (afhankelijk van welke definitie gehanteerd wordt). Door de jaren heen verandert het profiel van wie de ISD-maatregel krijgt en wie niet – waar in 2003 ZAVP's met een omvangrijker, frequenter en ernstiger strafrechtelijk verleden een dergelijke maatregel kregen, krijgen ook 'minder zware' ZAVP's in 2014 dezelfde maatregel.

Conclusie over verandering in definitie

De nieuwe definitie levert een grotere groep op dan de oude definitie, maar dit verschil in omvang is nagenoeg verdwenen in 2013. Echter, het aantal personen dat volgens beide definities een ZAVP is neemt in de loop van de tijd af. In 2013 is nog maar 60% van de ZAVP's volgens de oude definitie een ZAVP volgens de nieuwe definitie, terwijl de laatste definitie ogenschijnlijk enkel ruimer is. Het is niet duidelijk waarom dit is. Echter, de wijziging heeft minder invloed op het profiel van de ZAVP wat betreft achtergrondkenmerken. Dit verandert nauwelijks, met uitzondering van de jongvolwassen ZAVP's. Deze laatste groep heeft een minder omvangrijk strafrechtelijk verleden en minder hoge recidive onder de nieuwe definitie. Bovendien is de trend van het aantal jongvolwassen ZAVP's sterk veranderd. Was er eerst een stijging, voor de nieuwe definitie is er sprake van een continue daling.

1 Inleiding

Criminelen die frequent misdrijven plegen werden kort voor de millenniumwisseling *stelselmatige daders, de harde kern of draaideurcriminelen* genoemd. Sinds 2000 is het gangbaar dat de groep met de term *veelplegers* wordt aangeduid (Ferwerda, Kleemans, Korf & Van der Laan, 2003). Omdat veelplegers verantwoordelijk zijn voor een disproportioneel aandeel van de totale Nederlandse criminaliteit, is er vanuit beleid en wetenschap veel aandacht voor deze groep daders.

Belangrijke vraagstukken zijn hoe deze daders gestraft en/of behandeld dienen te worden, aangezien traditionele straffen – zoals boetes of gevangenisstraffen – het crimineel gedrag van veelplegers maar beperkt beïnvloeden. Omdat het gewenst is dat veelplegers stoppen met plegen van delicten of minder frequent delicten gaan plegen, is de aanpak van bij justitie bekende veelplegers met een hoog recidive-risico – en in het bijzonder de *zeer actieve volwassen veelpleger (ZAVP)* – de afgelopen jaren een speerpunt binnen het Nederlands justitieel beleid.

Om kerncijfers te leveren voor het justitiebeleid ten aanzien van veelplegers is in 2005 de *Monitor Veelplegers (MV)* ontwikkeld. Hierin worden de omvang van de populatie ZAVP's, de achtergrond- en criminele-carrièrekenmerken en de recidive van veroordeelde ZAVP's in kaart gebracht en gevolgd over de tijd. Om de veelplegers te definiëren werd gebruik gemaakt van de bij de politie en het OM geldende definitie op basis van aantallen processen-verbaal die tegen een verdachte zijn opgemaakt. Een proces-verbaal kan om meerdere strafbare feiten gaan. In 2013 is besloten tot een wijziging van de definitie van veelplegers. In plaats processen-verbaal te tellen, worden nu bij het Openbaar Ministerie (OM) in strafzaken geregistreerde strafbare feiten (zie paragraaf 1.1.2) geteld. Het aantal van 11 of meer in vijf jaar blijft ongewijzigd. De wijziging is op 1 januari 2014 ingegaan.

Deze wijziging heeft als gevolg dat naar verwachting meer personen op de veelplegerslijst komen. Immers, naar verwachting zal er voor ieder proces-verbaal minimaal 1 strafbaar feit bij het OM terug te vinden moeten zijn, terwijl het benodigde aantal en de periode ongewijzigd blijven. Dit leidt tot een ingrijpende aanpassing die in dit verslag wordt doorgevoerd. De huidige monitor is daarom niet alleen een voortzetting, maar ook een aanpassing van de eerdere monitoren. Het doel van het onderzoek is tweeledig. Ten eerste willen we de gevolgen van de aanpassing van de definitie van ZAVP's onderzoeken. Ten tweede beschrijven we de ontwikkelingen in de populatie ZAVP's tot en met 2014 conform de doelstelling van de eerdere monitorrapportages. Ter referentie worden in dit verslag ook nog éénmaal de resultaten van de monitor veelplegers op basis van de oude methodiek gerapporteerd.

Het huidige rapport heeft een methodologische insteek: er is onderzocht wat de gevolgen zijn van de wijziging. Ook wordt er in dit onderzoek vastgelegd wat de resultaten zijn van de oude en de nieuwe werkwijze, zodat het mogelijk is om nieuwe ontwikkelingen te duiden in het licht van het verleden. Voor de belangrijkste resultaten volgens de nieuwe definitie, zie Beerthuisen, Tollenaar en van der Laan (2016). Het onderzoek vindt plaats op verzoek van de

Directie Sanctietoepassing en Jeugd (DSenJ) van het ministerie van Veiligheid en Justitie.¹

De komende drie paragrafen gaan we verder in op de redenen die de praktijk had om een nieuwe definitie te maken, de details van de gekozen nieuwe definitie en de vraagstelling van het onderzoek.

1.1 Wijziging van de definitie van veelplegers

1.1.1 Redenen voor de wijziging

De richtlijn van wie tot de ZAVP behoorde was voor 2013 gebaseerd op de landelijke definitie volgens het HKS. In de praktijk werd er per regio jaarlijks een veelplegerslijst gegenereerd volgens deze methode, die in de praktijk voor diverse problemen en onduidelijkheden zorgde (Mostert, 2010).

Zo stonden kernbegrippen in deze definitie open voor interpretatie, zoals wat er precies bedoeld werd met het 'peiljaar'. Het peiljaar werd door sommigen gezien als het lopende kalenderjaar inclusief het vorige kalenderjaar en door anderen als een periode van 365 dagen teruggelend vanaf de dag van peilen. Verder was het onduidelijk tot welke regio ZAVP's geteld moest te worden, als iemand in meerdere regio pleegde. Daarnaast liepen sommige korpsen al vooruit op de zaken, omdat zij het al eerder 'gevoelsmatig zuiverder' vonden om strafbare feiten te tellen in plaats van processen-verbaal (wat nu landelijke praktijk is geworden). Bovendien bleek er in de praktijk ook vaak discussie te zijn met het OM of de veelplegers op basis van het HKS² ook werkelijk veelplegers waren; daardoor moest er in sommige regio's handmatig gecontroleerd werd in COMPAS³, wat weer tot extra werk leidde. Verder waren ook niet alle regio's overtuigd van de kwaliteit van HKS als valide bron, door een waargenomen gebrek van actualiteit binnen de bron, het niet verwijderen van septs en vrijspraken en de dreiging dat HKS als bron uitgefaseerd zou worden.

Kortom, in de praktijk waren de veelplegerslijsten onderling niet goed vergelijkbaar, verouderd, was het veredelen van de lijsten arbeidsintensief en had men weinig vertrouwen in de kwaliteit van de onderliggende bron. Deze overwegingen hebben geleid tot drie keuzes: een wijziging in definitie, een overstap naar een andere bron voor de definitie en een andere teleenheid.

1.1.2 Verandering in definitie van veelplegers: trendbreuk

Op basis van de Monitor Veelplegers worden jaarlijks de ontwikkelingen in de populatie ZAVP's gerapporteerd. Zoals gezegd is de definitie van de (zeer actieve) veelpleger in 2013 door het OM veranderd (OM, 2013b; zie voor een excerpt bijlage 8). Daarom wijken we in het huidige rapport voor het eerst af van de methodiek van vorige metingen (zie bijv. Tollenaar en Van der Laan, 2013). De oude definitie van de ZAVP luidt als volgt:

¹ De oorspronkelijke monitor was op verzoek van de voormalig beleidsdirecties justitieel jeugdbeleid (DJJ) en directie sanctie en preventie (DSP). Deze directies zijn deels opgegaan in de directie Sanctietoepassing en Jeugd (DSenJ).

² Herkenningsdienstsysteem. Zie voor een beschrijving, paragraaf 2.1.

³ Dit is één van de primaire registratiesystemen van het OM.

Een zeer actieve volwassen veelpleger is iemand van 18 jaar of ouder die over een periode van vijf jaren – waarvan het peiljaar het laatste jaar vormt – meer dan tien processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar. Het peiljaar is het jaar waarin hij of zij als ZAVP is aangemerkt.

De nieuwe definitie van ZAVP luidt als volgt:

Een zeer actieve veelpleger is een persoon van 18 jaar of ouder die over een periode van vijf jaren processen-verbaal tegen zich opgemaakt zag worden voor meer dan tien misdrijffeiten, waarvan ten minste één misdrijf in de laatste twaalf maanden, terug te rekenen vanaf de pleegdatum van het laatst gepleegde misdrijf

De nieuwe definitie behelst drie veranderingen (OM, 2009, 2013b):

- 1 De overgang van minimaal elf processen-verbaal opgemaakt tegen de zeer actieve veelpleger gedurende vijf jaren, naar minimaal elf *misdrijffeiten* gedurende vijf jaren;
- 2 De overgang van kalenderjaar, naar jaar vanaf een bepaalde datum voor het berekenen van de vijfjaarsperiode;
- 3 Één misdrijf moet plaats hebben gevonden in de laatste twaalf maanden, voorafgaand aan de pleegdatum van het laatst gepleegde feit.

De wijziging is voor de praktijk ingegaan op 1 januari 2014.

Box 1 Implicaties van definitieverandering (zeer actieve) veelplegers

Tot en met 2013 werd het aantal processen-verbaal dat opgemaakt werd tegen een dader of verdachte gebruikt als de teleenheid van crimineel gedrag om te bepalen of men een zeer actieve veelpleger was. Een proces-verbaal is het officiële document van registratie als verdachte wegens een misdrijf, waarin de persoonsgegevens van het slachtoffer van één of meerdere misdrijven staan, naast die van de dader, het tijdstip en de plaats ervan en de toedracht.

Vanaf 2014 wordt in plaats van het proces-verbaal het aantal misdrijven dat geregistreerd is geteld. Waar voorheen de nadruk lag op de een administratieve eenheid van processen-verbaal bij het bepalen van het 'veelplegerschap', ligt de nadruk nu meer op geregistreerd crimineel gedrag zoals die door het OM is geregistreerd. Het OM kan vanwege het opportuniteitsbeginsel ook wel een selectie van het door de politie aangebrachte delicten in het proces-verbaal vervolgen.

In onderstaand schema is weergegeven hoe dit er op beide niveaus uit kan zien, wanneer een persoon wel als nieuwe (zeer actieve) veelpleger maar niet als oude veelpleger wordt aangemerkt. In totaal heeft de dader maar zes processen-verbaal binnen vijf jaar –niet genoeg om volgens de oude definitie als ZAVP gekenmerkt te worden – maar wel twaalf feiten – wat volgens de nieuwe definitie wel voldoende is om als ZAVP gekenmerkt te worden.

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Jaar 5
PV's	X	X	X	X	X
Strafbare feiten	X X X	X X X X	X	X X X	X X

Noot: X = registratie strafbaar feit; X = registratie proces-verbaal; feiten behoren tot het proces-verbaal waar zij een groen-vlak mee delen.

Dit is van belang voor het bepalen van de (zeer actieve) veelplegerspopulatie. Waar eerder daders pas na meerdere politiecontacten tot de populatie veelplegers gerekend konden worden, is het nu al mogelijk om met slechts één proces-verbaal of rechtszaak binnen deze populatie terecht te komen. Men kan zelfs zowel een 'first offender' (d.w.z., dader zonder eerder strafblad) als een veelpleger zijn onder de nieuwe definitie. Een bekend voorbeeld van dit laatste is de Amsterdamse zedenzaak, waar de veroordeelde voor vele tientallen misdrijven vervolgd is (OM, 2013a) zonder een (in Nederland verkregen) strafblad te hebben (wat bleek uit een toegevoegde VOG; Rijksoverheid, 2011).

Een verdere overweging is dat de manier van misdrijfregistratie door het OM invloed heeft op wie wel of niet een veelpleger is. Bij de administratie van misdrijven bestaat namelijk de optie om aan te geven dat een (soort) misdrijf meermalen is gepleegd (d.w.z., ten minste tweemaal). Administratief gezien telt dit misdrijf echter als een enkel misdrijf in de OM-registratiesystemen. Indien grote hoeveelheden misdrijven als 'meermalen gepleegd' worden aangeduid, blijft het precieze aantal misdrijven echter onduidelijk en kunnen zo feitelijke veelplegers administratief verhuld worden.

De verandering in de definitie van veelplegers leidt tot een trendbreuk. Onderzoek naar de gevolgen van deze trendbreuk is dan ook een belangrijk onderdeel van deze rapportage. In het eerste deel van dit rapport onderzoeken we de mate waarin de omvang van en de trends binnen de veelplegerspopulatie veranderen door de nieuwe definitie. Het tweede gedeelte van het rapport zal de gebruikelijke rapportage en monitoring beslaan waarin we ingaan op de ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan onder de ZAVP's, zowel volgens de oude en de nieuwe definitie ZAVP.

1.2 Onderzoeksvragen

De volgende onderzoeksvragen staan centraal in deze meting.

Doelstelling I: Gevolgen wijzigingen definitie veelplegers.

- 1 Wat zijn de consequenties van de nieuwe richtlijn van het OM voor de aantallen zeer actieve veelplegers en de ontwikkelingen in de tijd?

De nieuwe definitie van de ZAVP stapt niet alleen over qua teeleenheid, maar ook qua databron. Waar eerder het Herkenningssysteem (HKS) van de politie werd gebruikt, zal voor de nieuwe definitie gebruik worden gemaakt van gegevens uit het registratiesysteem van het Parket Generaal Rapsody Centraal (waarvan RAC-min een deelverzameling is). Om te kijken wat de gevolgen zijn van de nieuwe definitie betreffende omvang van en trends in veelplegers, zullen wij een drietal groepen bekijken:

- ZAVP's die enkel vallen onder de oude HKS-definitie (alleen in HKS);
- ZAVP's die enkel vallen onder de nieuwe OM-definitie (alleen in RAC-min);
- ZAVP's volgens beide definities (zowel in HKS als RAC-min).

Doelstelling II: Ontwikkelingen in ZAVP's over de periode 2003-2014.

In dit rapport worden alle resultaten gepresenteerd volgens zowel de oude als de nieuwe definitie. Zo krijgen we een compleet beeld van de consequenties van de overstap.

- 2 Wat zijn de trends in de aantallen ZAVP's in de periode 2003-2014?
- 3 Welke ontwikkelingen doen zich voor in de achtergrondkenmerken van deze groep ZAVP's naar sekse, herkomst en leeftijd in de periode 2003-2014?
- 4 Welke ontwikkelingen zijn er in de criminele carrières van ZAVP's in de periode 2003-2014?
- 5 Welke ontwikkelingen zijn er in de onder de ZAVP's aanwezige problematiek in de periode 2003-2014?
- 6 Welke ontwikkelingen zijn er in de recidive van ZAVP's in de periode 2003-2013?

Daarnaast wordt ook een aantal extra thema's aangesneden die van belang zijn voor het huidige justitiële beleid:

- 7 Welke ontwikkelingen doen zich voor onder jongvolwassen ZAVP's (18- tot en met 24-jarigen)?
- 8 Wat is het profiel van tot ISD-veroordeelden ZAVP's door de jaren heen?
- 9 Wat is bekend over cybercrime⁴ door ZAVP's?

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 beschrijven we de nieuwe werkwijze van de MV en zetten deze in meer detail af tegen de oude methode. In hoofdstuk 3 onderzoeken we de gevolgen van de definitie verandering voor de aantallen ZAVP's en hun achtergrond en criminele carrièrekenmerken. In hoofdstuk 4 en 5 gaan we in op de ontwikkeling in de aantallen ZAVP's respectievelijk volgens de oude en de nieuwe definitie.

⁴ Voor een definitie, zie bijlage 6.

2 Methode

De definitiewijziging van veelplegers heeft geleid tot het ontwikkelen van een nieuwe Monitor Veelplegers: de MV 2.0. Naast dat de wijziging in definitie ook een overgang betekende in het tellen van processen-verbaal (zoals door de politie gebeurde) naar het tellen van strafbare feiten (zoals door het OM), wordt er in de praktijk ook gebruik gemaakt van nieuwe databronnen.

In dit hoofdstuk beschrijven we eerst de gebruikte databronnen. Vervolgens gaan we in op de herbouw van de MV 1.0 naar de MV 2.0. En tot slot beschrijven we de consequenties van de veranderde methodiek.

2.1 Databronnen

Voorheen werd een andere werkwijze en selectie van bronnen gebruikt in de Monitor Veelplegers (vgl. Tollenaar, Meijer, Huijbrechts et al., 2007, pp. 27-39), mede door veranderingen in het veld. Zo is het cliëntvolgsysteem (CVS) van de reclassering in 2011 buiten werking gesteld, waardoor deze geen onderdeel meer kan uitmaken van de MV 2.0. De bronnen die momenteel in de MV 1.0 en 2.0 gebruikt worden, zijn de volgende.

Herkenningsdienstensysteem (HKS). Het HKS van de politie en de Koninklijke Marechaussee is een landelijk dekkend systeem om gegevens van verdachten en aangiften van misdrijven te registreren. In het systeem wordt ook geregistreerd (volgens de oude definitie) of een verdachte in een specifiek jaar tot de groep ZAVP's behoort. Het landelijke definitieve bestand is een bevroren bestand van de registratie in het lokale HKS één jaar en drie maanden na het peiljaar.

RAC-min. Het vroegere OMDATA, dat nu RAC-min heet, is een subset van Rapsody Centraal (RAC), zoals dat aan het WODC beschikbaar is gesteld voor onderzoek. RAC is een landelijk bestand voor beleid en beheer van het Parket Generaal en is gebaseerd op de centrale registratiesystemen van de arrondissementsparketten (COMPAS en GPS). RAC-min wordt in de monitor gebruikt om de nieuwe definitie van veelplegers aan te maken en dus de groep zeer actieve veelplegers te selecteren.

Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). De OBJD bevat gepseudonomiseerde informatie van daderkenmerken, strafbare feiten (in termen van wetsartikel) en afdoeningen binnen strafzaken en bevat de complete justitiële geschiedenis van alle in Nederland vervolgd of veroordeelde verdachten of daders (inclusief zaken in hoger beroep). In dit onderzoek wordt de data gebruikt die zijn verrijkt volgens de methode van de Recidivemonitor (Wartna, Tollenaar en Blom, 2011).

Time in Prison-tabel (TIP). De TIP is een binnen de Recidivemonitor aangemaakte databron die is samengesteld uit het TenUitvoerLeggingProgramma Gevangenis-Wezen (TULP/GW) en Justitiële Jeugdinstellingen (TULP/JJI): de registratiesystemen van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). TULP/GW en TULP/JJI bevatten respectievelijk informatie over insluitingen in penitentiaire inrichtingen voor volwassenen en dezelfde informatie voor de justitiële jeugdinstellingen. In deze systemen worden

de data van in- en uitstroom van verschillende detentiefasen in de inrichting bijgehouden, inclusief van het deel dat in de politiecel en in voorlopige hechtenis wordt doorgebracht. De TIP is bedoeld om de duur in detentie vast te stellen.

Risico InschattingsSchalen database (RISc). In deze database van de drie reclasseringsorganisaties (3RO) worden alle afgenomen RISc-instrumenten opgeslagen: een instrument voor diagnostiek, indicatiestelling en sanctietoepassing dat is gebaseerd op het Britse Offender Assessment System (OASYS; Howard et al., 2003) en aangepast is aan de Nederlandse situatie (Van der Knaap et al., 2007). De RISc wordt door de reclassering breed toegepast en betreft twaalf criminogene factoren: (1/2) huidig delict en delictgeschiedenis, (3) huisvesting en wonen, (4) opleiding, werk en leren, (5) inkomen en omgaan met geld, (6) relaties met partner, gezin en familie, (7) relaties met vrienden en kennissen, (8) drugsgebruik, (9) alcoholgebruik, (10) emotioneel welzijn, (11) denkpatronen, gedrag en vaardigheden en tot slotte (12) houding.

2.2 Reconstructie landelijke ZAVP-definitie op basis van RAC-min

In dit rapport worden de resultaten over ontwikkelingen bij ZAVP's gepresenteerd op basis van twee definities en daardoor ook op basis van twee databronnen. Vervolgens worden deze resultaten ook met elkaar vergeleken. In deze paragraaf gaan we in op hoe de operationele definitie verschilt in bronnen, teleenheid en timing en hoe de definitie wordt gereconstrueerd op basis van de landelijke RAC-mindatabase.

Een eerste verschil tussen de oude en de nieuwe definitie betreft, zoals eerder genoemd, de databron. In de oude situatie werden veelplegers gedefinieerd op basis van processen-verbaal zoals geregistreerd in het (landelijke) HKS. In de nieuwe situatie gaat het om strafbare feiten zoals geregistreerd in de registratiesystemen van het OM, Rapsody Centraal (RAC). We gebruiken voor de MV 2.0 gegevens uit de afslag van RAC zoals die bij het WODC beschikbaar is, RAC-min.

Een tweede verschil is dat de oude definitie een statische definitie is waarbij op een bepaald moment in het jaar de veelplegers worden geselecteerd. De nieuwe definitie van het OM is dynamisch. Op basis van de OM-gegevens wordt periodiek een lijst van ZAVP's volgens de definitie van 1-1-2014 (OM, 2013b) opgemaakt. Deze definitie is opgebouwd uit twee databasesystemen van het OM, namelijk Rapsody en COMPAS/GPS. De lijsten worden gestuurd aan de diverse veiligheidshuizen. Dit zijn netwerksamenwerkingsverbanden tussen partners uit de strafrechtketen, de zorg, gemeenten en bestuur die overlast, huiselijk geweld en criminaliteit aanpakken waarbij complexe problematiek speelt.

Een derde verschil betreft de teleenheid. Daar waar eerst de processen-verbaal als teleenheid werden gebruikt gaat het nu om strafbare feiten (zie ook box 1).

Voor rapportagedoeleinden is het onpraktisch om te werken met een dynamische lijst veelplegers zoals het OM gebruikt en daarom is voor deze monitor gekozen om een jaarlijkse lijst van veelplegers te maken. In de praktijk kan iedere regio kiezen voor een willekeurig tijdstip, zoals maandelijks lijsten. Om een jaarlijkse lijst van veelplegers te genereren in plaats van in de praktijk gebruikte wekelijkse lijst, is ervoor gekozen om de lijst telkens met terugwerkende kracht vast te stellen op 31 december van een betreffend peiljaar.

Delicten gepleegd binnen een peiljaar kunnen later ontdekt worden en alsnog in een reeds eerder gedefinieerd peiljaar terechtkomen. Dit zou ervoor zorgen dat, met

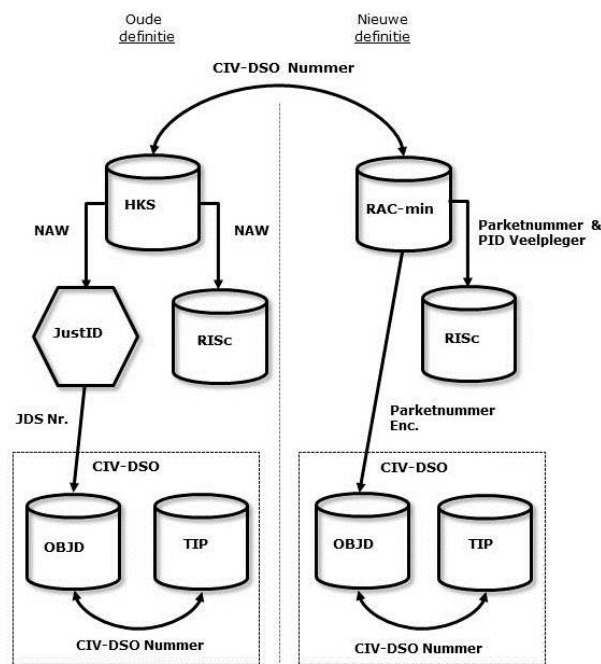
iedere nieuwe editie van de monitor veelplegers, oude peiljaren door het gebruik van nieuwere data steeds meer ZAVP's zouden bevatten. Om dit tegen te gaan, is ervoor gekozen om ook alleen feiten te tellen die zijn ingeschreven op of voor 31 december van het betreffende peiljaar. De datum instroom is de datum dat een strafzaak is aangemaakt in COMPAS. Voor oudere strafzaken is dit de aanmaakdatum van het dossier.

Om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de definitie zoals die in de huidige praktijk gehanteerd wordt, is ervoor gekozen de zogenoemde veelplegersquery (een query is een selectie- of opvraagproces om informatie uit een database te halen) na te bouwen op RAC-min. In de veelplegersquery komen verschillende condities voor die niet evident blijken uit de omschrijving van de definitie in de beleidsrichtlijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- technische uitspraken zoals 'rechter niet bevoegd' tellen mee als geldige strafbare feiten;
- onvoorwaardelijke septs zonder specificatie worden niet meegeteld;
- vrijspraak wordt niet meegeteld;
- het niet-ontvankelijk verklaren van de benadeelde partij wordt niet meegeteld.

Om het effect van de definitie bloot te leggen, is de monitor veelplegers opgebouwd voor beide definitie is opgebouwd en worden deze twee wijzen vervolgens gekoppeld. In figuur 1 staat de koppelingsschema afgebeeld. De 'oude' ZAVP's zijn bepaald aan de hand van HKS, de 'nieuwe' ZAVP's aan de hand van RAC-min. De koppeling tussen de twee werkwijzen vindt plaats op basis van het CIV-DSO nummer en de kenmerken van beide groepen zijn op basis van OBJD-gegevens bepaald.

Figuur 1 Koppelingsschema monitor veelplegers – oude en nieuwe definitie

Noot: HKS = Herkenningsdienstsysteem; RAC-min = Rapsody Centraal management informatie; CIV-DSO = Centrale Informatievoorziening Dader-/Sanctieonderzoek; TIP = Time-in-Prison; Justid = Justitiële informatiedienst; Parketnummer Enc. = versleuteld parketnummer; JDS nr. = justitiële documentatie nummer; NAW = Persoonsgegevens zoals naam, adres, woonplaats, etc.

De oude definitie leidt tot het gebruik van het HKS als systeem om de ZAVP in op te sporen, waarna via NAW-gegevens RISC gekoppeld wordt. Via het Justid worden bij de NAW-gegevens de versleutelde JDS-nummers⁵ gevonden, die weer zorgt voor een koppeling met het CIV-DSO⁶ en dus met de OBJD en de TIP-tabel. Voor de nieuwe definitie wordt RAC-min gebruikt om de ZAVP op te sporen, waarna via het parketnummer en de PID-veelpleger sleutel RISC wordt gekoppeld. Via het versleutelde parketnummer is het mogelijk om CIV-DSO te koppelen, dus daarmee ook de OBJD en de TIP-tabel.

2.3 Keuzes voor rapportage RISC-gegevens

Zoals al aangegeven in paragraaf 2.1, maakt het cliëntvolgsysteem (CVS) van de reclassering geen deel meer uit van de monitor. Daarom zijn we voor de huidige en komende rapportages volledig afhankelijk van de aanwezigheid van RISC-afnames. Het is helaas geen vanzelfsprekendheid dat iedere ZAVP een (recente) RISC-afname heeft. Daarom is ervoor gekozen om de vulling van RISC bij ZAVP's te maximaliseren door het volgend protocol te gebruiken:

- 1 Indien binnen het peiljaar bij een ZAVP een RISC is afgenomen, dan wordt deze gekozen.
- 2 Indien er geen RISC is afgenomen binnen het peiljaar, maar wel in de jaren er voor, dan wordt de RISC gekozen die het dichtste bij het peiljaar zelf ligt (bijv., is in peiljaar 2013 geen RISC bekend, maar wel in 2009 en 2012, dan wordt gekozen voor de RISC uit 2012).
- 3 Indien er alleen in de jaren na het peiljaar een RISC bekend is, dan wordt de RISC gekozen die het dichtste bij het peiljaar ligt (bijv., is in peiljaar 2009 geen RISC bekend en ook niet in 2008 en daarvoor, maar wel in 2012 en 2013, dan wordt gekozen voor de RISC uit 2012).

Hierdoor kan het voorkomen dat de situatie zoals beschreven in de RISC verouderd is of juist een toekomstige situatie ten opzichte van het peiljaar betreft, omdat we respectievelijk een oude of te nieuwe RISC als huidige situatie beschouwen. Op deze manier kunnen we toch zoveel als mogelijk achtergrondinformatie over de ZAVP's meenemen, hoewel duidelijk mag zijn dat een zo recent mogelijke RISC afname de voorkeur heeft.

2.4 Consequenties van de overstap in methodiek

De overstap van HKS naar RAC-min heeft zowel positieve als negatieve gevolgen. Positief is dat er nu met meer actuele data gewerkt kan worden, omdat de ZAVP's geselecteerd kunnen worden in het meest recent beëindigde kalenderjaar, in plaats van ZAVP's van enkele jaren geleden. Daarnaast is de koppeling tussen de diverse bronbestanden technisch eenvoudiger geworden. Dit bespaart alle betrokken partijen tijd en belasting.

Daarentegen zorgt de overstap voor een verlies van te rapporteren variabelen, omdat de koppeling met het HKS komt te vervallen. Zodoende vervalt de etniciteit van ZAVP's als een beschikbaar gegeven en komt hiervoor in de plaats geboorteland

⁵ Justitieel-documentatiesysteemnummers. Dit is het persoonsnummer van het Justitieel documentatiesysteem.

⁶ Centrale informatievoorziening dader/sanctieonderzoek. Dit is een onderzoeksdatabase ontwikkeld onder het recidivemonitorproject.

(zoals in RAC-min en de OBJD geregistreerd). De beperking hiervan is dat tweede generatie minderheidsgroepen buiten beeld vallen. Eerder onderzoek laat zien dat bij specifieke herkomstgroepen met name de tweede generatie (welke in Nederland zijn geboren) veelvuldig met de politie in aanraking komen (Jennissen & Blom, 2007). Ook ontbreekt de strafrechtelijke geschiedenis in termen van processen-verbaal en door de politie ingestuurde delicten. Bovendien heeft de verandering van het statische HKS naar het dynamische RAC-min als gevolg dat cijfers in opeenvolgende monitoren retrospectief (licht) kunnen veranderen. Feiten die ten tijde van een oude monitor nog niet waren afgedaan, kunnen in een volgende monitor zijn afgedaan met een vrijspraak of technisch sepot, waardoor het aantal gepleegde feiten waarop iemands 'veelplegerschap' bepaald wordt door de tijd heen veranderen (en mogelijk in een latere monitor niet meer als ZAVP tellen in een bepaald peiljaar).

3 Empirische verschillen in veelplegerscijfers: oude en nieuwe definitie

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen onderzocht wat de gevolgen van de overstap in definitie zijn voor de monitor veelplegers. In hoofdstuk 4 en 5 wordt in meer detail bekeken wat de empirische gevolgen zijn voor de kerncijfers uit de monitor. We beginnen het hoofdstuk met een beknopte beschrijving van de (beleids)redenen om de definitie van veelplegers aan te passen (voor een compleet overzicht hiervan, zie Mostert, 2010).

3.1 De aantallen zeer actieve veelplegers

Welke gevolgen heeft deze overstap nu voor de aantallen veelplegers ZAVP's in de periode 2003 tot en met 2013? Momenteel kan (nog) geen vergelijking gemaakt worden binnen het jaar 2014, omdat ten tijde van de data opvraag nog geen definitieve HKS gegevens beschikbaar waren (terwijl deze voor RAC-min al wel beschikbaar zijn).

In tabel 1 zijn de absolute aantallen ZAVP's volgens het HKS (oude situatie) en/of RAC-min (nieuwe situatie) weergegeven. Er kan op drie manieren naar deze data gekeken worden. Ten eerste kan voor de totale groep ZAVP's (HKS-ZAVP en/of RAC-min-ZAVP) bekeken worden of zij tot de oude en/of de nieuwe situatie behoren: in de jaren 2003 tot en met 2013 behoort 11-28% van de ZAVP's alleen tot de oude definitie, 37-48% van deze groep volgens beide definities en 34-42% alleen tot de groep volgens de nieuwe definitie.

Tabel 1 Aantallen ZAVP's volgens HKS en/of RAC-min met individuele overlap

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
N (HKS en/of RAC-min)	10.081	10.232	9.865	9.384	9.053	8.465	7.727	7.070	6.909	6.809	6.612
N alleen HKS	1.077	1.245	1.478	1.552	1.691	1.670	1.891	1.849	1.762	1.881	1.780
N alleen RAC-min	4.216	4.192	3.995	3.785	3.603	3.333	2.925	2.581	2.474	2.337	2.263
N HKS en RAC-min	4.788	4.795	4.392	4.047	3.759	3.462	2.911	2.640	2.673	2.591	2.569
% alleen HKS	10,7	12,2	15,0	16,5	18,7	19,7	24,5	26,2	25,5	27,6	26,9
% alleen RAC-min	41,8	41,0	40,5	40,3	39,8	39,4	37,9	36,5	35,8	34,3	34,2
% HKS en RAC-min	47,5	46,9	44,5	43,1	41,5	40,9	37,7	37,3	38,7	38,1	38,9

Ten tweede kunnen we kijken vanuit de oude situatie naar de nieuwe (tabel 2, regel % HKS ook in RAC-min) : van de 'oude' ZAVP's behoort een door de jaren heen steeds kleiner wordend deel ook tot deze groep volgens de nieuwe definitie (d.w.z., 82% in 2003 tot 59% in 2013). We verwachten dat het percentage hoog is, omdat iedere ZAVP volgens het HKS (op basis van processen-verbaal) ook in RAC-min (op basis van gepleegde feiten) zou moeten voorkomen (ieder proces-verbaal telt ten minste een enkel feit; zie ook box 1). Desondanks zijn er toch relatief veel ZAVP's (11-28% van het totaal; zie de rij % alleen in HKS) die alleen volgens de oude definitie als ZAVP herkend worden. Mogelijk is een deel van de getelde misdrijven zijn afgedaan via technisch sepot of vrijspraak – deze zouden dan wel meetellen in

HKS, maar niet in RAC-min. In bijlage 5 gaan we dieper in op de vraag waarom de overlap kleiner is dan verwacht.

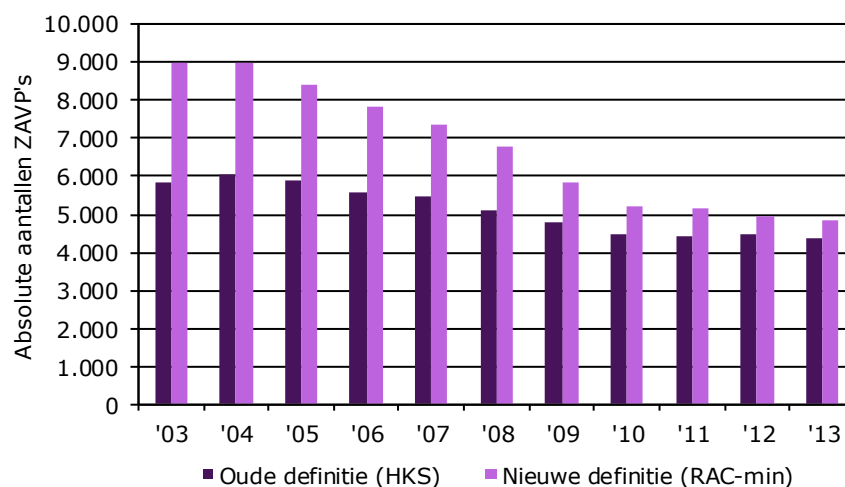
Ten derde kunnen we vanuit de nieuwe situatie naar de oude kijken (tabel 2 regel vijf). In dat geval bedraagt het aandeel 'nieuwe' ZAVP's dat ook volgens de oude definitie veelpleger is, jaarlijks iets meer dan 50%. Zou in 2003 de definitie veranderd zijn, dan zouden er ruim 3.000 meer ZAVP's geteld worden: een aanzienlijke toename ten opzichte van de toen-nog-geldende populatie van 5.900 ZAVP's (+53%). De definitieverandering heeft door de jaren heen minder invloed op het aantal geregistreerde ZAVP's: in 2013 zouden er 'maar' 483 meer ZAVP's geteld worden (+11%).

Tabel 2: Aantallen ZAVP's HKS of RAC-min en procentuele individuele overlap

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
N HKS	5.865	6.040	5.870	5.599	5.450	5.132	4.802	4.489	4.435	4.472	4.349
N RAC-min	9.004	8.987	8.387	7.832	7.362	6.795	5.836	5.221	5.147	4.928	4.832
Δ RAC-min – HKS	3.139	2.947	2.517	2.233	1.912	1.663	1.034	732	712	456	483
% HKS ook in RAC-min	81,6	79,4	74,8	72,3	69,0	67,5	60,6	58,8	60,3	57,9	59,1
% RAC-min ook in HKS	53,2	53,4	52,4	51,7	51,1	50,9	49,9	50,6	51,9	52,6	53,2

De aantallen ZAVP's volgens de oude en de nieuwe definitie zijn ook grafisch weergegeven in figuur 2. Hieruit wordt duidelijk dat het aantal ZAVP's volgens de nieuwe definitie tot 2010 gedaald is en vervolgens laag blijft. Mogelijk hangt dit samen met de invoering van het GPS (Geïntegreerd Processysteem Strafrecht, de opvolger van COMPAS) van het OM. In 2008 is dit systeem bij het OM op arrondissementaal niveau uitgerold en in 2009 landelijk ingevoerd. Dit kan voor een (tijdelijke) daling in de instroom gezorgd hebben.

Figuur 2 Aantallen ZAVP's volgens oude en nieuwe definitie in 2003-2013

Voor corresponderende cijfers, zie tabel 1.

Kortom, de verandering van definitie heeft vooral gevolgen voor de aantallen ZAVP's. Dit verschil is waarschijnlijk terug te voeren op de *verandering van tel-eenheid*. Echter, de verschillen tussen de definities worden steeds kleiner. Verder

is de overlap in wie een ZAVP is relatief beperkt tussen de definities van oude en nieuwe veelplegers. Om te kunnen zien wat voor invloed dit heeft op de soort groep die wordt gerapporteerd, gaan we in de volgende paragraaf in op veranderingen in de samenstelling van beide populaties ZAVP's.

3.2 De achtergrondkenmerken van zeer actieve veelplegers

De vraag hier is of met de verandering in definitie en bron de achtergrondkenmerken van de ZAVP's nu zijn veranderd. In tabel 3 zijn de aantallen ZAVP's en hun kenmerken weergegeven voor de ZAVP's volgens de oude definitie (volgens HKS) en de nieuwe definitie (volgens RAC-min). Ook worden de verschillen gegeven in achtergrondkenmerken zoals die in beide bronnen worden gevonden.

Zowel in HKS als RAC-min is de populatie ZAVP gemiddeld iets ouder dan 30 jaar, bestaat voor 95% uit mannen en heeft de eerste strafzaak rond het 18^e levensjaar. In 2013 zijn de verschillen in kenmerken van de populatiesamenstelling volgens de oude en nieuwe definitie klein. Als we kijken naar de eerdere jaren dan zijn er wel grotere verschillen in het land van geboorte en het strafrechtelijk verleden.

Samenvattend, in recente jaren liggen de aantallen ZAVP's volgens beide definities vlak bij elkaar (paragraaf 3.1) en verschillen zij op achtergrondkenmerken nauwelijks (paragraaf 3.2).

Tabel 3 Kenmerken ZAVP's volgens HKS en RAC-min

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
HKS											
N	5.865	6.040	5.870	5.599	5.450	5.132	4.802	4.489	4.435	4.472	4.349
% Man	93,4	93,5	93,8	94,7	94,4	95,2	95,1	95,6	95,8	95,3	95,7
Gem. leeftijd	33,9	34,1	34,2	34,1	33,6	33,3	32,8	32,7	33,3	33,3	33,7
Gem. leeftijd 1 ^e delict	19,0	18,9	18,9	18,8	18,6	18,6	18,6	18,5	18,5	18,5	18,4
Gem. aant. strafzaken	40,0	39,4	37,6	35,5	33,3	31,4	28,7	27,9	28,1	28,0	28,2
<i>Geboorteland</i>											
% Nederland	61,4	61,5	62,4	63,7	65,3	64,6	65,3	66,7	66,8	66,7	66,8
% Marokko	9,1	9,2	9,0	8,9	7,8	7,6	7,1	6,5	6,1	5,6	5,4
% Antillen	6,7	7,2	7,3	6,9	7,1	7,0	7,0	6,7	5,8	6,1	6,8
% Suriname	9,2	8,8	8,2	7,6	7,1	6,3	5,8	5,7	5,4	5,1	4,9
% Turkije	1,8	1,8	1,8	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,6	1,4	1,2
% Overig Westers	4,9	4,5	4,4	4,5	4,1	5,0	5,2	4,9	5,7	5,9	5,3
% Overig niet-Western	6,7	6,8	6,7	6,6	6,9	7,7	7,7	7,4	7,7	7,8	8,3
% Onbekend	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2	0,5	0,8	1,3	1,3
RAC-min											
N	9.004	8.987	8.387	7.832	7.362	6.795	5.836	5.221	5.147	4.928	4.832
% Man	93,9	94,2	94,2	95,0	94,9	95,4	95,5	95,3	95,4	95,1	95,1
Gem. leeftijd	32,6	32,8	33,0	33,1	33,0	32,8	32,8	32,9	33,4	33,7	34,1
Gem. leeftijd 1 ^e delict	18,9	18,8	18,8	18,7	18,6	18,5	18,6	18,7	18,8	18,8	18,7
Gem. aant. strafzaken	32,5	32,5	31,0	29,8	29,2	28,4	27,3	27,0	27,0	26,8	28,2
<i>Geboorteland</i>											
% Nederland	64,9	66,0	66,0	67,5	68,1	67,6	67,8	66,9	67,7	66,9	67,6
% Marokko	7,9	7,9	7,9	7,1	6,9	6,7	6,3	5,4	5,1	5,3	5,2
% Antillen	5,7	5,6	5,7	5,5	5,6	5,6	5,7	5,7	5,2	5,5	5,9
% Suriname	7,2	6,8	6,2	6,3	6,0	5,5	5,1	5,3	5,2	4,6	4,5
% Turkije	1,8	1,6	1,9	1,8	1,8	1,4	1,4	1,6	1,4	1,2	1,1
% Overig Westers	5,3	4,7	4,8	4,8	4,6	5,4	5,4	6,2	6,8	6,6	6,1
% Overig niet-Western	6,6	6,8	6,8	6,4	6,7	7,2	7,5	7,7	7,5	8,1	7,9
% Onbekend	0,6	0,6	0,8	0,5	0,3	0,7	0,8	1,3	1,1	1,7	1,7
 Δ HKS – RAC-min											
N	3.139	2.947	2.517	2.233	1.912	1.663	1.034	732	712	456	483
% Man	0,5	0,7	0,4	0,3	0,5	0,2	0,4	0,3	0,4	0,2	0,6
Gem. leeftijd	1,3	1,3	1,2	1,1	0,6	0,4	0,0	0,2	0,1	0,3	0,4
Gem. leeftijd 1 ^e delict	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,3	0,3	0,3
Gem. aant. strafzaken	7,5	6,9	6,6	5,6	4,2	3,1	1,4	0,9	1,1	1,2	0,0
<i>Geboorteland</i>											
% Nederland	3,5	4,5	3,6	3,8	2,8	3,0	2,5	0,2	0,9	0,2	0,8
% Marokko	1,2	1,3	1,1	1,8	0,9	0,9	0,8	1,1	1,0	0,3	0,2
% Antillen	1,0	1,6	1,6	1,4	1,5	1,4	1,3	1,0	0,6	0,6	0,9
% Suriname	2,0	2,0	2,0	1,3	1,1	0,8	0,7	0,4	0,2	0,5	0,4
% Turkije	0,0	0,2	0,1	0,0	0,2	0,2	0,3	0,0	0,2	0,2	0,1
% Overig Westers	0,4	0,2	0,4	0,3	0,5	0,4	0,2	1,3	1,1	0,7	0,8
% Overig niet-Western	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,5	0,2	0,3	0,2	0,3	0,4
% Onbekend	0,4	0,4	0,6	0,4	0,2	0,4	0,6	0,8	0,3	0,4	0,4

4 Ontwikkelingen in de tijd MV 1.0 (oude definitie)

In dit hoofdstuk worden de kerncijfers van de ZAVP's volgens de *oude* HKS-definitie (zie paragraaf 1.1) getoond. De cijfers op basis van HKS laten het toe tot en met 2013 getoond te worden.

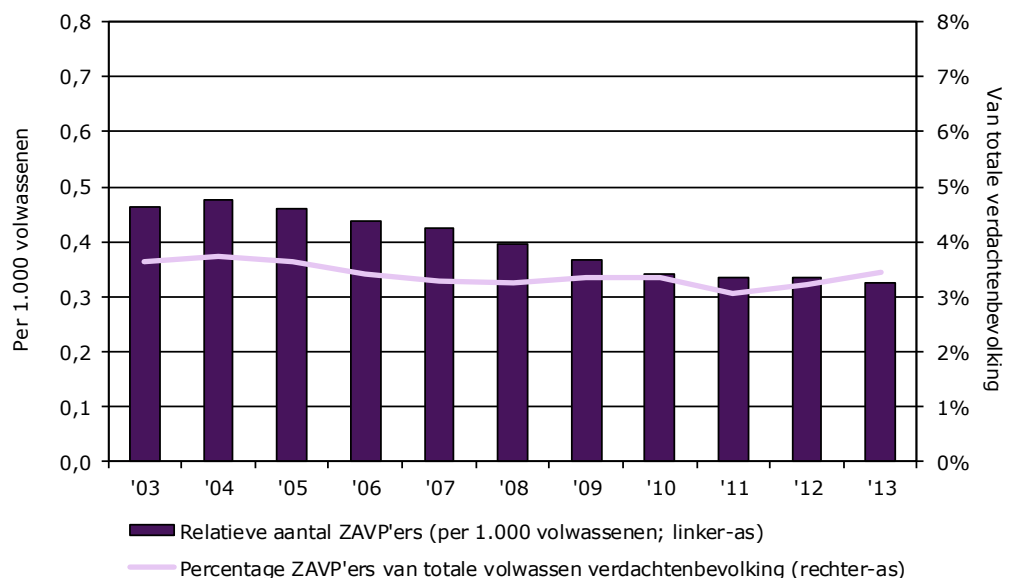
4.1 Zeer actieve volwassen veelplegers

In deze paragraaf gaan we in op de trends in de aantallen ZAVP's volgens de oude definitie en het insluitingspercentage, recidive, problematiek en criminele carrièrekenmerken van de ZAVP's.

4.1.1 Prevalentie

In figuur 3 staat de prevalentie van het aantal ZAVP's volgens de oude definitie per 1.000 volwassen inwoners afgebeeld (kolommen; linker x-as) en als onderdeel van de totale volwassenen verdachtenbevolking (lijn; rechter x-as). Vanaf 2004 neemt het relatieve aantal ZAVP's gestaag af van 0,48 per 1.000 volwassen inwoners tot 0,34 in 2010, waarna jaarlijks het relatieve aantal ZAVP's hier rond blijft schommelen. Als onderdeel van de totale *verdachtenpopulatie* laat de prevalentie van ZAVP's een andere trend zien: vanaf 2003 daalt het aandeel van 3,6% naar 3,1% in 2011, waarna deze weer stijgt tot 3,4% in 2013.

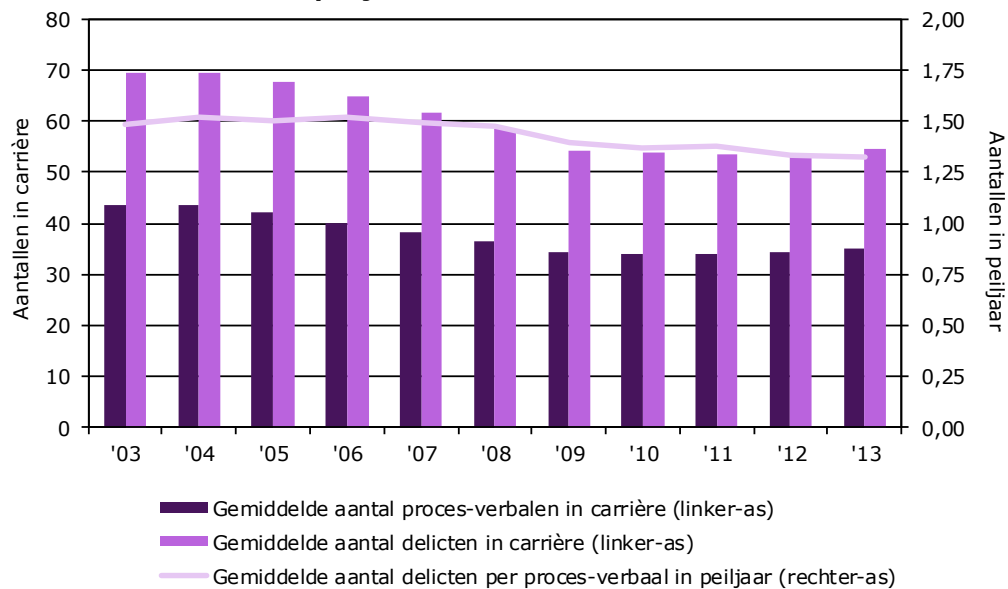
Figuur 3 Prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassenen en als onderdeel van de totale verdachtenbevolking in 2003-2013

Voor corresponderende cijfers, zie bijlage 2 tabel B4.1.

Bron: CBS/Statline; HKS

Figuur 4 Gemiddeld aantal processen-verbaal en misdrijfiteiten in de carrière en peiljaar van ZAVP's in 2003-2013

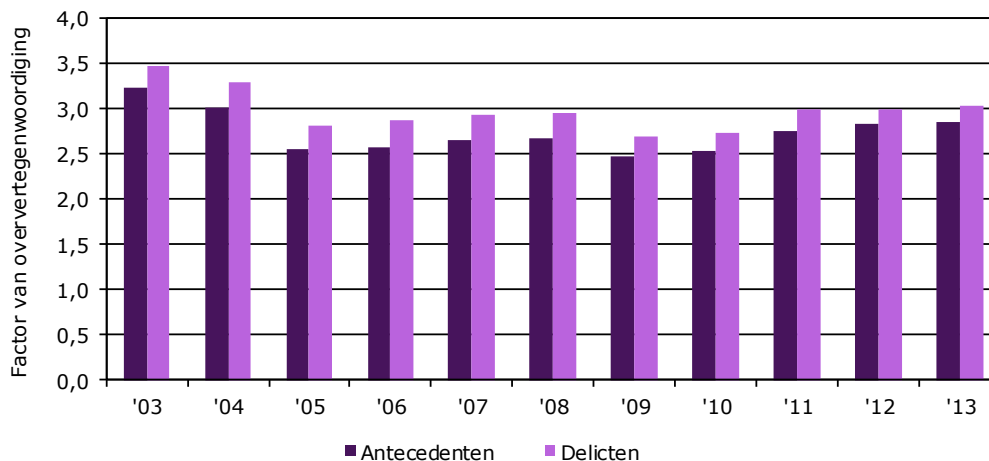

Voor corresponderende cijfers, zie bijlage 2 tabel B4.2.

Bron: HKS

In figuur 4 wordt de criminele voorgeschiedenis gegeven in termen van het gemiddeld aantal processen-verbaal (linker y-as) en het gemiddeld aantal delicten per proces-verbaal in een peiljaar (lijn; rechter y-as). Wat betreft criminele voorgeschiedenis in termen van zowel processen-verbaal als door de politie geregistreerde delicten is de trend tot 2009 dalend, waarna er een stabilisatie optreedt. Het aantal delicten per proces-verbaal laat een licht dalende tendens zien. Dit laatste kan wijzen op een registratie-effect zoals het minder stapelen van delicten op een proces-verbaal vanwege verwachte straf. Ook kan het betekenen dat het om een minder frequent plegende groep ZAVP's gaat.

Figuur 5 Factoren van oververtegenwoordiging van ZAVP's in de totale aantallen processen-verbaal en delicten

Voor corresponderende cijfers, zie bijlage 2 tabel B4.3.

Bron: HKS

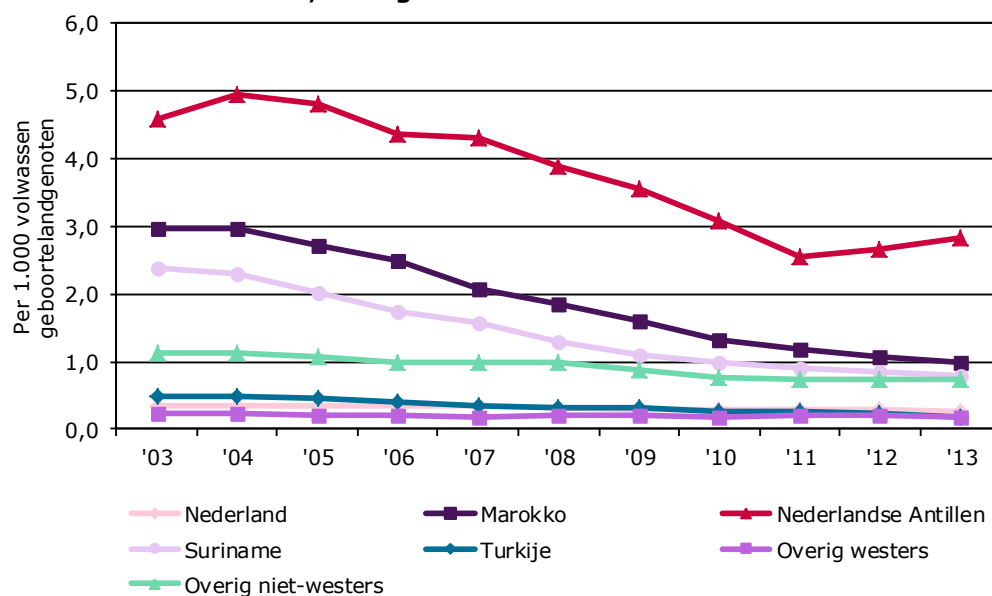
ZAVP's plegen een onevenredig groot aandeel van de totale geregistreerde criminaliteit. Dit kan worden gekwantificeerd door het percentage van de totale delicten/processen-verbaal te delen op het percentage dat de groep uitmaakt van de verdachtenbevolking (zie figuur 5). Deze factor, de mate van oververtegenwoordiging in de jaarlijks geregistreerde processen-verbaal en delicten, laat een minder duidelijke trend zien. De factoren van oververtegenwoordiging waren het hoogst in 2003 en 2004, nemen in 2005 iets af en schommelen in de jaren erna rond hetzelfde niveau. Met andere woorden, de mate van oververtegenwoordiging van ZAVP's en de delicten waarvan ze zijn verdacht is sinds 2005 min of meer fluctuerend.

Samenvattend, het aantal ZAVP's laat een daling zien, evenals de totale populatie van strafrechtelijke daders. Maar relatief gezien zien we dat binnen de daderpopulatie het aandeel ZAVP's na een sterke afname in de periode 2003 tot 2007, in de jaren daarna op zijn minst stabiel is te noemen. De oververtegenwoordiging van de groep in de totale geregistreerde aantallen processen-verbaal en delicten fluctueert.

4.1.2 Geboorteland en etniciteit

In figuur 6 staat het aantal ZAVP's per 1.000 volwassen geboortelandgenoten afgebeeld en in figuur 7 staat dit cijfer uitgedrukt in indexcijfers (index=2003). De oververtegenwoordiging in geboortelands is het hoogst onder volwassenen geboren in de Nederlandse Antillen. Volwassenen geboren in overig westerse landen zijn het minst vertegenwoordigd in de groep ZAVP. De sterkste relatieve daling vindt plaats onder Surinaams en Marokkaans geboren: het aantal ZAVP's per 1.000 volwassenen daalt in deze groepen van 2003 tot aan 2013 met 67%.

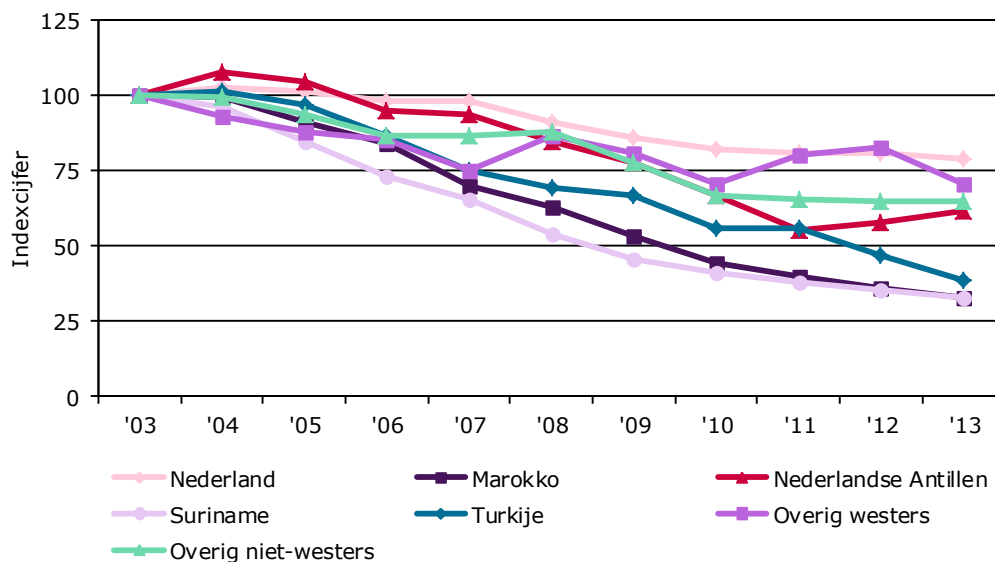
Figuur 6 Prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassen geboortelandgenoten in 2003-2013, naar geboorteland

Voor de corresponderende cijfers, zie bijlage 2 tabel B4.8.

Bron: CBS/Statline; OBJD

Figuur 7 Indexcijfers prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassen geboortelandgenoten in 2003-2013, naar geboorteland (2003=100)

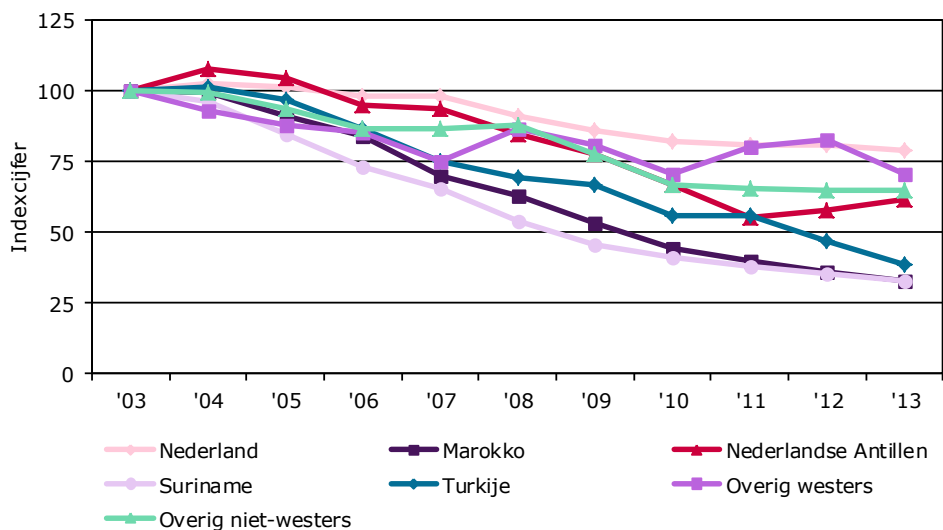

Bron: CBS/Statline; OBJD

De mate waarin ZAVP's uit specifieke herkomstgroepen⁷ komen ziet er anders uit dan het beeld bij de geboortelandgroepen. In figuren 8 en 9 staan respectievelijk het aantal ZAVP's per 1.000 van de herkomstgroep afgebeeld. Het aandeel ZAVP's is onder de allochtone herkomstgroepen beduidend hoger dan onder autochtone Nederlanders. Met name volwassenen van Nederlands Antilliaanse en Marokkaanse herkomst zijn oververtegenwoordigd. Als we kijken naar de trends dan blijkt de sterkste daling in het aantal ZAVP's per 1.000 volwassenen op te treden bij volwassenen afkomstig uit Suriname.

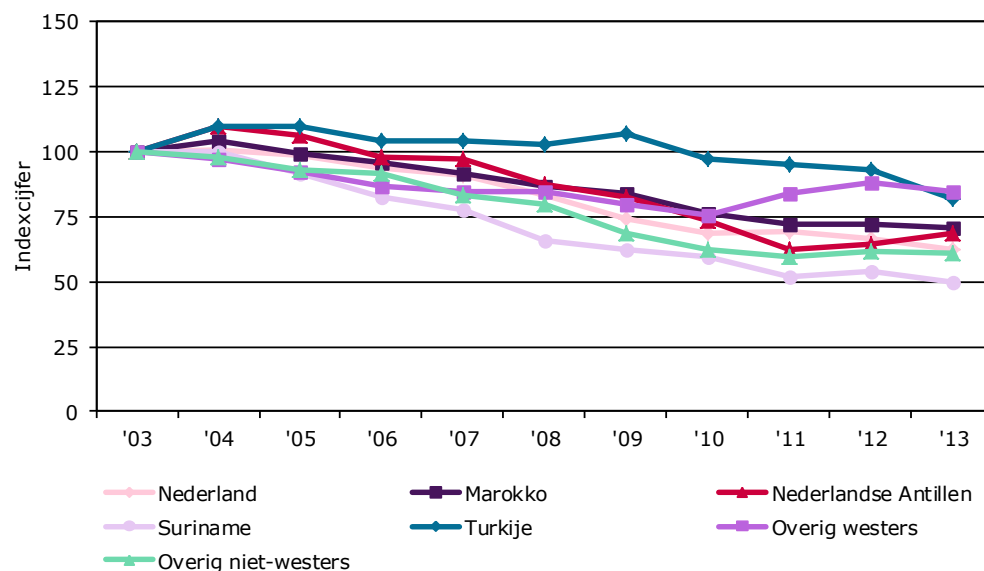
⁷ In de monitor veelplegers wordt dezelfde definitie voor herkomstgroep gebruikt als door het CBS. De herkomst wordt eerst bepaald door het land waarin men geboren is (als dat niet Nederland is). Als iemand in Nederland geboren is, dan is zijn/haar herkomst het geboorteland van de moeder, tenzij dat ook Nederland is. In dat geval wordt de herkomstgroepering bepaald door het geboorteland van de vader.

Figuur 8 Prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassenen uit herkomstgroep in 2003-2013

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2 tabel B4.9.
Bron: CBS/Statline; HKS

Figuur 9 Indexcijfers prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassen uit herkomstgroep in 2003-2013 (2003=100)

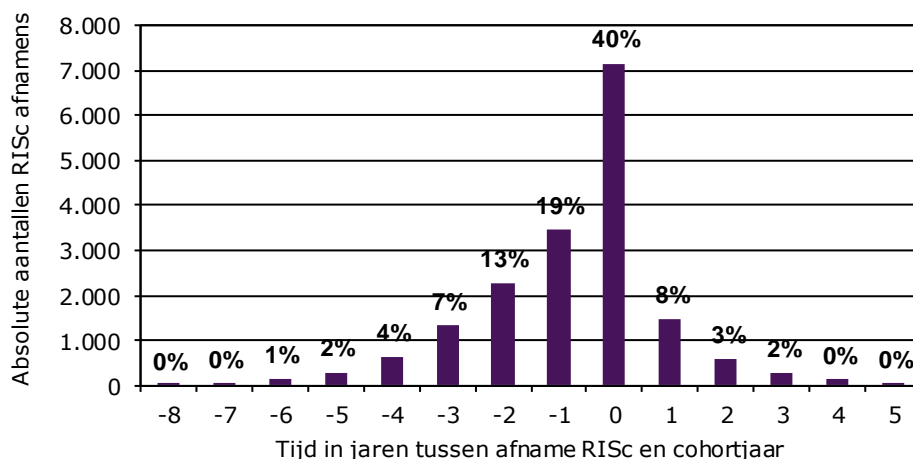
Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2 tabel B4.9.
Bron: CBS/Statline; HKS

4.1.3 RISC-achtergrondkenmerken

De RISC-gegevens laten pas sinds 2009 een stabiel afnamepercentage zien voor de groep ZAVP's. Desondanks heeft iets meer dan een kwart van de ZAVP's alsnog geen RISC-afname. Daar tegenover staat dat van sommige ZAVP's maar liefst tien

of meer RIScs zijn afgenomen. Voor een overzicht van de verdeling van aantallen RIScs over ZAVP's, zie bijlage 4, figuur B4.1. Als de keuzes van paragraaf 2.3 worden doorgevoerd, dan volgt een verdeling van verschil in RISc-afnamejaar en cohortjaar als weergegeven in figuur 10.

Figuur 10 Verdeling afnamejaar RISc ten opzichte van het cohortjaar (2009-2013; N=17.836) van de ZAVP (absoluut en %)

Noot: Dit is de verdeling na het selecteren van één RISc per persoon; zie voor corresponderende cijfers bijlage 2 tabel B4.10.

Uit de figuur blijkt dat van maar 40% een RISc-afname beschikbaar is in het peiljaar. Voor opgeteld 14% van de ZAVP's moet een RISc na het peiljaar gekozen worden.

In tabel 4 zijn de risicokenmerken van ZAVP's weergegeven voor de cohortjaren 2009 tot en met 2013. Per kenmerk ervaart tenminste de helft van alle ZAVP's enige of ernstige mate van problematiek (zie voor de achtergrond van deze categorisering van de schaalscores de handleiding de RISc, 3RO, 2010) met uitzondering van het emotioneel welzijn – daar betreft het 'slechts' 40-50%. Het veelvuldig rapporteren van problematiek in diverse levensgebieden is niet onverwacht binnen deze doelgroep (zie Vogelvang, Van Burik, Van der Knaap en Wartna, 2003 voor het beeld onder de algemene gedetineerdenpopulatie). Het kenmerk waar de meeste problematiek wordt ervaren zijn denkpatronen, gedragingen en vaardigheden (rond de 95%). Als er alleen naar ernstige problematiek gekeken wordt, dan wordt de minste problematiek ervaren bij delictkenmerken en inkomen (13-16%) en de meeste problematiek bij alcoholgebruik (39-41%). Over het algemeen is het problemenprofiel van de ZAVP relatief stabiel over de jaren heen.

Tabel 4 RISC-achtergrondkenmerken ZAVP's (excl. ZAVP's zonder RISC-afname) van 2009-2013

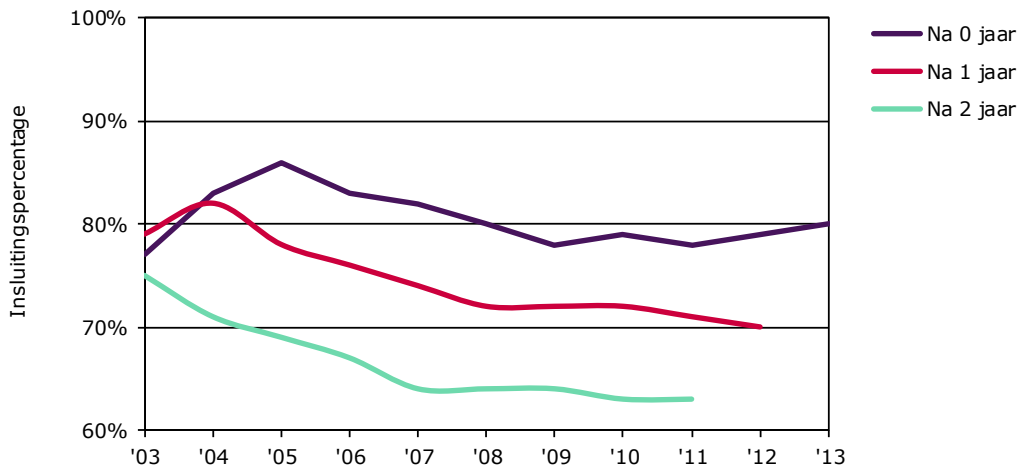
	'09	'10	'11	'12	'13
N	3.848	3.620	3.574	3.470	3.324
Vertoont enige/ernstige problematiekop het gebied van:					
<i>1/2 (Vorige) delictkenmerken</i>			%		
Enig	47,9	48,0	47,6	47,3	44,5
Ernstig	13,5	13,5	13,1	13,3	12,6
<i>3 Huisvesting en wonen</i>			%		
Enig	32,6	32,3	31,4	32,7	32,7
Ernstig	28,5	29,3	31,5	31,5	31,2
<i>4 Opleiding, werk en leren</i>			%		
Enig	52,0	51,4	52,1	53,1	52,3
Ernstig	34,5	35,1	34,9	35,0	36,0
<i>5 Inkomen en omgaan met geld</i>			%		
Enig	55,6	56,5	56,8	56,9	56,9
Ernstig	12,7	12,5	12,1	12,8	14,1
<i>6 Relaties met partner, gezin en familie</i>			%		
Enig	36,8	38,2	39,2	39,3	40,3
Ernstig	20,6	19,6	18,7	19,3	15,2
<i>7 Relaties met vrienden en kennissen</i>			%		
Enig	51,2	51,7	51,9	51,8	51,4
Ernstig	17,4	16,9	17,0	18,3	18,0
<i>8 Drugsgebruik</i>			%		
Enig	43,0	44,3	45,3	45,1	45,7
Ernstig	33,0	31,3	30,8	31,4	31,7
<i>9 Alcoholgebruik</i>			%		
Enig	20,9	19,8	19,9	21,2	21,5
Ernstig	37,8	39,9	39,7	38,8	39,3
<i>10 Emotioneel welzijn</i>			%		
Enig	21,1	22,7	22,8	23,6	25,8
Ernstig	20,6	20,2	20,2	21,5	21,8
<i>11 Denkpatronen, gedrag en vaardigheden</i>			%		
Enig	64,1	64,4	64,3	63,4	62,1
Ernstig	31,0	31,1	31,3	32,7	34,2
<i>12 Houding</i>			%		
Enig	43,5	42,9	43,6	44,5	42,9
Ernstig	26,6	28,4	27,5	27,6	28,5

Noot: Enig en ernstig zijn elkaar exclusief uitsluitende categorieën. De interpretatie is betrekkelijk vrij voor reclasseringswerkers. Zie voor een interpretatie de gebruikershandleiding RISC (Bosker en van Kuijeren, 2009).

4.1.4 Insluiting en detentieduur

Figuur 11 laat de mate van insluiting van ZAVP's volgens de oude definitie zien, tijdens het peiljaar en één en twee jaar daarna. Binnen de peiljaren zijn tussen de 72-82% van de ZAVP's ingesloten. Vanaf 2005 daalt het percentage dat is ingesloten tot 2009, waarna het stabiliseert. De reeksen van één en twee jaar na het cohortjaar laten dezelfde trend zien, maar dan respectievelijk één of twee jaar eerder.

Figuur 11 Insluitingspercentage ZAVP's in 2003-2013

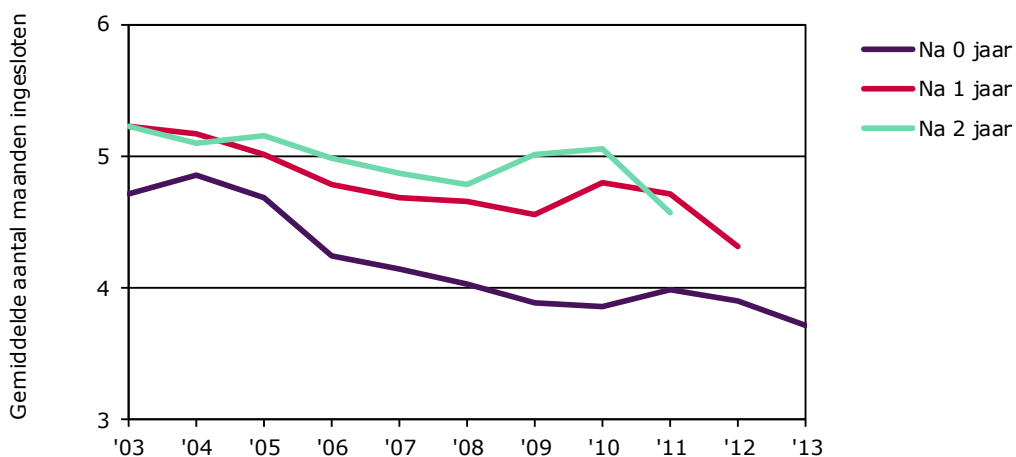

Voor corresponderende cijfers, zie bijlage 2 tabel B4.4.

Bronnen: TIP/TULP, DJI

In figuur 12 staat de gemiddelde detentieduur van cohorten weergegeven voor peiljaren en één en twee jaar daarna. De algehele trend voor de gemiddelde detentieduur binnen het peiljaar (jaar=0) is dalend sinds 2004. De lijnen voor één en twee jaar zijn ook dalend maar liggen iets hoger voor alle cohorten, wat erop wijst dat ZAVP's die doorgaan met criminaliteit langer gestraft worden. Deze trend past binnen een landelijke trend waarin ook te zien is dat rechters minder lange straffen opleggen (Kessels en Verkleij, 2015) en er kortere detenties worden uitgezeten (Linckens en de Looff, 2015). Dit is moeilijk te verklaren. Mogelijk heeft dit te maken met een grotere instroom van verdachten met lichtere feiten.

Figuur 12 Detentieduur (in maanden) binnen detentiejaar ZAVP's in 2003-2013

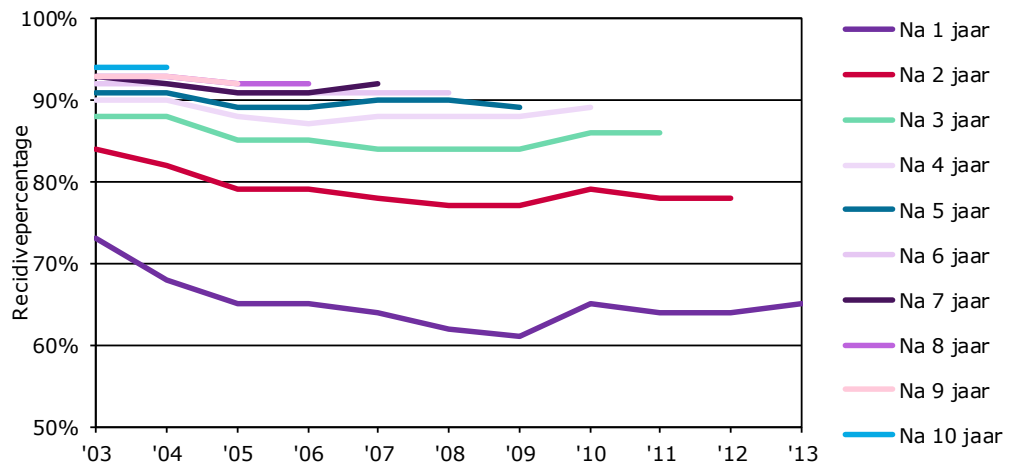
Voor corresponderende cijfers, zie bijlage 2 tabel B4.5.

Bron: TIP/TULP, DJI

4.1.5 Recidive

In figuur 13 staat de strafrechtelijke recidiveprevalentie van de HKS-ZAVP's weergegeven. De recidive onder de ZAVP's vertoont wel wat schommelingen maar blijft hoog; bijvoorbeeld na vijf jaar is bijna 90% van de ZAVP's gerecidiveerd. Vooral op de korte termijn (na één tot vier jaar) is er een verschil tussen de cohorten dat na cohort 2005 lijkt te stabiliseren.

Figuur 13 Recidiveprevalentie ZAVP's cohorten 2003-2013

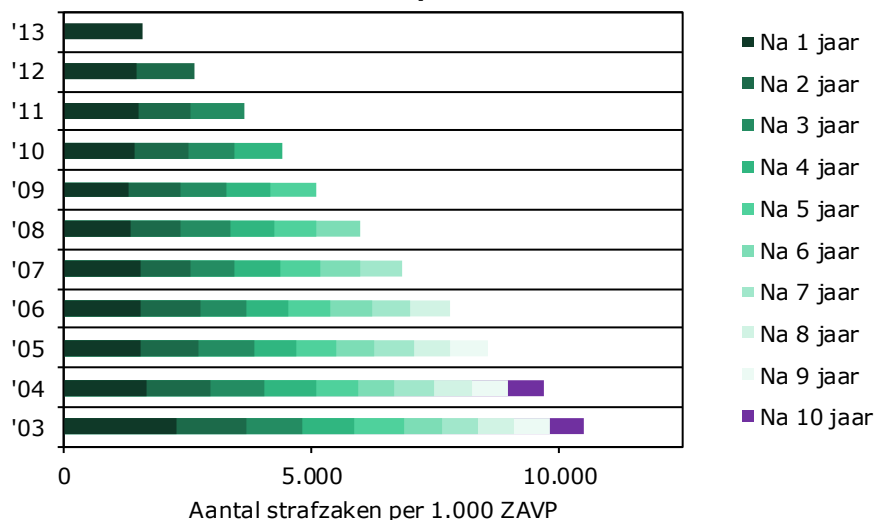

Voor corresponderende cijfers, zie bijlage 2 tabel B4.6.

Bron: WODC-Recidivemonitor

In figuur 14 wordt de strafrechtelijke recidive-omvang van de HKS-ZAVP's weergegeven. Het aantal nieuwe strafzaken per 1.000 veelplegers daalt sinds 2003 en lijkt een lichte opleving mee te maken na 2009. Dit is hetzelfde patroon als bij de prevalentie. Uit deze figuur wordt duidelijk dat terwijl de prevalentie van recidive voorbij 90% kan zijn, dat de frequentie waarmee ZAVP's nieuwe strafzaken krijgen is afgenomen, waardoor de druk van de groep op de strafrechtketen ook minder moet zijn geworden.

Figuur 14 Cumulatief aantal nieuwe strafzaken per 1.000 ZAVP's, naar cohort en observatieperiode

Voor corresponderende cijfers, zie bijlage 2 tabel B4.7

Bron: WODC Recidivemonitor, OBJD

4.1.6 Delictsoorten

De verhouding van de soorten delicten die gepleegd worden door ZAVP's over de tijd verandert aanzienlijk (zie tabel 5). Sinds 2003 neemt de verhouding vermogensdelicten zonder geweld af van 63% in 2003 naar 45% in 2009. Daarna stijgt deze verhouding weer naar 53% in 2013. Deze ontwikkeling gaat gepaard met een tegengestelde ontwikkeling in het percentage geweld. Dit percentage neemt toe van 8% in 2003 naar 16% in 2010, om vervolgens weer af te nemen tot 13% in 2013.

Tabel 5 Gepleegde feiten door ZAVP's in inschrijfjaar in percentages

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
Geweld	8,4	10,0	11,9	12,7	13,9	13,5	14,9	15,7	13,8	13,5	12,7
Zeden	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,1	0,2
Verm. met gew.	3,2	3,2	2,9	2,8	2,8	2,5	2,9	3,0	2,9	2,6	3,0
Verm. znd. gew.	63,2	56,8	51,9	48,2	44,6	45,8	44,7	46,7	47,7	49,7	52,5
VLAOO	13,8	16,5	16,7	17,2	18,1	19,2	18,5	16,0	16,6	16,5	15,9
Drugs	2,0	2,4	3,0	3,9	3,9	3,6	3,3	3,0	3,0	2,9	2,7
Verkeer	5,1	6,1	7,4	8,6	9,6	8,1	7,0	7,0	7,6	6,1	5,0
Overig*	4,0	4,8	5,9	6,2	6,8	7,2	8,5	8,3	8,1	8,6	8,0

Noot: Verm. met gew. = vermogen met geweld; verm. znd. gew. = vermogen zonder geweld; VLAOO = vernieling, lichte agressie en openbare orde; voor corresponderende cijfers.

* Hier vallen vooral (in aflopende volgorde) belediging, wet wapens en munitie, milieudelicten onder.

Bron: OBJD

4.1.7 Sancties

In tabel 6 staat de zwaarste afdoening van strafzaken binnen het inschrijfjaar van ZAVP's weergegeven. In de tabel is te zien dat de onvoorwaardelijke vrijheidsstraf sinds 2003 verhoudingsgewijs sterk is afgenomen (van 84% in 2003 tot 60% in 2009). Deze verhouding lijkt weer toe te nemen in de meer recente jaren, maar deze cijfers moeten voorzichtig geïnterpreteerd worden in verband met het percentage van de strafzaken dat nog niet afgedaan is bij de laatste drie cohorten (2,7% in 2011 tot 7,4% in 2013). Het percentage ISD-opleggingen blijft sinds 2006 relatief constant en ligt rond de 4 à 5%. Andere sancties die een relatief grote stijging meemaken zijn de percentages taakstraffen en overige afdoeningen.

Tabel 6 Percentages ZAVP's naar afgedane zaken en zwaarste sanctie naar inschrijfjaar strafzaak

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
Totaal afgedaan	99,9	99,9	99,8	99,7	99,7	99,5	99,2	98,2	97,3	94,6	92,6
Overig	2,8	3,3	3,1	3,8	4,4	3,8	4,7	5,9	7,6	8,1	9,6
Geldstraf	3,1	3,5	4,0	5,2	5,3	5,9	6,1	6,6	6,1	5,5	5,3
Vw. Vrijheidsstraf	2,2	2,2	2,7	3,2	3,1	3,2	3,7	2,9	3,2	3,5	3,8
Taakstraf	8,4	10,2	12,1	15,9	16,5	18,9	21,1	19,3	18,9	16,6	14,2
Vrijheidsstraf	83,5	79,7	71,4	66,2	65,8	63,5	59,6	59,9	59,2	61,8	63,1
ISD		1,1	6,8	5,8	5,0	4,8	4,8	5,4	5,1	4,5	4,0

Noot: De sanctie weergegeven is de zwaarste sanctie van de strafzaken binnen het inschrijfjaar van een cohort van hetzelfde jaar. Jaren met groene achtergrond zijn voorlopige cijfers in verband met de relatief hoge percentages zaken die nog niet zijn afgedaan; de onderlinge verhouding is daar nog sterk onderhevig aan verandering.

Bron: OBDJ

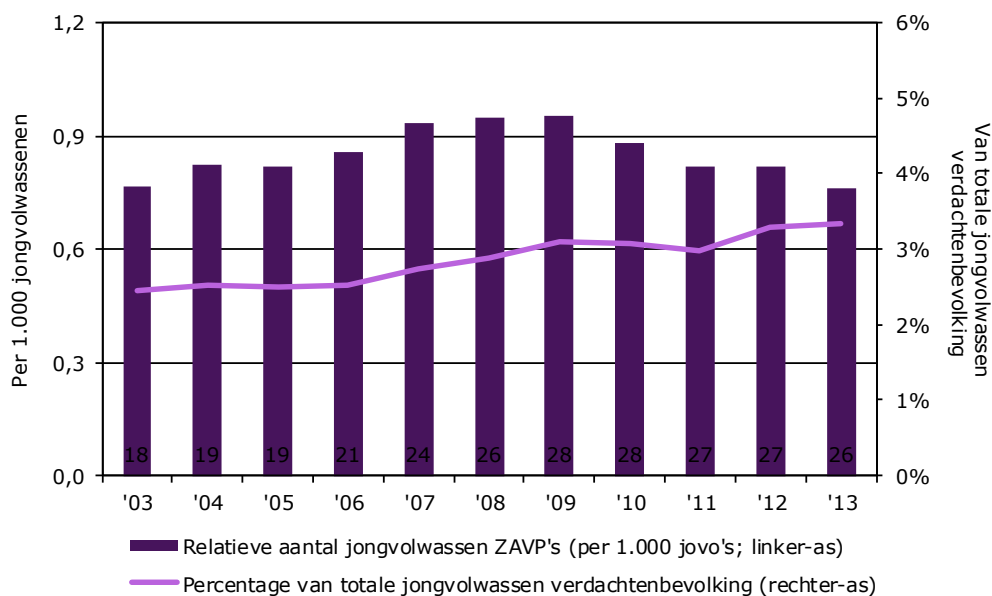
4.2 Jongvolwassen zeer actieve veelplegers

In deze paragraaf gaan we in op de aantallen, insluitingsgegevens, problematiek en criminele carrièregegevens van de jongvolwassen (18 tot en met 24 jaar) ZAVP's.

4.2.1 Prevalentie jongvolwassen zeer actieve veelplegers

In figuur 15 is te zien de prevalentie van de aantallen jongvolwassen ZAVP's per 1.000 jongvolwassenen (kolommen; linker y-as) en als percentage van de totale jongvolwassen verdachtenbevolking (lijn; rechter y-as). Het aantal jongvolwassen ZAVP's laat een andere ontwikkeling in de tijd zien dan de totale groep ZAVP's. In plaats van een continue daling, is er een stijging tot 2008, waarna het aantal weer afneemt tot 0,80 per 1.000 in 2013 – net iets onder het niveau van 2003. Het percentage jongvolwassen ZAVP's van de verdachtenbevolking stijgt tot 2009, waarna het stabiliseert. In de figuur staat ook nog een derde statistiek weergegeven: de getallen in de kolommen. Dit is het percentage jongvolwassen ZAVP's in de totale populatie van ZAVP's. Het aandeel dat jongvolwassen ZAVP's uitmaakt van de totale populatie ZAVP's stijgt aanzienlijk van 2003 tot 2009, waarna dit aandeel stabiel blijft.

Figuur 15 Prevalentie jongvolwassen ZAVP's per 1.000 jongvolwassenen en als onderdeel van de totale jongvolwassen verdachtenbevolking en de totale ZAVP bevolking, in 2003-2013

Noot: Het percentage jongvolwassen ZAVP's ten opzichte van totaal aantal ZAVP's is weergegeven in wit en dik gedrukte cijfers binnen iedere balk; zie voor corresponderende cijfers bijlage 2 tabel B4.11.

Bron: HKS

4.2.2 Profiel jongvolwassen ZAVP's

In tabel 7 zijn de persoonskenmerken van jongvolwassen ZAVP's weergegeven. Door de jaren heen is de jongvolwassen ZAVP vrijwel altijd een man, iets ouder dan 21 jaar en had gemiddeld zijn eerste strafzaak tussen het 15^e en 16^e levensjaar. Deze drie kenmerken zijn relatief stabiel door de jaren heen. Het percentage vrouwen is nog lager dan in de totale groep ZAVP's en de eerste strafzaak is gemiddeld eerder.

Daarentegen is de jongvolwassen ZAVP steeds vaker in Nederland geboren naarmate de jaren verstrijken (van 71% in 2003 naar 82% in 2013) en is ook zijn criminele voorgeschiedenis steeds beperkter in omvang (van 15 strafzaken in 2003 naar 11 strafzaken in 2013). Opvallend is ook dat het aandeel van in Marokko geboren jongvolwassen ZAVP's aanzienlijk krimpt in dezelfde periode van 12% naar 3%.

Tabel 7 Kenmerken jongvolwassen ZAVP's volgens HKS

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
% Man	97,6	96,9	97,2	97,1	97,4	98,1	98,0	98,4	99,0	97,7	97,9
Gem. leeftijd	21,4	21,3	21,3	21,3	21,2	21,2	21,1	21,3	21,2	21,2	21,3
Gem. leeftijd 1 ^e delict	15,6	15,6	15,6	15,5	15,6	15,6	15,4	15,4	15,3	15,3	15,2
Gem. aant. Strafzaken	15,2	14,4	13,3	12,9	12,4	12,3	11,6	11,5	11,6	11,4	11,4
<i>Geboorteland</i>											
% Nederland	70,8	72,0	74,9	75,7	77,2	76,7	78,5	79,9	80,4	80,4	81,7
% Marokko	12,0	10,4	8,7	8,1	7,3	6,2	4,9	4,4	3,9	3,8	3,2
% Antillen	2,7	2,8	3,1	2,6	2,8	3,4	3,7	3,5	2,7	3,6	3,0
% Suriname	2,1	1,6	1,0	1,5	1,6	1,2	2,1	1,8	1,5	0,9	0,8
% Turkije	0,8	0,9	1,5	1,0	0,9	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7	0,9
% Overig Westers	4,6	4,1	3,2	4,0	3,2	4,0	3,2	3,0	3,5	3,0	2,8
% Overig niet-Westers	6,8	8,0	7,4	6,9	6,9	7,3	6,6	6,5	7,1	7,2	7,2
% Onbekend	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,5	0,4

4.2.3 Delictsoeren

De verhouding van delictsoorten (tabel 8) die jongvolwassen ZAVP's plegen is anders dan die van de totale groep ZAVP's (zie paragraaf 4.1.4). Het percentage vermogen zonder geweld ligt over de gehele tijdsperiode ongeveer 5% lager dan onder jongvolwassen ZAVP's dan bij de totale groep ZAVP's. Het percentage geweld ligt juist enkele procenten hoger. De trends voor de delictsoorten van de jongvolwassen ZAVP's zijn wel vergelijkbaar met die van de totale groep. De verhouding vermogensfeiten daalt vanaf 2003 tot en met 2009 en neemt daarna toe. Geweld laat een tegengesteld patroon zien: deze delictsoort stijgt in verhouding tot 2009, gevolgd door een daling in de jaren erna.

Tabel 8 Delictsoort gepleegde feiten door jongvolwassen ZAVP's in inschrijfjaar (%)

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
Geweld	11,9	11,8	15,4	14,4	15,0	15,4	17,7	17,4	16,5	16,3	15,8
Zeden	0,8	0,4	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,1	0,8
Verm. met gew.	3,7	3,6	3,5	3,0	3,8	3,5	4,3	4,0	4,6	4,0	4,7
Verm. znd. gew.	57,5	54,9	46,0	43,7	40,1	41,3	36,7	41,9	43,4	44,2	43,3
VLAOO	12,6	15,1	16,4	16,8	18,8	18,1	18,6	16,9	15,5	15,9	15,0
Drugs	2,3	2,9	3,2	4,0	3,9	4,4	3,9	3,9	3,3	3,5	4,1
Verkeer	5,6	5,6	8,2	10,2	10,4	7,7	7,8	6,5	6,8	5,2	5,8
Overig	5,6	5,8	6,9	7,7	7,8	9,3	10,8	9,1	9,7	10,9	10,4

Noot: Verm. met gew. = vermogen met geweld; verm. znd. gew. = vermogen zonder geweld; VLAOO = vernieling, lichte agressie en openbare orde.

Bron: OBDJ

4.2.4 Sancties

Ook de verhouding in zwaarst opgelegde sanctie bij jongvolwassen ZAVP's verschilt van die van de totale groep (zie paragraaf 4.1.5). Het percentage vrijheidsstraffen ligt ongeveer 10% lager bij de jongvolwassenen terwijl het percentage taakstraffen juist hoger is (met 5-8%). Verder is het opvallend dat de ISD-maatregel aanzienlijk minder wordt opgelegd bij deze relatief jonge groep ZAVP's (1-2%).

Door de jaren heen is er een daling in het percentage vrijheidsstraffen tot en met 2009, waarna deze weer licht stijgt, deze trend gaat gepaard met een tegengestelde trend in het percentage geld- en taakstraffen.

Tabel 9 Percentages jongvolwassen ZAVP's naar afgedane zaken en zwaarste sanctie naar inschrijfjaar strafzaak

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
Totaal afgedaan	99,9	99,9	99,9	99,6	99,8	99,7	99,1	97,7	96,9	93,7	88,7
Overig	3,9	2,8	3,2	4,0	4,7	3,9	4,1	6,7	7,8	10,1	10,8
Geldstraf	5,5	6,4	5,9	8,0	7,8	7,9	9,4	10,1	8,6	8,4	7,9
Vw. Vrijheidsstraf	2,5	2,0	2,5	2,5	2,3	2,0	2,7	2,1	2,7	2,2	2,8
Taakstraf	14,0	18,3	20,0	24,5	24,8	25,4	29,8	24,5	24,3	23,8	21,6
Vrijheidsstraf	74,0	70,3	66,9	59,4	59,5	59,7	53,2	55,1	55,0	54,7	56,1
ISD		0,2	1,5	1,6	0,9	0,9	0,8	1,6	1,5	0,7	0,7

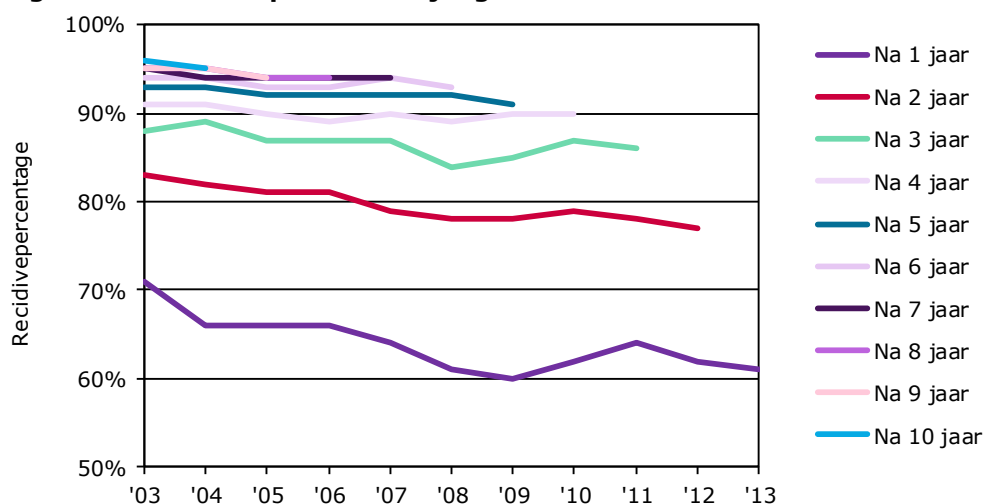
Noot: De sanctie weergegeven is de zwaarste sanctie van de strafzaken binnen het inschrijfjaar van een cohort van hetzelfde jaar. Jaren met groene arcering zijn voorlopige cijfers i.v.m. de relatief hoge percentages zaken die nog niet zijn afgedaan; de onderlinge verhouding is daar nog sterk onderhevig aan verandering.

Bron: OBJD

4.2.5 Recidive

In figuur 16 staat de strafrechtelijke recidiveprevalentie van jongvolwassen ZAVP's weergegeven. De recidive van jongvolwassenen lijkt sterk op die van de totale groep ZAVP's, maar is over de hele linie iets lager. De één- en tweejarige recidive daalt tot 2005 en stabiliseert dan, met uitzondering van een dip in 2008 en 2009. Na vier à vijf jaar bereikt het recidiveniveau tot ver boven de 90%, ongeacht het cohortjaar.

Figuur 16 Recidiveprevalentie jongvolwassen ZAVP's in 2003-2013

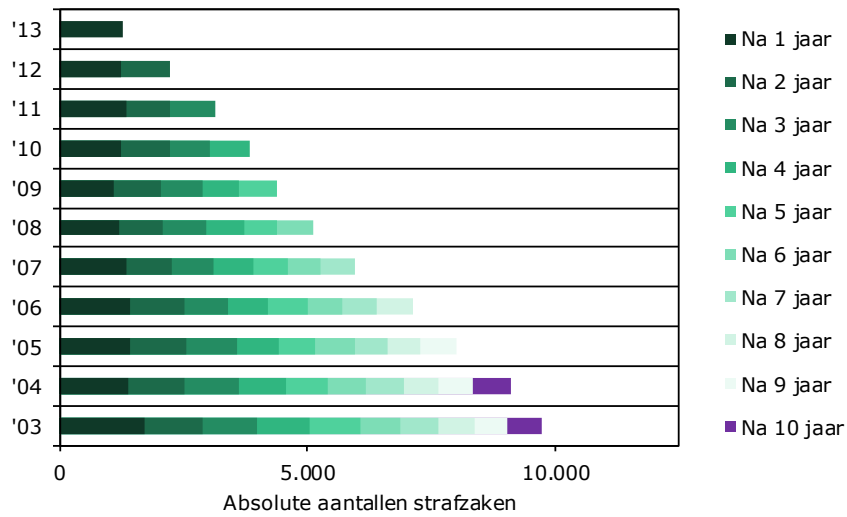
Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2 tabel B4.12.

Bron: WODC-Recidivemonitor, OBJD

De strafrechtelijke recidive-omvang van jongvolwassen ZAVP's staat in figuur 17 weergegeven. Anders dan de recidiveprevalentie ligt het aantal nieuwe strafzaken per 1.000 jongvolwassen ZAVP's wel een stuk lager dan bij de totale groep ZAVP's. De jongvolwassen ZAVP's plegen dus minder frequent delicten dan de totale groep.

Hun recidive daalt sinds 2003 en neemt dan vanaf 2009 enigszins toe, om dan in 2011-2013 weer te dalen.

Figuur 17 Cumulatief aantal nieuwe strafzaken per 1.000 jongvolwassen ZAVP's, naar cohort en observatieperiode

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 2 tabel B4.13.

Bron: WODC-Recidivemonitor, OBJD

5 Ontwikkelingen in de tijd MV 2.0 (nieuwe definitie)

In dit hoofdstuk worden de kerncijfers van de veelplegers volgens de *nieuwe* ZAVP-definitie (zie pagina 7 onder [b]) op basis van OM-gegevens getoond. Op basis van deze gegevens kunnen cohorten tot en met 2014 getoond worden.

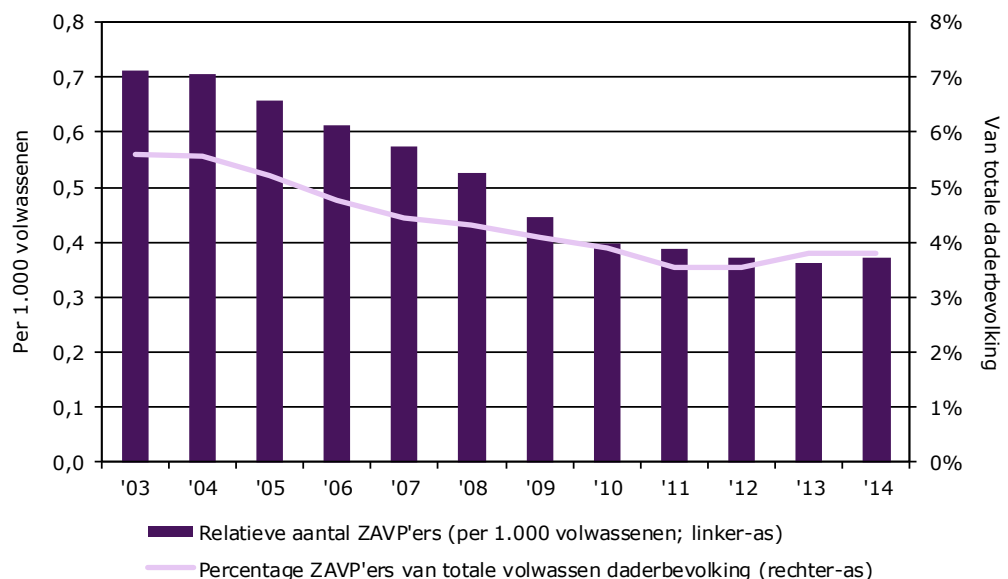
5.1 Zeer actieve volwassen veelplegers

In deze paragraaf gaan we in op de trends in de aantallen ZAVP's volgens de nieuwe definitie, hun insluitingspercentage, hun recidive, hun problematiek en hun criminele carrièrekenmerken.

5.1.1 Prevalentie en oververtegenwoordiging

In figuur 18 staat het aantal ZAVP's volgens de nieuwe definitie per 1.000 volwassen inwoners afgebeeld (kolommen, linker x-as) en als onderdeel van de totale volwassenen daderbevolking (lijn, rechter y-as). Net als bij de oude definitie daalt het relatieve aantal ZAVP's sinds 2004 van 0,71 per 1.000 volwassen inwoners naar rond de 0,39 in 2011 tot en met 2014. Het aandeel van ZAVP's ten opzichte van de volwassen daderbevolking (zie paragraaf 4.1.1) daalt eveneens. Zoals verwacht, liggen de relatieve aantallen ZAVP's volgens de nieuwe definitie hoger dan volgens de oude definitie. De prevalentie in relatieve aantallen stabiliseert in 2010. Ook het percentage van de daderbevolking stabiliseert een jaar later, waarna deze laatste in 2013 weer lichtelijk stijgt. Kortom, de prevalentie van ZAVP's neemt in de periode 2003 tot 2012 af en laat daarna weer een lichte toename zien.

Figuur 18 Aantal ZAVP's per 1.000 volwassenen en als onderdeel van de totale daderbevolking in 2003-2014

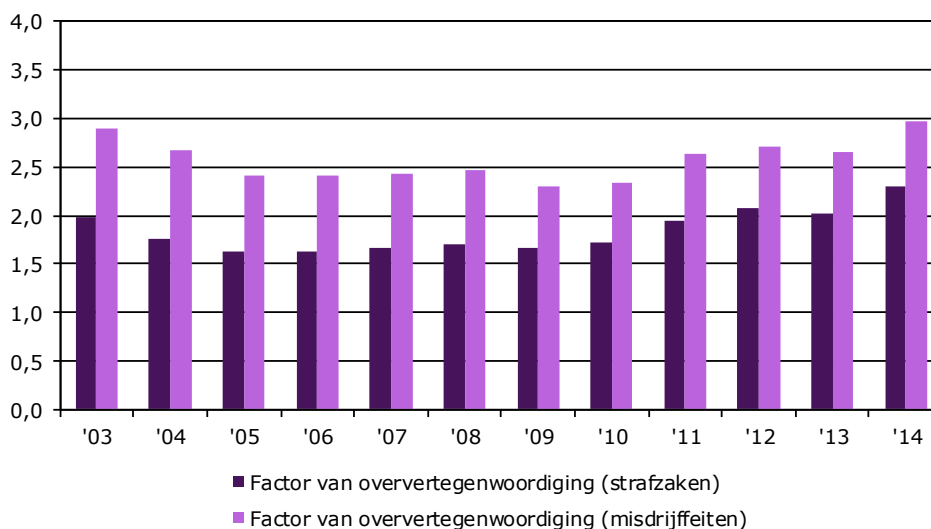
Voor de corresponderende cijfers, zie bijlage 3 tabel B5.1.

Bron: CBS/Statline; RAC-min

Met factoren van oververtegenwoordiging van ZAVP's in de jaarlijkse aantallen misdrijfstrafzaken en misdrijfzaken kunnen schommelingen getoond worden in de 'veelplegersdruk' op de totale aantallen strafzaken en misdrijfzaken. Enerzijds hebben we de factor van oververtegenwoordiging in strafzaken: dit is het percentage van de strafzaken in een jaar gedeeld door het percentage dat de ZAVP's uitmaken van de totale daderbevolking. Anderzijds hebben we de factor van oververtegenwoordiging in strafbare feiten, die bestaat uit het percentage van aantal totaal aantal geldige strafbare feiten gepleegd binnen een jaar gedeeld door het percentage dat de ZAVP's uitmaken van de totale daderbevolking.

In figuur 19 staan deze factoren van oververtegenwoordiging weergegeven. De figuur laat zien dat de factor van oververtegenwoordiging in strafzaken van 2003 tot 2006 daalt van 2,0 naar 1,6 constant blijft tot 2011-2013 en dan weer toeneemt. Een dergelijke trend geldt ook voor het aantal misdrijfzaken. Deze toename worden veroorzaakt doordat de verhouding ZAVP's in de daderbevolking minder snel daalt dan de verhouding van het aantal strafzaken en misdrijfzaken.

Figuur 19 Factoren van oververtegenwoordiging van ZAVP's in de totale aantallen strafzaken en misdrijfzaken

Voor de corresponderende cijfers, zie bijlage 3 tabel B5.2.

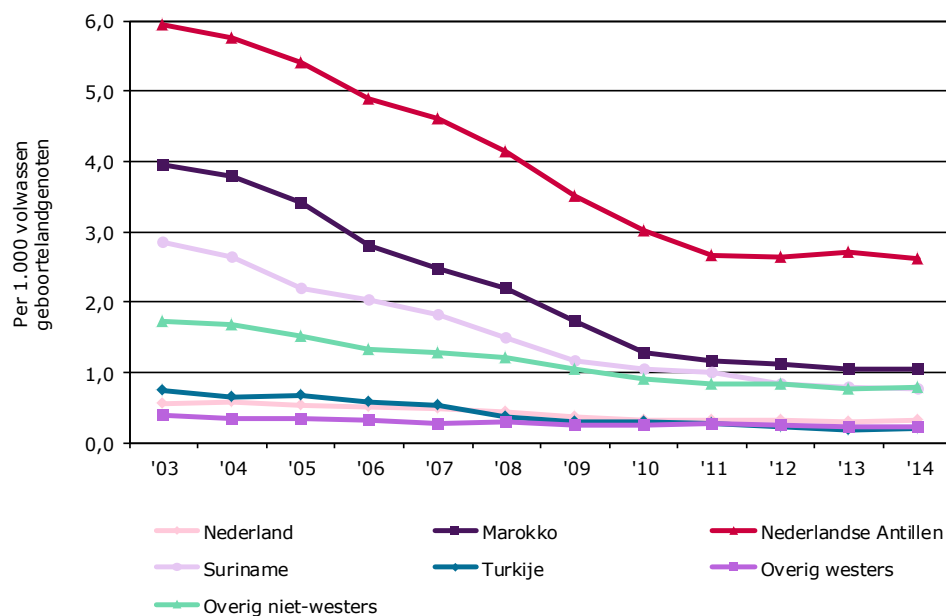
Bron: RAC-min

5.1.2 Geboorteland

De aantallen ZAVP's per 1.000 volwassenen is voor iedere geboortelandgroep gedaald (figuur 20). Deze daling is echter absoluut gezien het grootst voor de groep geboren op de Nederlands Antillen – tot 2011 daalt het aantal van 6,0 per 1.000 naar 2,7 per 1.000 in 2011, waarna de prevalentie constant blijft. Eenzelfde patroon laten de trends van ZAVP's die in Marokko en Suriname geboren zijn zien, zij het dat deze trends een jaar eerder stabiliseren in 2010. De trends in absolute aantallen per 1.000 zijn lastig te beoordelen voor geboortelands met een zeer lage prevalentie. Daarom zijn de trends naar indexcijfers weergegeven in figuur 21. Ook deze trends zijn vergelijkbaar over de verschillende geboortelands. Overigens, de geboortelands Nederland en overige Westerse landen laten de kleinste procentuele daling zien. Ietwat verassend laat het aantal in ZAVP's per 1.000 volwassenen in Turkije

geborenen een grote daling zien, net zo groot als die onder Surinaams geboren (68%).

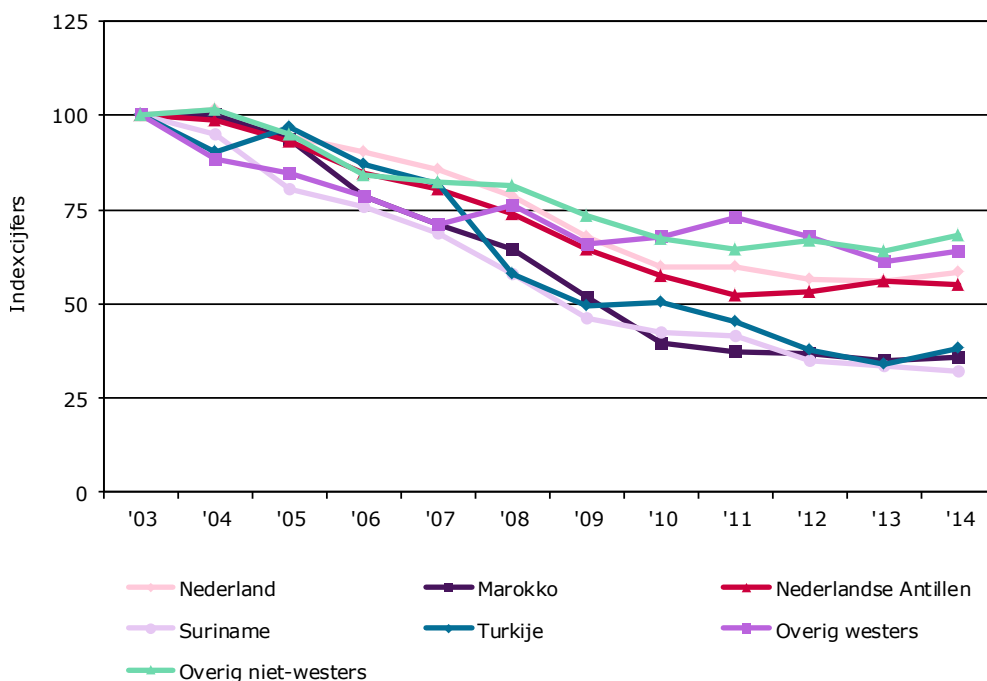
Figuur 20 Prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassen geboorteland-genoten in 2003-2014, naar geboorteland

Voor de corresponderende cijfers, zie tabel B5.8 in bijlage 3.

Bron: OBDJ

Figuur 21 Prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassen geboorteland-genoten in 2003-2014, naar geboorteland (index = 2003)

Bron: OBDJ

5.1.3 RISC-achtergrondkenmerken

Net als bij de ZAVP's volgens de oude definitie, heeft een groot percentage van de ZAVP's uit 2009-2014 geen RISC-afname (30%), terwijl 47% twee of meer RISC's ooit heeft. In figuur 22 staat de verdeling weergegeven van het verschil tussen het peiljaar en het afnamejaar van de RISC (zie paragraaf 2.3 voor de methodologie). Uit de figuur blijkt dat slechts 42% van de ZAVP's een RISC in het peiljaar heeft. Van de ZAVP's van wie een RISC is afgenomen, moet 12% na het peiljaar worden gekozen. Voor een overzicht van de verdeling van aantallen RISC's over ZAVP's, zie figuur B4.2 in bijlage 4.

In tabel 10 zijn de risicokenmerken van ZAVP's volgens de nieuwe definitie weergegeven voor de cohortjaren 2009 tot en met 2013. Net als bij ZAVP's volgens de oude definitie ervaart tenminste de helft enige of ernstige problematiek in één of meerdere levensgebieden. Emotionele problemen worden relatief het minste geregistreerd bij ZAVP's. Ernstige problemen bij denkpatronen, gedragingen en vaardigheden worden daarentegen het vaakst bij ZAVP's geconstateerd (rond de 95% van de ZAVP's). Als er alleen naar ernstige problematiek gekeken wordt, dan komen delictkenmerken en inkomen het minst vaak voor (13-16%) en alcoholgebruik het meeste (39-41%). Over het algemeen is het problemenprofiel van de ZAVP's over de tijd relatief stabiel, maar vinden er op schaalniveau wel lichte verschuivingen plaats (bijvoorbeeld, het emotioneel welzijn van ZAVP's neemt af tussen 2009-2013).

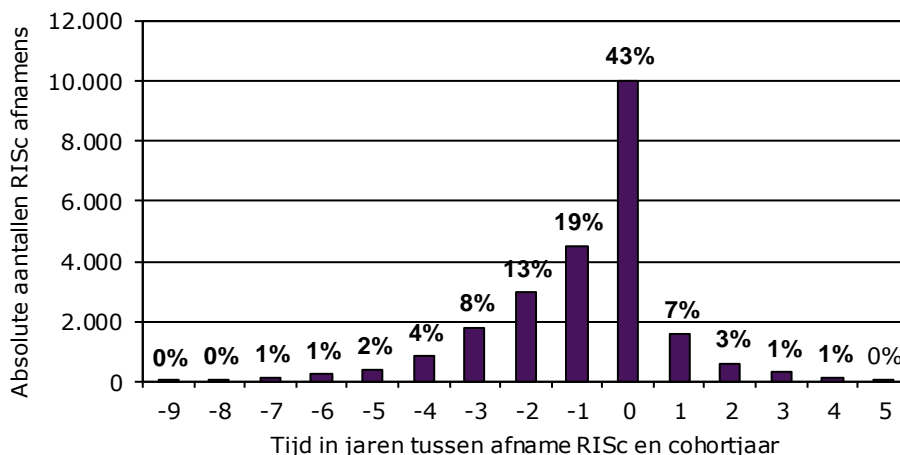
Tabel 10 RISC-achtergrondkenmerken ZAVP 2009-2013, inclusief ontbrekende waarden

	'09	'10	'11	'12	'13
N	4.485	4.071	4.024	3.676	3.474
Vertoont enige/ernstige problematiek op het gebied van:					
1/2 (Vorige) delictkenmerken			%		
Enig	49,9	51,5	50,1	49,4	47,4
Ernstig	14,5	13,7	14,2	13,9	13,1
3 Huisvesting en wonen					
Enig	32,3	32,4	31,2	31,3	31,3
Ernstig	27,9	29,9	32,4	32,9	33,2
4 Opleiding, werk en leren					
Enig	51,8	52,1	52,8	53,8	52,5
Ernstig	33,6	33,2	33,8	33,7	35,3
5 Inkomen en omgaan met geld					
Enig	56,9	56,6	56,9	57,6	55,7
Ernstig	13,0	13,5	13,1	13,7	15,5
6 Relaties met partner, gezin en familie					
Enig	37,0	38,5	39,4	39,5	40,7
Ernstig	21,4	20,7	19,7	20,9	14,7
7 Relaties met vrienden en kennissen					
Enig	51,9	52,3	52,6	52,2	50,6
Ernstig	17,6	16,4	16,7	17,3	18,1
8 Drugsgebruik					
Enig	44,3	45,2	46,5	46,9	45,0
Ernstig	31,9	31,9	31,1	31,7	33,3

	'09	'10	'11	'12	'13
N	4.485	4.071	4.024	3.676	3.474
9 Alcoholgebruik					
Enig	19,7	19,3	20,0	21,3	20,5
Ernstig	38,8	40,5	40,8	40,4	39,6
10 Emotioneel welzijn					
Enig	22,5	23,0	23,4	24,9	25,8
Ernstig	20,0	21,5	21,5	22,3	24,0
11 Denkpatronen, gedrag en vaardigheden					
Enig	65,1	65,2	63,9	63,6	61,5
Ernstig	30,0	30,6	31,7	32,3	34,3
12 Houding					
Enig	42,8	43,2	42,7	42,7	41,8
Ernstig	26,8	27,9	27,8	28,7	28,5

Noot: Enig en ernstig zijn elkaar exclusief uitsluitende categorieën. Voor de totstandkoming van deze categorieën, zie 3RO (2010).

Figuur 22 Verdeling afnamejaar RISC ten opzichte van het cohortjaar (2009-2014, N= 23.509) van de ZAVP (absoluut en in %)

Noot: Dit is de verdeling na het selecteren van één RISC per persoon.

Voor de corresponderende cijfers, zie tabel B5.9 in bijlage 3.

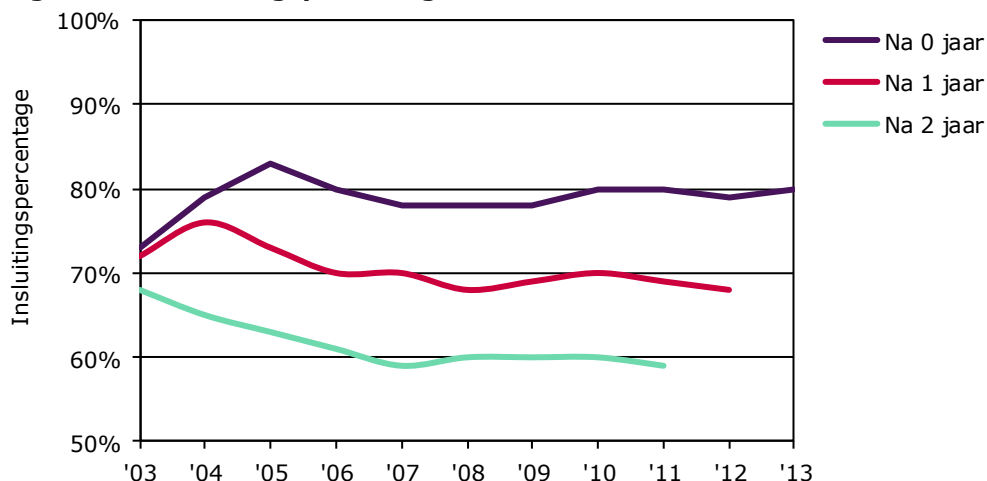
5.1.4 Insluiting en detentieduur

In figuur 23 staat de het percentage ZAVP's dat minimaal één dag is ingesloten binnen een jaar (zijnde tijdens het peiljaar, één jaar na peiljaar en twee jaar na peiljaar), volgens de nieuwe ZAVP-definitie. Binnen de peiljaren (jaar=0) zijn tussen de 72-82% van de ZAVP's ingesloten. Dit komt grotendeels overeen met de insluiting van ZAVP's volgens de oude definitie.

In figuur 24 staat de gemiddelde lengte van insluiting van ZAVP's in het peiljaar (jaar=0), één en twee jaar na het peiljaar weergegeven. De algehele trend voor de gemiddelde detentieduur binnen het peiljaar (jaar=0) is dalend sinds 2004. De lijnen voor één en twee jaar zijn ook dalend maar liggen iets hoger voor alle cohorten en hebben een piek in 2010, wat erop wijst dat terugkeerders langer gestraft worden.

5.1.5 Recidive

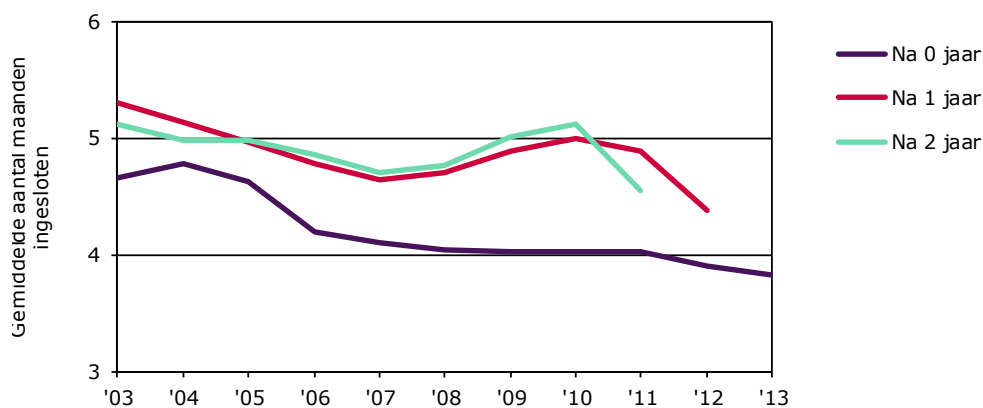
Figuur 23 Insluitingspercentage ZAVP's in 2003-2013

Voor de corresponderende cijfers, zie bijlage 3 tabel B5.3.

Bron: TULP-GW

Figuur 24 Detentieduur (in maanden) binnen detentiejaar ZAVP's in 2003-2013

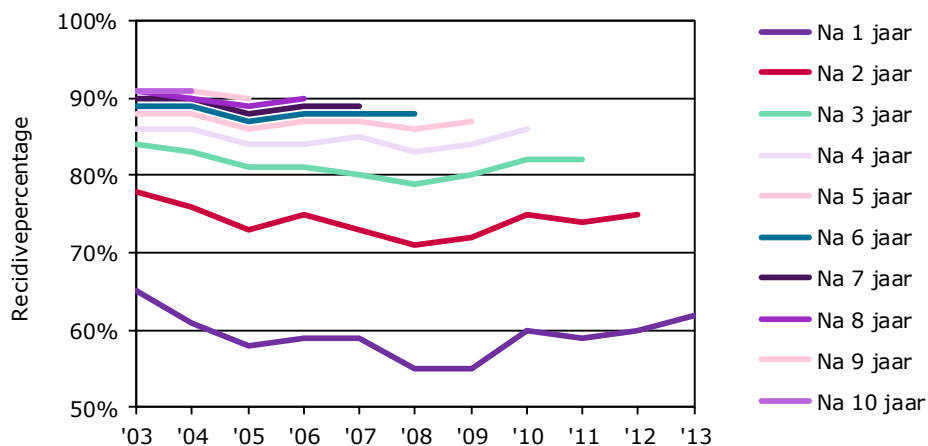

Voor de corresponderende cijfers, zie bijlage 3 tabel B5.4.

Bron: TULP-GW

In figuren 25 en 26 zijn de recidiveprevalentie en omvang van ZAVP's volgens de nieuwe definitie weergegeven. De recidive onder ZAVP's onder de nieuwe definitie is lager dan onder de oude definitie (vergeleken met de cijfers van Tollenaar & Van der Laan, 2013), wat in de lijn der verwachting ligt. Dit komt voort uit het feit dat men sneller als ZAVP gerekend wordt, waardoor ook personen met een relatief laag recidiverisico (dat wil zeggen, mensen met een kleiner strafrechtelijk verleden) hiertoe gerekend worden. Wel is er naast deze afname op de gehele recidiveprevalentie een stijging te zien in de een- en tweejaarsrecidive. Bovendien is het aantal nieuwe strafzaken per 1.000 ZAVP's gestegen, wat vooral merkbaar is binnen één tot vijf jaar na het peiljaar.

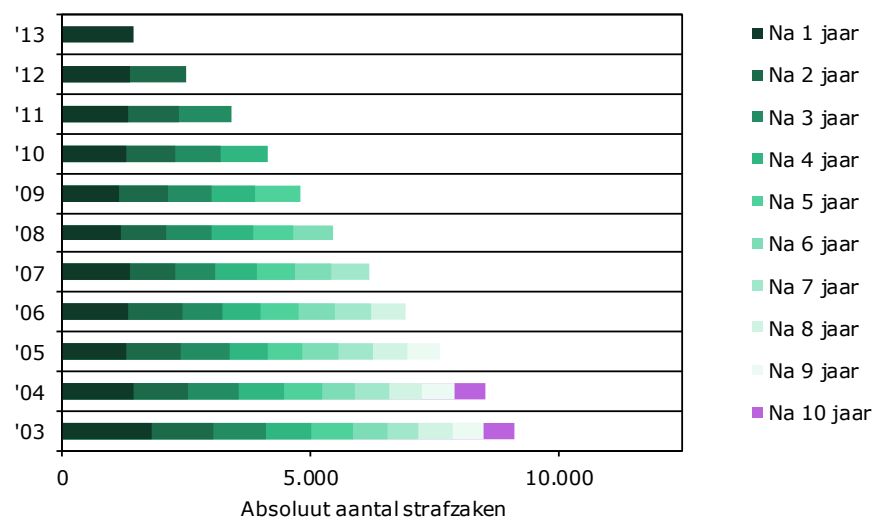
Figuur 25 Recidiveprevalentie ZAVP's in 2003-2013

Voor de corresponderende cijfers, zie bijlage 3 tabel B5.5.

Bron: WODC-Recidivemonitor

Figuur 26 Cumulatief aantal nieuwe strafzaken per 1.000 ZAVP's, naar cohort en observatieperiode

Voor de corresponderende cijfers, zie bijlage 3 tabel B5.6.

Bron: WODC-Recidivemonitor

5.1.6 Delictsoorten

In de onderstaande tabel zijn de soorten delicten gepleegd door ZAVP's uit de verschillende cohorten in het jaar van inschrijving weergegeven.⁸ Uit tabel 11 blijkt dat het percentage vermogensdelicten zonder geweld vanaf 2003 daalt, terwijl vandalisme, lichte agressie en openbare orde, geweld en overige delicten in verhouding een stijging laten zien. Vanaf 2006 schommelt het percentage vermogensdelicten

⁸ Ook is gekeken naar geregistreerde cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit onder ZAVP's. Dit kwam nauwelijks voor: van de ruim 31.000 unieke ZAVP's in ons onderzoek had slechts 0,3% tenminste één cybermisdaad begaan in zijn carrière en 0,5% tenminste één gedigitaliseerd misdrijf.

zonder geweld rond de 45% van alle strafbare feiten van ZAVP's. In 2012 lijkt er weer een tijdelijke piek in het aandeel vermogensdelicten zonder geweld te zijn (53%).

Tabel 11 Gepleegde feiten door ZAVP's in inschrijfjaar in percentages

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
Geweld	9,5	11,0	12,4	13,7	14,5	14,5	15,3	15,7	14,5	14,1	13,0	14,5
Zeden	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,7	0,3	0,2	0,5	0,2
Verm. met gew.	3,7	3,6	3,5	3,0	3,1	2,8	3,7	3,2	3,1	2,9	3,0	3,0
Verm. znd. gew.	59,3	54,0	49,8	46,4	43,9	45,0	44,0	47,5	47,9	48,3	52,7	48,6
VLAOO	13,1	15,2	15,1	15,8	16,9	17,5	16,5	14,7	14,9	16,1	14,7	17,4
Drugs	2,5	2,7	3,3	4,0	4,2	3,7	3,8	3,1	3,2	3,2	3,1	3,1
Verkeer	6,4	7,5	8,9	10,3	10,1	8,7	7,8	7,0	7,8	6,4	5,0	5,0
Overig	5,3	5,8	6,7	6,5	7,1	7,6	8,4	8,1	8,4	8,6	8,0	8,2

Noot: Verm. met gew. = vermogen met geweld; verm. znd. gew. = vermogen zonder geweld; VLAOO = vernieling, lichte agressie en openbare orde.

Bron: OBJD

5.1.7 Sancties

In de onderstaande tabel geven we ontwikkelingen weer in afdoeningen van zaken van ZAVP's. We merken op dat ervoor de laatste drie jaren nog relatief veel lopende zaken zijn waarvan nog geen afdoening bekend is. Dit gaat om zaken waarin nog geen beslissing is genomen of waarvan de beslissing (1^e aanleg) nog niet geregistreerd is. Daarnaast kunnen wel gevulde uitspraken in eerste aanleg nog wijzigen in hoger beroep en leiden tot bijvoorbeeld vrijspraak. Die jaren zijn dus minder goed vergelijkbaar met de jaren ervoor.

Het percentage vrijheidsstraf iets lager onder de nieuwe definitie van ZAVP (zie tabel 12) dan onder de oude definitie (zie tabel 6 paragraaf 4.1.7). Ook hieruit blijkt dat de populatie ZAVP's gemiddeld een lichtere groep is onder de nieuwe definitie.

De vrijheidsstraf is nog steeds de meest voorkomende sanctie onder deze populatie. We zien een afname in het percentage onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen in de periode 2003-2008 en vanaf 2008 lijkt dat percentage stabiel. Het percentage taakstraffen laat tussen 2003 en 2009 een stijging zien en neemt daarna iets af. Het aandeel ISD-maatregelen blijft over de jaren heen gelijk rond de 4%.

Tabel 12 Percentages ZAVP's naar afgedane zaken en zwaarste sanctie naar inschrijfjaar strafzaak

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
Totaal afgedaan	99,9	99,9	99,8	99,8	99,6	99,3	99,0	98,4	97,2	94,5	92,6
Overig	2,7	3,0	3,0	3,1	3,3	3,1	4,4	5,3	6,2	7,0	9,6
Geldstraf	5,2	4,6	4,7	5,6	5,5	5,8	4,9	4,7	4,7	4,5	4,1
Vw. Vrijheidsstraf	2,0	2,4	2,5	2,8	3,0	3,2	3,1	2,5	3,1	3,7	4,0
Taakstraf	11,8	13,4	15,7	18,5	19,6	20,7	20,6	18,6	18,4	15,9	13,0
Vrijheidsstraf	78,1	75,7	69,4	66,0	64,7	63,6	62,9	64,2	63,3	65,1	65,9
ISD		0,8	4,8	4,1	3,7	3,6	4,1	4,7	4,4	3,8	3,4

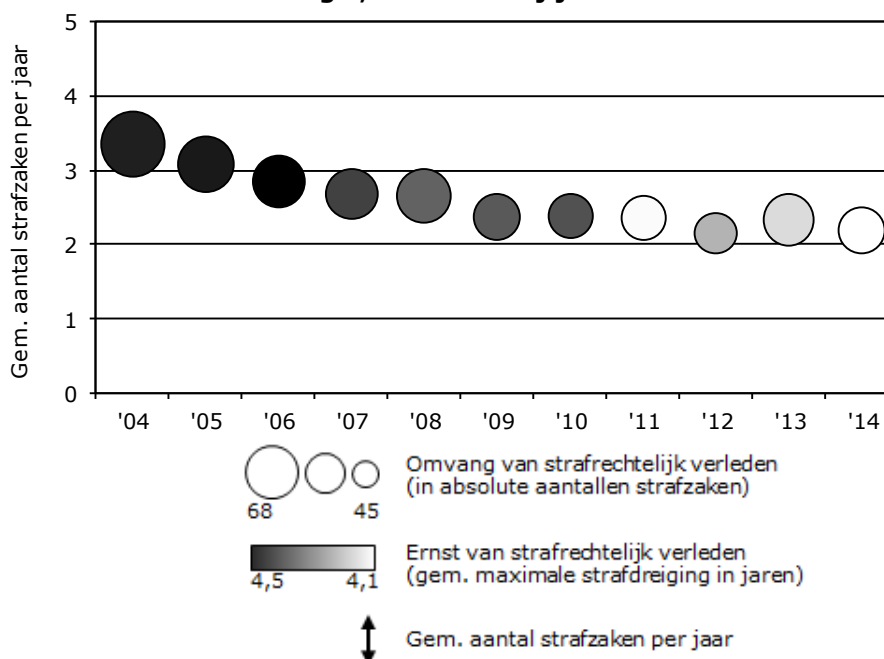
Noot: De sanctie weergegeven is de zwaarste sanctie van de strafzaken binnen het inschrijfjaar van een cohort van hetzelfde jaar. Jaren met groene arcering zijn voorlopige cijfers i.v.m. de relatief hoge percentages zaken die nog niet zijn afgedaan; de onderlinge verhouding is daar nog sterk onderhevig aan verandering.

Bron: OBDJ

Profiel ZAVP's met ISD-maatregel

De ISD-maatregel is de zwaarste sanctie die kan worden ingezet voor ZAVP's en is ook het belangrijkste instrument om recidive te verminderen binnen deze groep. Om te kunnen zien aan welk veelplegersprofiel deze sanctie wordt opgelegd over de tijd, is figuur 27 gemaakt. In deze figuur is het aantal strafzaken per jaar in de actieve carrière weergegeven daders ISD opgelegd kregen. De kleur geeft aan wat de gemiddelde ernst is in termen van de maximale strafdreiging in jaren en de grootte van de cirkels geeft het absolute aantal strafzaken in de carrière weer. In één oogopslag wordt duidelijk dat de omvang van het strafrechtelijk verleden afneemt, evenals de ernst van het verleden en de veroordelingsdichtheid. De ISD-maatregel wordt dus aan steeds 'lichtere' ZAVP's opgelegd.

Figuur 27 Visuele weergave criminele carrière-profiel van ZAVP's met een ISD-maatregel, naar inschrijfjaar strafzaak

Voor de corresponderende cijfers, zie tabel B5.7 in bijlage 3.

Bron: OBDJ

5.2 Jongvolwassen zeer actieve veelplegers

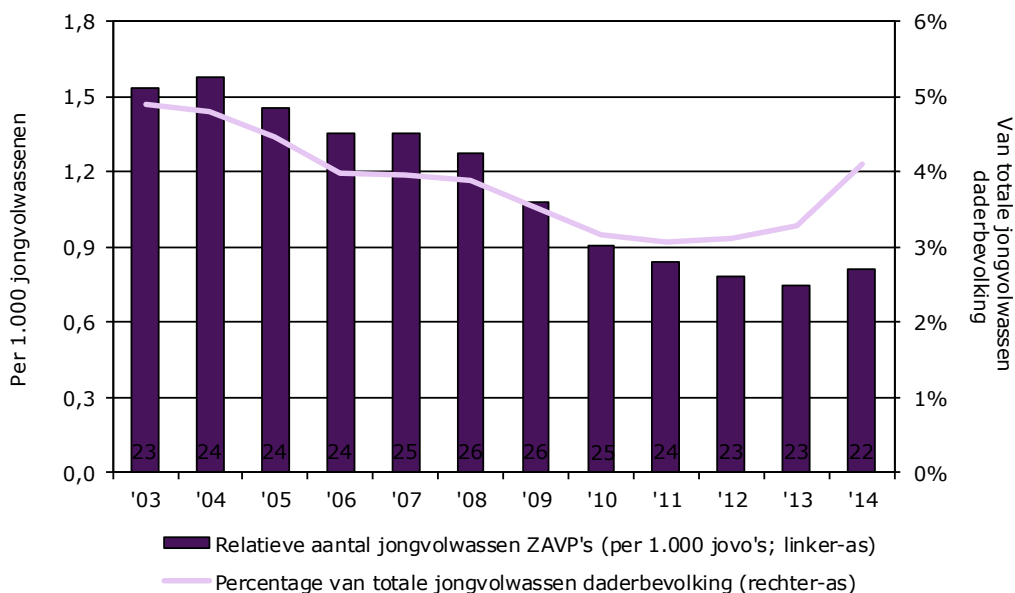
In deze paragraaf gaan we in op de aantallen, insluitingsgegevens, problematiek en criminele carrièregegevens van de jongvolwassen (18 tot en met 24 jaar) ZAVP's.

5.2.1 Prevalentie jongvolwassen zeer actieve veelplegers

In figuur 28 staat de prevalentie van het aantal jongvolwassen veelplegers volgens de nieuwe definitie per 1.000 jongvolwassen leeftijdgenoten afgebeeld en als onderdeel van de totale jongvolwassenen daderbevolking. Op basis van de nieuwe definitie is de trend van jongvolwassen ZAVP's behoorlijk anders (zie paragraaf 4.3.1). Het aantal jongvolwassen ZAVP's laat over de gehele tijdsperiode dezelfde trend zien als de volwassenen, namelijk een daling van het relatieve aantal jongvolwassen ZAVP's vanaf 2004 die stabiliseert in 2011 (zie 5.1.1). Wel is het aantal jongvolwassen ZAVP's per 1.000 inwoners twee maal zo groot onder jongvolwassenen als onder volwassenen ZAVP's.

Het percentage dat de jongvolwassen ZAVP's uitmaken van de totale jongvolwassenen daderbevolking is gedaald van bijna 5% in 2003 naar 3-3,5%. In de laatste twee jaar (2013-2014) is een stijging te zien in dit percentage. Het aandeel dat jongvolwassenen uitmaakt van de totale groep ZAVP's is min of meer constant rond 20% tot een kwart.

Figuur 28 Prevalentie jongvolwassen ZAVP's per 1.000 jongvolwassenen en als onderdeel van de totale jongvolwassenen daderbevolking en de totale ZAVP's bevolking, in 2003-2014

Noot: Het aandeel jongvolwassen ZAVP's ten opzichte van totaal aantal ZAVP's is weergegeven in wit en dik gedrukte percentages binnen iedere balk.

Zie voor corresponderende cijfers bijlage 3 tabel B5.10.

Bron: CBS/Statline; RAC-min

5.2.2 Profiel jongvolwassen ZAVP's

In tabel 13 zijn de persoonskenmerken van jongvolwassen ZAVP's weergegeven. Hierin is te zien dat verreweg de meeste jongvolwassen ZAVP's mannen betreft. Het percentage vrouwen is nog lager dan onder de totale groep ZAVP's. De gemiddelde leeftijd is vrij stabiel 21 jaar en de gemiddelde leeftijd van het eerste delict gepleegd is de 16 jaar. Ook het aantal eerdere strafzaken is relatief stabiel: ongeveer elf strafzaken per jaar. 2014 is hier echter een uitzondering op, waar het aantal eerdere strafzaken net onder de tien valt. Daarnaast neemt het aandeel in Nederland geboren jongvolwassen ZAVP's toe (van 74% in 2003 naar 79% in 2014) en lijkt dit ten koste te gaan van het aandeel in Marokko geboren (van 7% in 2003 naar 3% in 2014).

Tabel 13 Kenmerken jongvolwassen ZAVP's volgens RACMIN

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
% Man	97,1	97,1	96,8	97,1	96,7	98,1	97,8	97,9	97,8	96,2	96,9	97,2
Gem. leeftijd	21,1	21,1	21,1	21,1	21,2	21,2	21,1	21,1	21,3	21,3	21,4	21,9
Gem. leeftijd 1 ^e delict	16,0	15,9	15,9	15,8	15,8	15,8	15,6	15,5	15,5	15,5	15,6	15,6
Gem. aant. strafzaken	11,9	11,6	11,2	11,1	11,0	11,2	11,4	11,4	11,5	11,6	11,8	12,4
<i>Geboorteland</i>												
% Nederland	74,2	76,5	77,7	79,0	78,6	78,5	78,9	78,2	78,7	79,1	80,0	78,9
% Marokko	6,9	6,4	5,2	4,4	4,8	4,4	4,1	2,6	3,5	2,9	2,5	2,7
% Antillen	3,1	2,7	2,8	2,7	2,8	2,7	3,0	3,3	2,4	3,1	3,4	3,4
% Suriname	2,1	1,5	1,4	1,5	1,7	1,6	2,2	2,4	1,5	1,3	1,3	1,3
% Turkije	0,8	0,6	1,1	0,9	0,9	0,4	0,5	0,6	0,7	0,4	0,5	0,3
% Overig Westers	5,6	4,5	4,3	4,2	4,0	4,9	3,5	4,1	4,2	4,9	4,3	4,3
% Overig niet-Western	7,0	7,5	7,4	7,2	7,0	7,2	7,7	8,3	8,3	7,4	7,2	8,3
% Onbekend	0,3	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,5	0,5	1,0	0,8	0,8

5.2.3 Delictsoorten

Anders dan de totale groep ZAVP's, heeft de groep jongvolwassenen een iets hoger percentage geweld en een iets lager percentage vermogen zonder geweld en verkeersmisdrijven (tabel 14). Vergeleken met de gehele groep ZAVP's lijkt er dus sprake te zijn van een meer gewelddadige jongvolwassen ZAVP.

Tabel 14 Gepleegde feiten door jongvolwassen ZAVP's in peiljaar in percentages

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
Geweld	11,6	12,5	13,9	14,8	14,7	15,2	17,3	17,0	17,1	16,6	16,1	16,6
Zeden	0,7	0,3	0,4	0,2	0,3	0,2	0,2	0,4	0,3	0,4	0,6	0,4
Verm. met gew.	5,0	5,2	5,4	3,7	4,2	4,1	6,3	5,4	5,0	4,6	4,9	4,7
Verm. znd. gew.	56,8	54,2	49,1	46,6	42,8	43,7	40,0	44,4	44,3	44,8	45,8	43,9
VLAOO	13,1	14,3	15,6	16,5	18,2	17,0	17,1	15,2	15,1	15,3	14,3	16,8
Drugs	2,5	2,7	3,2	3,6	4,0	4,3	3,5	3,4	3,2	3,8	4,2	3,8
Verkeer	4,5	4,9	6,0	8,1	8,5	6,6	6,3	4,9	5,4	4,5	4,8	3,8
Overig	5,8	5,9	6,4	6,6	7,3	8,8	9,2	9,4	9,5	9,9	9,4	10,0

Noot: Verm. met gew. = vermogen met geweld; verm. znd. gew. = vermogen zonder geweld; VLAOO = vernieling, lichte agressie en openbare orde.

Bron: OBDJ

5.2.4 Sancties

Tabel 15 toont de ontwikkelingen in afdoeningen van het aantal afgedane strafzaken van jongvolwassen ZAVP's, uitgesplitst naar zwaarste sanctie. Het is belangrijk te realiseren dat er voor de laatste drie jaren nog veel lopende zaken zijn waarvan nog geen afdoening bekend is of alleen een uitspraak in eerste aanleg die nog kan veranderen in hoger beroep. Die jaren kunnen dus nog geen betrouwbare afspiegeling zijn van het eindbeeld en moeten dus als voorlopig gezien worden.

De vrijheidsstraf is ook onder deze deelpopulatie de meest voorkomende sanctie, gevolgd door de taakstraf. De minst voorkomende sancties zijn de geheel voorwaardelijke vrijheidsstraf en de ISD. Vergeleken met de gehele groep ZAVP's krijgen jongvolwassenen minder vrijheidsstraffen opgelegd en meer taakstraffen. Het percentage onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen neemt af in de periode 2003-2006 en lijkt dan stabiel. Het percentage taakstraffen laat tussen 2003 en 2007 juist een stijging zien en neemt daarna iets af. Het percentage ISD-maatregelen neemt in 2010 en 2011 ineens toe, om in 2013-2014 weer te zakken naar het oude niveau.

Tabel 15 Percentages jongvolwassen ZAVP's naar afgedane zaken en zwaarste sanctie naar inschrijfjaar strafzaak

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
Totaal afgedaan	99,9	100,0	99,9	99,8	99,6	99,6	98,9	98,4	97,6	94,2	90,3	85,6
Overig	3,2	3,5	3,7	3,3	3,5	2,9	4,4	5,4	6,6	7,3	10,9	17,9
Geldstraf	7,7	6,2	6,1	7,5	8,1	7,6	6,8	6,5	6,1	5,9	4,3	8,2
Vw. Vrijheidsstraf	2,2	2,5	2,3	2,0	2,2	2,7	2,1	2,3	3,0	2,7	3,3	3,7
Taakstraf	18,0	19,8	21,9	24,8	27,1	26,1	27,4	23,1	22,5	21,9	18,7	20,1
Vrijheidsstraf	68,8	67,9	65,1	61,5	58,5	60,2	58,5	61,4	60,5	61,7	62,1	49,3
ISD		0,1	0,9	1,0	0,6	0,6	0,8	1,4	1,3	0,6	0,6	0,8

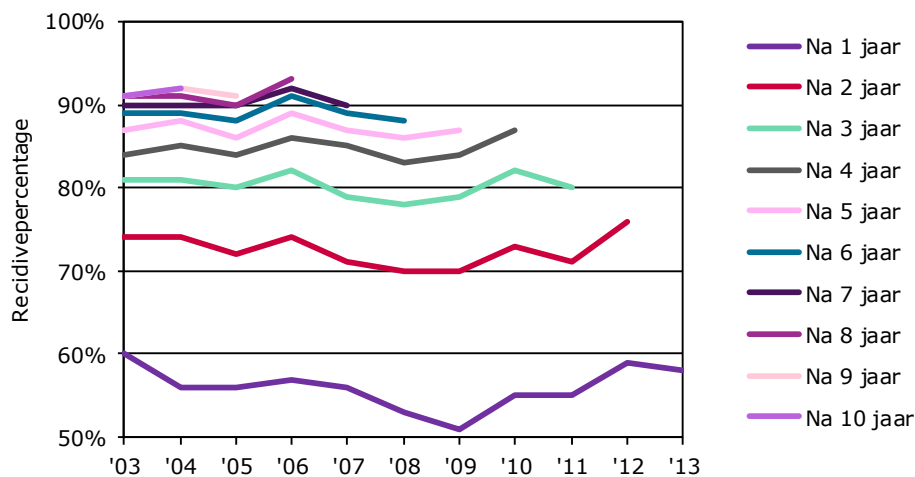
Noot: De sanctie weergegeven is de zwaarste sanctie van de strafzaken binnen het inschrijfjaar van een cohort van hetzelfde jaar. Jaren met groene arcering zijn voorlopige cijfers i.v.m. de relatief hoge percentages zaken die nog niet zijn afgedaan; de onderlinge verhouding is daar nog sterk aan verandering onderhevig.

Bron: OBJD

5.2.5 Recidive

Het recidivepercentage van de jongvolwassen ZAVP's is op de korte termijn maar iets lager dan in de totale groep ZAVP's, zoals weergegeven in figuur 29. Op de lange termijn is het recidivepercentage vergelijkbaar. Dat gezegd hebbende, alsnog blijven de recidivepercentages hoog – vooral op de lange termijn (na zeven jaar 90% en hoger).

Figuur 29 Recidiveprevalentie van jongvolwassen ZAVP's in 2003-2013

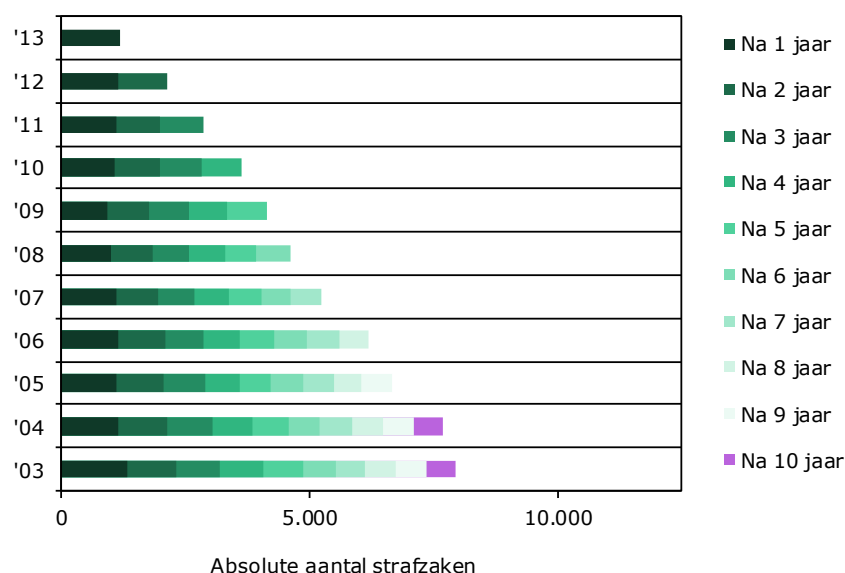

Voor de corresponderende cijfers, zie tabel B5.11 in bijlage 3.

Bron: WODC-Recidivemonitor

De omvang van de strafzaken, gemeten als het aantal strafzaken per 1.000 jongvolwassen ZAVP's, is lager dan die van de gehele groep ZAVP's (Figuur 30). De trend is echter dezelfde als bij de gehele groep ZAVP's, die vooral bestaat uit een daling in het aantal nieuwe strafzaken vanaf 2003 en een lichte stijging in de omvang van recidive in 2011-2013.

Figuur 30 Cumulatief aantal nieuwe strafzaken per 1.000 jongvolwassen ZAVP's, naar cohort en observatieperiode

Voor de corresponderende cijfers, zie tabel B5.12 in bijlage 3.

Bron: WODC-Recidivemonitor

6 Conclusie

Dit onderzoek is een voortzetting van de Monitor Veelplegers uit 2013. Het doel de monitor is het verkrijgen van inzicht in de aard en de omvang van de groep zeer actieve volwassen veelplegers (ZAVP). Daarnaast wordt een getracht een beeld te krijgen van de ontwikkelingen die zich voordoen in de tijd wat betreft achtergrondkenmerken, criminele carrièrekenmerken en recidive. Op 1 januari 2014 is er een ingrijpende definitiewijziging doorgevoerd, die zowel landelijk als in de lokale praktijk gebruikt wordt. De belangrijkste wijziging is dat daar waar in de oude definitie het aantal processen-verbaal wegens een misdrijf in een bepaalde periode bepaalde of iemand tot een veelpleger werd gerekend, in de nieuwe definitie wordt uitgegaan van het aantal geregistreerde misdrijven. Deze heeft betrekking op wie als zeer actieve veelpleger gezien wordt. Dit zorgt voor een trendbreuk in de cijfers over ZAVP's. In dit methodologische rapport worden de consequenties van deze wijziging beschreven. Het dient als naslagwerk voor hoe de trends waren volgens de oude definitie en laat de resultaten en trends zien van de nieuwe definitie.

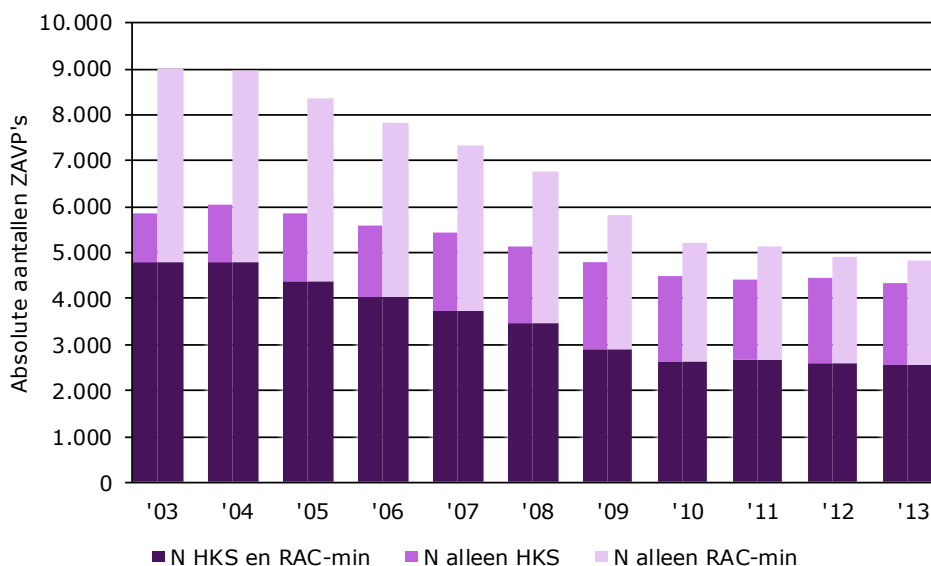
6.1 Definitiewijziging en consequenties

In dit rapport is de Monitor Veelplegers (MV) volgens twee landelijke definities opgebouwd. De reden hiervoor is dat de definitiewijziging om te bepalen of iemand een ZAVP is ervoor zorgt dat er een nieuwe gegevensbron (OM-gegevens, RAC-min in plaats van politiegegevens, HKS) en een nieuwe teleenheid (d.w.z., een overgang van processen-verbaal naar losse geregistreerde strafbare feiten) wordt gebruikt om de ZAVP's te bepalen. De oude definitie op basis van HKS is de methode zoals deze tot nu toe is gevolgd: de MV1.0 (referentie). Met deze methode werd bepaald of iemand een ZAVP was op basis van het aantal processen-verbaal voor één of meerdere misdrijven bekend bij de politie. We noemen deze groep ook wel HKS-ZAVP's. De nieuwe werkwijze is een reconstructie van de definitie van ZAVP's op basis van COMPAS, door gebruik te maken van RAC-min: de MV2.0. In deze nieuwe definitie bepaald het aantal strafbare feiten bekend bij OM wanneer iemand een ZAVP is. We noemen deze groep ook RAC-min ZAVP's.

Vershil in aantallen ZAVP's tussen oude en nieuwe definitie neemt af in de tijd, maar ook de overlap tussen groepen

Uit de resultaten blijkt dat zoals verwacht de nieuwe definitie meer absolute aantallen veelplegers in beeld brengt dan de oude definitie. Dit verschil wordt echter met de tijd steeds kleiner. In 2003 is de groep volgens de nieuwe definitie 54% groter dan volgens de oude definitie, terwijl dit nog maar 11% is in 2013 (zie figuur 31). Dit is echter moeilijk te verklaren. Bovendien, als er rekening wordt gehouden met overlap tussen de groepen, dan blijkt 40% (het lila balkje in 2013 in figuur 31) van de groep ZAVP's volgens de oude definitie niet meer ZAVP te zijn volgens de oude definitie in 2013 (voor een analyse, zie bijlage 4).

Figuur 31 Aantallen veelplegers volgens oude (HKS-) en nieuwe (RAC-min-)definitie

Noot: Zie voor de aantallen tabel 2 in hoofdstuk 3.

Dit gebrek aan overlap is in eerste instantie bevreemdend. Zo zou men verwachten dat als men elf processen-verbaal in vijf jaar heeft, men altijd minimaal elf strafbare feiten in vijf jaar heeft (één proces-verbaal telt namelijk minstens één feit). Deze discrepantie is waarschijnlijk en hoofdzakelijk het gevolg van een verschil in registratietijdstip van een proces-verbaal en een gepleegd strafbaar feit en het ten onrechte meetellen van feiten die later tot septs en vrijspraken leiden in de (bevroren) HKS-registratie.

De verminderde overlap door de definitieverandering heeft mogelijk consequenties voor de aanpak van veelplegers. Door de wijziging van de definitie komen andere personen in aanmerking voor een ISD-maatregel.

Aan de ene kant zou volgens de wijziging van definitie door de focus op misdrijf-feiten en niet op processen-verbaal, een grotere groep in aanmerking komen voor de ISD. Aan de andere signaleren we dit voor een andere groep juist *niet* meer het geval is. Hoe dit in de praktijk heeft uitgewerkt is niet goed te bepalen. Namelijk, volgens Mostert (2010) werd in de praktijk namelijk nogal eens afgeweken van de oude landelijke definitie. Bovendien houden de veiligheidshuizen in de praktijk de vrijheid om personen aan de lokale veelplegerslijst toe te voegen, ook al voldoen ze niet aan de landelijke definitie.

Beperkte verschillen in criminele carrière en achtergrondkenmerken

Voor wat betreft de criminele achtergrondkenmerken en problematiek volgens de RISc bleken er slechts kleine verschillen te zijn tussen de beide groepen ZAVP's. ZAVP's zijn vanaf 2003 op basis van de nieuwe definitie iets jonger, hebben gemiddeld minder strafzaken in hun carrière, zijn vaker in Nederland geboren en minder vaak in Suriname en op de Nederlandse Antillen. Echter, aan het einde van de meetperiode in 2013 zijn er nog nauwelijks verschillen op achtergrondkenmerken tussen de oude en nieuwe definitie van ZAVP.

Daarnaast plegen RAC-min-ZAVP's dezelfde type delicten in een vergelijkbare verhouding als HKS-ZAVP's.

Minder vaak vrijheidsstraf, lagere recidive en 'lichtere' groep volgens nieuwe definitie

Wat betreft de opgelegde sancties is er wel een duidelijk verschil te zien. RAC-min-ZAVP's krijgen in verhouding minder vaak een vrijheidsstraf opgelegd en vaker een 'overige' afdoening (zoals beleidssepots⁹). Verder is de recidive onder (jongvolwassen) RAC-min ZAVP's lager dan die van HKS-ZAVP's. Dit ligt in de lijn der verwachting, omdat de nieuwe definitie geregistreerde strafbare feiten in plaats van registratiemomenten (processen-verbaal) telt en daardoor delinquenten met een beperkter crimineel verleden en dus een beperkter recidiverisico ook als ZAVP kunnen kwalificeren. Dit verschil in recidive volgens de definities is het grootst bij jongvolwassen ZAVP's. Deze laatste resultaten ondersteunen dat gemeten volgens de nieuwe definitie het bij de ZAVP gemiddeld een 'lichtere' groep daders betreft.

De recidive van (jongvolwassen) RAC-min ZAVP's is lager dan die van de HKS-ZAVP's. Dit is niet zo vreemd, omdat de nieuwe definitie ruimer is en daardoor minder recidivegeneigde delinquenten ook als ZAVP kunnen kwalificeren. Dit recidiveverschil tussen ZAVP naar beide definities is het grootst bij jongvolwassen ZAVP van beide definities.

6.2 Trends in de kerncijfers

Het aantal ZAVP's daalt

Voor zowel de oude als de nieuwe monitor geldt dat zowel het aantal ZAVP's als het aantal jongvolwassen ZAVP's daalt tussen 2003 en 2014. Daarentegen neemt het percentage dat ZAVP's uitmaken van de dader- en verdachtenbevolking toe sinds 2012. Dit komt omdat de daling van het aantal verdachten in de totale populatie sterker is dan het aantal ZAVP's. In 2014 bedraagt het aantal ZAVP's volgens de nieuwe definitie 5.019. Dit zijn 0,37 ZAVP's per 1.000 volwassenen en maken ZAVP's 3,8% uit van de daderbevolking.

Aandeel vermogen zonder geweld daalt

Het percentage vermogensmisdrijven zonder geweld is sterk gedaald sinds 2003, maar stijgt weer sinds 2009, voor zowel volwassenen als jongvolwassen ZAVP's. Deze daling en stijging ging gepaard met het stijgen en daarna dalen van het aandeel lichte agressie, vernieling, openbare orde en geweldsmisdrijven.

Problematiek ZAVP's blijft constant

Er is geen verandering waarneembaar in de percentages waarin ZAVP's te maken hebben met persoonlijke problematiek, zoals gemeten met de RISC. Van de ZAVP's uit de periode 2009-2013 van wie een RISC is afgenomen, lijkt er geen echte verandering te zijn in de percentages ZAVP's die problematiek ervaart op het gebied van huisvesting, verslaving, of werk en inkomen. De meest ervaren ernstige problematiek onder ZAVP's is die op het gebied van opleiding, werk en leren, denkpatronen, gedrag en vaardigheden en drugs- en alcoholgebruik. Aangezien ook in de trends van andere statistieken dan de persoonlijke problematiek van ZAVP's vanaf 2009 stabiliseren, is dit geen afwijkend patroon. Probleem is wel dat we bij de ZAVP's een aanzienlijk deel van de RISC missen, hierover later meer.

⁹ Als een zaak wordt geseponneerd met een beleidssepot dan wordt er niet tot vervolging overgegaan, voor verschillende redenen. Voorbeelden hiervan zijn 'recente bestraffing', 'reclasseringsbelang', 'medeschuld van benadeelde' of 'corporatie wordt vervolgd'.

Recidive blijft hoog, minder insluiting

De recidive onder ZAVP's is onverminderd hoog. 70% à 80% recidiveert binnen twee jaar. De recidive van één en twee jaar stopt met dalen vanaf 2004, met een tijdelijk dieptepunt in 2008-2009. Daarnaast worden ZAVP's steeds minder vaak ingesloten en wordt de duur van deze insluiting steeds korter. Dit gegeven kan erop duiden dat de ZAVP's door de tijd heen steeds 'lichter' wordt.

ISD opgelegd aan 'lichtere' ZAVP

De ISD-maatregel wordt steeds sneller opgelegd binnen de criminele carrière van ZAVP's, in termen van aantallen eerdere strafzaken en de frequentie van deze strafzaken. In 2003 werd de ISD opgelegd aan ZAVP met gemiddeld 68,4 strafzaken, in 2014 is dit gemiddeld 49 strafzaken. Ook wordt de ISD-maatregel bij steeds lichtere vergrijpen opgelegd, in termen van maximale strafdreiging. Dit kan wijzen op het 'uitsterven' van de aanvankelijke groep ZAVP's, maar ook op een gewijzigde toepassing van de maatregel op een minder ernstige groep.

Dekking RISC

Vaststellen criminogene problematiek middels RISC steeds lastiger

Het is gebleken dat moeilijk is om op basis van de RISC een compleet beeld van de ervaren problematiek van ZAVP's te krijgen. Uit de resultaten blijkt dat van een kwart van alle ZAVP's geen enkele RISC-afname geregistreerd is. Daarnaast valt van ongeveer 60% van de ZAVP's het jaar van de RISC-afname niet samen met het peiljaar van ZAVP-definitie. Dit heeft consequenties voor de representativiteit van de criminogene problematiek van de ZAVP op dat moment.

We constateren verder dat met het wegvallen van het ClientVolgSysteem (CVS) van de reclassering in 2011 een informatiegat is ontstaan op de problematiek binnen diverse leefgebieden. Het percentage ZAVP's van wie geen enkele RISC is afgenomen is redelijk constant over de cohorten. We verwachten echter een verdere verslechtering van de RISC-registratie omdat het financieringsbeleid is gewijzigd van productsturing naar resultaatsturing, waardoor gemeenten en reclassering onder meer vrij worden gelaten in de wijze waarop ze de problematiek van de verdachten vaststellen (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2015). Dit heeft als consequentie dat de vergelijkbaarheid over de criminogene problematiek van veelplegers afneemt, zowel op een bepaald moment in de tijd als over de tijd. Daarmee is er steeds minder zicht op hoe de populatie veelplegers er uit ziet en welke aanpakken en interventies kunnen worden ingezet. Het risico is nu aanzienlijk dat we het beeld van de problematiek van veelplegers en andere daders gaan verliezen.

6.3 Samenvattend

De verandering van de definitie van ZAVP's heeft uiteindelijk maar beperkte consequenties voor de absolute aantallen ZAVP's. Bleken in 2003 de verschillen tussen oud en nieuw in aantallen nog groot, in 2014 is dit verschil fors afgenomen. Verder blijken de verschillen in achtergrondkenmerken op groepsniveau in de loop van de tijd ook afgenomen. Wat wel opvalt is dat de nieuwe definitie een lichtere groep ZAVP omvat. Deze groep heeft een lager recidiverisico en een lagere recidive, hetgeen het meest duidelijk zichtbaar is bij de jongvolwassenen. De omvang van de groep ZAVP's is vanaf 2010 licht dalend. Daarnaast lijkt het profiel van ZAVP's op achtergrondkenmerken, criminele carrièrekenmerken en ervaren problematiek stabiel te zijn, voor zover we over informatie daarover beschikken. Het aantal ontbrekende RISC-afnames is namelijk aanzienlijk, waardoor de problematiek van de

groep in de tijd moeilijk vergeleken kan worden, maar ook moeilijk vergelijkbaar is tussen personen binnen een jaar.

De recidive onder ZAVP's blijft hoog. Echter, omdat de totale groep wel kleiner geworden is, is de druk die ZAVP's op de criminaliteit in Nederland hebben wel gedaald.

Summary

Frequent offender monitor 2016

Transition from the old to the new definition of very frequent offender

In the Netherlands, the very frequent adult offender (VFO, i.e. *Zeer actieve volwassen veelpleger*) is an important target group for judicial policy. Since 2005, the frequent offender monitor (FOM, i.e. *Monitor Veelplegers*) project monitors indicators of this group, its background characteristics, recidivism, sanctions and incarceration on the basis of judicial registration data. This report contains the latest results from the FOM. Because the national operational definition of very frequent adult offenders has been changed since January 2014, the FOM is now rebuilt differently. Since January 1, 2014 the group VFO's that ends up on the so-called "repeat offenders list" provided by the Prosecutor-General, is defined as follows:

A very frequent adult offender is a person aged 18 or older who was persecuted for 11 or more criminal offenses over a period of five years, of which at least one crime was committed in the last twelve months back from the reference date.

The definition change has the consequence that the VFO's are determined on the base of other data sources (data provided by the prosecution rather than police data) and measured with a different counting unit (offenses rather than official reports). This change can lead to a trend break; because the definition is more inclusive, the VFO group will be larger. An official record contains at least one criminal offense, but often more.

The objective of this report is twofold. Firstly, the consequences of the change in definition of VFO's is examined. Because in practice, using a new definition, with a different source and other counting unit, different group of repeat offenders is selected. The question is also whether there is a major in the absolute numbers of VFO's. Secondly, we look at the developments in background characteristics, sanctions and recidivism of VFO's looking at the developments based both on the old and the new definition.

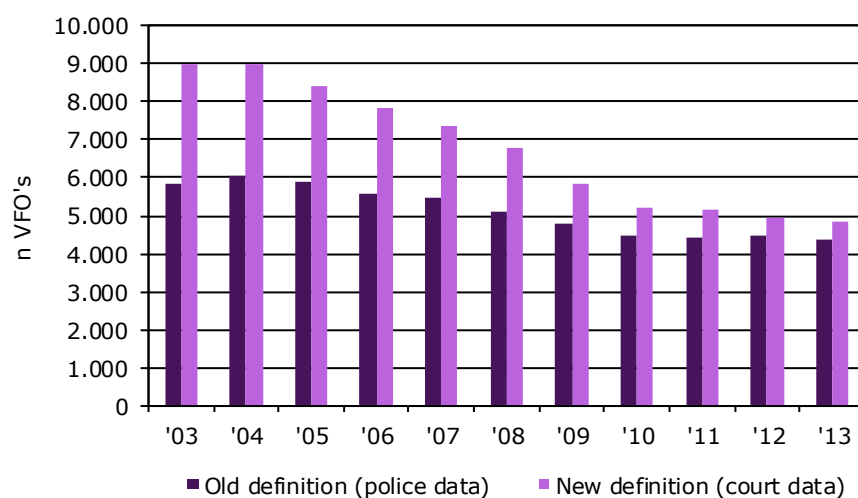
Difference in target group definitions

The results show that the number VFO's is greater under the new definition, as expected. However, the difference in numbers with the old definition become smaller with time (Figure S1). Looking at the proportion of people that occur in both groups, it appears that a substantial proportion (20-40%) of suspects who have been charged under the old definition to VFO's are not defined as VFO according to the new definition, while the new definition is less stringent. This is hard to explain, but the phenomenon may be partly attributed to unreliable police registrations. The VFO's based on the new definition are thus partly a different group of individuals. Surprisingly, if we compare the personal characteristics of the group, there is little difference between VFO on the basis of the old and the new definition. Only the criminal record (in terms of previous convictions) is larger in the VFO group according to the old definition, but only in the early years of the cohort. This difference is most substantial in 2003 and disappears in 2013. This may be because the group has really changed in composition, but it can also imply a change in registration practice. This is undeterminable.

Numbers of very frequent offenders decrease

According to both the old and the new definition, the number VFO's per 1,000 adults declined between 2003 and 2013 (as the absolute numbers in Figure S1). The percentage decrease is stronger for VFO's the new definition (-48%) than the old definition (-30%). For the VFO's according to the new definition, 2014 data are available. In this year, the number of VFO's increases somewhat compared to 2013. Also, for both definitions off the proportion VFO's relative to the total offender population during the same period.

Figure S1 Numbers of VFO's under the old and new definition

Young adult VFO ratio differs for both definitions

Just as with the adult VFO's, according to the new definition there were in 2003 twice as many young adult VFO's. In 2013, the groups are of comparable size, about 1,100 people. However, the trend in the percentage of young adult VFO's in the complete VFO population differs in both definitions. Using the old definition, this percentage ranges from 18% in 2003 to 28% in 2009 and the new definition varies it between 23 and 26% over the period.

Recidivism high but declining

Recidivism among VFO's is high, regardless of the definition (> 80-90% after four years). After a sharp decline in 2003-2004, there is hardly a trend in recidivism. For the more recent cohorts, the short-term recidivism seems to be somewhat lower than the older cohorts. The numbers of new convictions per 100 offenders following the reference year is substantially lower for the VFO's according to the new definition. In young adult VFO's, the recidivism rate is slightly lower than in the total group of VFO's regardless of the definition.

Shift in offense type distribution

The offense type distribution of VFO's has changed over the years for both definitions. In 2003, mainly property offenses without violence were committed, whereas

the percentage of this offense declined from 2007. This decrease was associated with an increase in the percentage of violent crime and vandalism, light aggression and public order offenses. The annual percentage of property offenses without violence remains the most common type of crime (45% or more). Although young adults VFO's show the same trend, they tend to slightly commit more violent and aggressive crimes.

Change in penalty profile

VFO's according to both definitions have mainly been imposed custodial sentences, although community service orders and other settlements have become more frequent during 2003-2014. Compared with the whole group VFO's, young adults VFO's more often get a community service, but custodial sentences remain the most common settlement. The ISD-measure (i.e. institute for repeat offenders, a two year long measure consisting incarceration and often paired with interventions/ treatment) is imposed on 3 to 7% of the VFO's (depending on which definition is used). Over the years, the profile of who gets the ISD measure changes; in 2003 a VFO with a larger, more frequent and severe criminal past received the measure, in 2014 also less 'severe' VFO received ISD.

Conclusion on definition change

The new definition provides a larger group than the old definition, but this difference in size has disappeared almost entirely in 2013. However, in 2013, only 60% of VFO's according to the old definition, are actually also VFO according to the new definition, while the latter definition is less restrictive. It is not clear why this is. However, the definition change has less impact on the profile of background characteristics of the VFO. This does not change much with the exception of the young adult VFO's. This last group has a less extensive criminal record and less recidivism under the new definition. Moreover, the trend in the number of young adults is VFO's is dramatically different. According to the old definition there has been an increase, whereas under the new definition, there has been a continuous decline.

Literatuur

- Bosker, J., Kuijeren, M. van (2009). *Gebruikershandleiding QuickScan. Versie 2.0*. Reclassering Nederland, Utrecht.
- Ferwerda, H. Kleemans, E., Korf, D., & Laan, P. van der (2003). Veelplegers. *Tijdschrift voor Criminologie*, 45, 110-118.
- Howard, P., Clark, D., & Garnham, N. (2003). *An evaluation and validation of the Offender Assessment System (OASys)*. OASys Central Research Unit. Report to HM Prison Service and National Probation Service.
- Jennissen, R.P.W., & Blom, M. (2007). *Allochtone en autochtone verdachten van verschillende delicttypen nader bekeken*. Den Haag: WODC. Cahier 2007-4.
- Knaap, L. M. van der, Leenarts, L. E. W., & Nijssen, L. T. J. (2007). *Psychometrische kwaliteiten van de Recidive Inschattingsschalen (RISc): interbeoordelaarsbetrouwbaarheid, interne consistentie en congruente validiteit*. Den Haag: WODC. Cahier 2007-5.
- Kessels, R.J., & Verkleij, C.M.P. (2015). Misdrijven en opsporing. In S.N. Kalidien & N.E. De Heer-De Lange (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2014: Ontwikkelingen en samenhangen* (pp.21-28). Den Haag: Boom criminologie. Justitie in statistiek 5.
- Linckens, P., & Loeff, J.D. (2015). *Gevangeniswezen in getal 2010-2014*. Den Haag: Dienst Justitiële Inlichtingen, Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Ministerie van Veiligheid en Justitie (2015). *Reclasseringsbeleid*. Tweede Kamerstukken, vergaderjaar 2015-2016, 29 270, nr. 106.
- Mostert, M. (2010). *Veelplegerslijsten: Definitie, bron, werkwijze en verbetermogelijkheden*. Amsterdam: Vts Politie Nederland.
- OM (Openbaar Ministerie) (2009). Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige veelplegers (w.o. vordering van de maatregel ISD bij stelselmatige daders) (2009R004). *Staatscourant*, 10579.
- OM (Openbaar Ministerie) (2013a) *OM eist in hoger beroep 20 jaar celstraf en TBS met dwangverpleging tegen Robert M.* Amsterdam: Ressortparket.
- OM (Openbaar Ministerie) (2013b). Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige veelplegers (in het bijzonder de vordering van de ISD-maatregel bij stelselmatige daders) (2013R017). *Staatscourant*, 35061.
- Rijksoverheid (2011). *Brief Tweede Kamer Ontwikkeling VOG*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Tollenaar, N., & Laan, A. van der (2013). *Monitor veelplegers 2013*. Den Haag: WODC. Factsheet 2013-4.
- Tollenaar, N., Meijer, R.F., Huijbrechts, G.L.A.M., Blom, M., & Harbachi, S.E. (2007). *Monitor veelplegers*. Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 256.
- Vogelvang, B.O., Van Burik, A., Knaap, L.M. Van der, & Wartna, B.S.J. (2003). *Prevalentie van criminogene factoren bij mannelijke gedetineerden in Nederland*. Woerden/Den Haag: Adviesbureau Van Montfoort/WODC.

Bijlage 1 Begeleidingscommissie

Voorzitter

Prof. dr. H. Elffers, NSCR, VU

Leden

H. Staarink MSc, DSenJ

Dr. B.S.J. Wartna, WODC

Bijlage 2 Tabellen behorende bij hoofdstuk 4

Tabel B4.1 Prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassenen en als onderdeel van de totale daderbevolking in 2003-2013

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
Aantal ZAVP's (per 1.000 volwassenen)	0,46	0,48	0,46	0,44	0,42	0,40	0,37	0,34	0,33	0,34	0,33
% ZAVP's van totale volwassen daderbevolking	3,6	3,7	3,6	3,4	3,3	3,3	3,4	3,4	3,1	3,2	3,4

Tabel B4.2 Gemiddeld aantal processen-verbaal en misdrijven in de carrière en peiljaar van ZAVP's in 2003-2013

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
Gemiddelde aantal processen-verbaal in carrière	43,6	43,4	42,0	40,1	38,2	36,4	34,3	33,9	34,0	34,5	35,2
Gemiddelde aantal delicten in carrière	69,5	69,5	67,8	65,1	61,7	58,6	54,4	54,0	53,4	53,7	54,6
Gemiddelde aantal delicten per proces-verbaal in peiljaar	1,48	1,52	1,50	1,52	1,50	1,47	1,40	1,37	1,38	1,34	1,33

Tabel B4.3 Factoren van oververtegenwoordiging van ZAVP's in de totale aantallen processen-verbaal en delicten

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
Factor van oververtegenwoordiging (processen-verbaal)	3,23	3,02	2,56	2,58	2,65	2,67	2,48	2,53	2,77	2,84	2,87
Factor van oververtegenwoordiging (delicten)	3,48	3,31	2,81	2,88	2,93	2,95	2,70	2,73	3,00	3,00	3,04

Tabel B4.4 Proportie ZAVP's (2003-2013) dat minimaal 1 dag in een jaar ingesloten is

		Aantal jaren in observatie										
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cohort	'03	0,77	0,79	0,75	0,66	0,58	0,51	0,44	0,40	0,37	0,34	0,31
	'04	0,83	0,82	0,71	0,63	0,55	0,47	0,43	0,40	0,36	0,34	
	'05	0,86	0,78	0,69	0,60	0,51	0,45	0,42	0,37	0,34		
	'06	0,83	0,76	0,67	0,57	0,50	0,46	0,41	0,38			
	'07	0,82	0,74	0,64	0,57	0,51	0,45	0,40				
	'08	0,80	0,72	0,64	0,57	0,51	0,44					
	'09	0,78	0,72	0,64	0,57	0,49						
	'10	0,79	0,72	0,63	0,56							
	'11	0,78	0,71	0,63								
	'12	0,79	0,70									
	'13	0,80										

Tabel B4.5 Detentieduur (in maanden) binnen detentiejaar ZAVP's in 2003-2013

		Aantal jaren in observatie										
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cohort	'03	4,72	5,22	5,23	5,07	5,02	4,73	4,43	4,26	4,30	4,20	3,83
	'04	4,86	5,16	5,10	5,10	4,81	4,53	4,31	4,39	4,27	3,97	
	'05	4,69	5,00	5,15	4,84	4,56	4,44	4,44	4,33	3,97		
	'06	4,24	4,78	4,98	4,68	4,47	4,60	4,49	4,06			
	'07	4,14	4,69	4,87	4,71	4,68	4,56	4,22				
	'08	4,02	4,66	4,79	4,93	4,67	4,31					
	'09	3,89	4,55	5,02	4,85	4,33						
	'10	3,85	4,79	5,05	4,39							
	'11	3,98	4,71	4,57								
	'12	3,90	4,31									
	'13	3,72										

Tabel B4.6 Cumulatieve proportie recidivisten van ZAVP's uit 2003-2013

Aantal jaren in observatie	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
1	0,73	0,68	0,65	0,65	0,64	0,62	0,61	0,65	0,64	0,64	0,65
2	0,84	0,82	0,79	0,79	0,78	0,77	0,77	0,79	0,78	0,78	
3	0,88	0,88	0,85	0,85	0,84	0,84	0,84	0,86	0,86		
4	0,90	0,90	0,88	0,87	0,88	0,88	0,88	0,89			
5	0,91	0,91	0,89	0,89	0,90	0,90	0,89				
6	0,92	0,92	0,91	0,91	0,91	0,91					
7	0,93	0,92	0,91	0,91	0,92						
8	0,93	0,93	0,92	0,92							
9	0,93	0,93	0,92								
10	0,94	0,94									

Tabel B4.7 Cumulatief aantal nieuwe strafzaken per 1.000 ZAVP's, naar cohort en observatieperiode

		Aantal jaren in observatie									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cohort	'03	2.262	3.670	4.815	5.853	6.853	7.632	8.349	9.087	9.821	10.517
	'04	1.669	2.938	4.037	5.087	5.933	6.687	7.466	8.234	8.969	9.696
	'05	1.525	2.716	3.830	4.704	5.485	6.281	7.059	7.810	8.566	
	'06	1.549	2.772	3.693	4.529	5.397	6.204	6.991	7.788		
	'07	1.550	2.561	3.437	4.357	5.178	5.969	6.815			
	'08	1.360	2.352	3.344	4.263	5.103	5.999				
	'09	1.294	2.356	3.298	4.174	5.112					
	'10	1.440	2.493	3.425	4.403						
	'11	1.490	2.555	3.638							
	'12	1.461	2.619								
	'13	1.567									

Tabel B4.8 Prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassen geboortelandgenoten in 2003-2013, naar geboorteland

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
Nederland	0,35	0,36	0,35	0,34	0,34	0,32	0,30	0,29	0,28	0,28	0,27
Marokko	2,97	2,97	2,72	2,50	2,09	1,87	1,59	1,32	1,20	1,07	0,99
Nederlandse Antillen	4,59	4,96	4,82	4,37	4,32	3,90	3,56	3,07	2,56	2,66	2,82
Suriname	2,38	2,29	2,02	1,75	1,57	1,29	1,10	0,99	0,91	0,85	0,78
Turkije	0,47	0,48	0,46	0,41	0,36	0,33	0,31	0,26	0,26	0,22	0,18
Overig westers	0,24	0,23	0,22	0,21	0,18	0,21	0,20	0,17	0,20	0,20	0,17
Overig niet-westers	1,13	1,12	1,06	0,98	0,98	1,00	0,88	0,75	0,74	0,73	0,73

Tabel B4.9 Prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassenen naar herkomstgroep in 2003-2013

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
Nederland	0,28	0,28	0,27	0,26	0,25	0,23	0,21	0,19	0,19	0,18	0,17
Marokko	4,06	4,24	4,05	3,88	3,72	3,51	3,40	3,10	2,92	2,92	2,88
Nederlandse Antillen	4,84	5,31	5,15	4,73	4,71	4,25	3,99	3,55	3,02	3,12	3,33
Suriname	2,77	2,77	2,53	2,29	2,15	1,83	1,73	1,65	1,45	1,51	1,39
Turkije	0,74	0,82	0,82	0,77	0,78	0,77	0,80	0,72	0,71	0,69	0,61
Overig westers	0,40	0,39	0,37	0,35	0,34	0,34	0,32	0,31	0,34	0,36	0,34
Overig niet-westers	1,46	1,43	1,35	1,34	1,22	1,17	1,00	0,91	0,87	0,91	0,90

Tabel B4.10 Verdeling afnamejaar RISc ten opzichte van het cohortjaar (2009-2013) van de ZAVP

	Tijd in jaren tussen afname RISc en cohortjaar													
	-8	-7	-6	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5
Aantal ZAVP's	1	40	145	295	633	1.323	2.285	3.447	7.152	1.478	589	282	129	37
% ZAVP's	0,0	0,2	0,8	1,7	3,5	7,4	12,8	19,3	40,1	8,3	3,3	1,6	0,7	0,2

Tabel B4.11 Prevalentie jongvolwassen ZAVP's per 1.000 jongvolwassenen en als onderdeel van de totale jongvolwassen verdachtenbevolking en de totale ZAVP bevolking, in 2003-2013

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
N	1.038	1.123	1.113	1.166	1.282	1.329	1.357	1.273	1.193	1.199	1.119
Relatieve aantal jongvolwassen ZAVP's per 1.000 jongvolwassenen	0,77	0,83	0,82	0,86	0,93	0,95	0,95	0,88	0,82	0,82	0,76
% van totale jongvolwassen verdachtenbevolking	2,4	2,5	2,5	2,5	2,7	2,9	3,1	3,1	3,0	3,3	3,3
% van ZAVP's	17,7	18,6	19,0	20,8	23,5	25,9	28,3	28,4	26,9	26,8	25,7

Tabel B4.12 Cumulatieve proportie recidivisten van jongvolwassen ZAVP's uit 2003-2013

Aantal jaren in observatie	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
1	0,71	0,66	0,66	0,66	0,64	0,61	0,6	0,62	0,64	0,62	0,61
2	0,83	0,82	0,81	0,81	0,79	0,78	0,78	0,79	0,78	0,77	
3	0,88	0,89	0,87	0,87	0,87	0,84	0,85	0,87	0,86		
4	0,91	0,91	0,90	0,89	0,90	0,89	0,90	0,90			
5	0,93	0,93	0,92	0,92	0,92	0,92	0,91				
6	0,94	0,94	0,93	0,93	0,94	0,93					
7	0,95	0,94	0,94	0,94	0,94						
8	0,95	0,95	0,94	0,94							
9	0,95	0,95	0,94								
10	0,96	0,95									

Tabel B4.13 Cumulatief aantal nieuwe strafzaken per 1.000 jongvolwassen ZAVP's, naar cohort en observatieperiode

		Aantal jaren in observatie									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cohort	'03	1.704	2.903	3.991	5.060	6.056	6.875	7.630	8.361	9.025	9.711
	'04	1.390	2.525	3.612	4.579	5.422	6.180	6.946	7.649	8.345	9.090
	'05	1.424	2.566	3.580	4.416	5.173	5.967	6.627	7.282	8.005	
	'06	1.411	2.533	3.389	4.203	5.024	5.719	6.397	7.142		
	'07	1.355	2.275	3.103	3.900	4.595	5.250	5.963			
	'08	1.204	2.084	2.955	3.717	4.405	5.130				
	'09	1.111	2.062	2.903	3.630	4.397					
	'10	1.239	2.236	3.023	3.835						
	'11	1.334	2.218	3.149							
	'12	1.232	2.224								
	'13	1.273									

Bijlage 3 Tabellen behorende bij hoofdstuk 5

Tabel B5.1 Prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassenen en als onderdeel van de totale daderbevolking in 2003-2014

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
Aantal ZAVP's (per 1.000 volwassenen)	0,71	0,71	0,66	0,61	0,57	0,52	0,45	0,40	0,39	0,37	0,36	0,37
% ZAVP's van totale volwassen daderbevolking	5,6	5,6	5,2	4,8	4,4	4,3	4,1	3,9	3,6	3,5	3,8	3,8

Tabel B5.2 Factoren van oververtegenwoordiging van ZAVP's in de totale aantallen processen-verbaal en delicten

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
Factor van oververtegenwoordiging (strafzaken)	1,98	1,77	1,64	1,62	1,67	1,71	1,66	1,73	1,94	2,07	2,01	2,31
Factor van oververtegenwoordiging (misdrijfzaken)	2,90	2,68	2,42	2,41	2,43	2,47	2,30	2,33	2,63	2,71	2,66	2,98

Tabel B5.3 Proportie ZAVP's (2003-2013) dat minimaal 1 dag in een jaar ingesloten is

		Aantal jaren in observatie										
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cohort	'03	0,73	0,72	0,68	0,59	0,51	0,45	0,40	0,36	0,34	0,30	0,28
	'04	0,79	0,76	0,65	0,56	0,49	0,43	0,39	0,36	0,32	0,30	
	'05	0,83	0,73	0,63	0,54	0,46	0,41	0,38	0,34	0,32		
	'06	0,80	0,70	0,61	0,52	0,46	0,41	0,37	0,33			
	'07	0,78	0,70	0,59	0,52	0,46	0,40	0,36				
	'08	0,78	0,68	0,60	0,52	0,46	0,41					
	'09	0,78	0,69	0,60	0,53	0,45						
	'10	0,80	0,70	0,60	0,52							
	'11	0,80	0,69	0,59								
	'12	0,79	0,68									
	'13	0,80										

Tabel B5.4 Detentieduur (in maanden) binnen detentiejaar ZAVP's in 2003-2013

Cohort		Aantal jaren in observatie										
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cohort	'03	4,66	5,30	5,12	4,93	4,90	4,68	4,42	4,29	4,32	4,30	3,90
	'04	4,78	5,14	4,98	4,90	4,67	4,50	4,36	4,33	4,33	4,04	
	'05	4,63	4,97	4,98	4,71	4,54	4,44	4,43	4,43	4,04		
	'06	4,19	4,78	4,87	4,59	4,42	4,53	4,41	4,01			
	'07	4,10	4,65	4,70	4,59	4,61	4,54	4,11				
	'08	4,04	4,71	4,76	4,86	4,71	4,20					
	'09	4,03	4,89	5,02	4,86	4,26						
	'10	4,02	5,00	5,12	4,44							
	'11	4,02	4,90	4,56								
	'12	3,91	4,38									
	'13	3,82										

Tabel B5.5 Cumulatieve proportie recidivisten van ZAVP's uit 2003-2013

Aantal jaren in observatie	Aantal jaren in observatie										
	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
1	0,65	0,61	0,58	0,59	0,59	0,55	0,55	0,60	0,59	0,60	0,62
2	0,78	0,76	0,73	0,75	0,73	0,71	0,72	0,75	0,74	0,75	
3	0,84	0,83	0,81	0,81	0,80	0,79	0,80	0,82	0,82		
4	0,86	0,86	0,84	0,84	0,85	0,83	0,84	0,86			
5	0,88	0,88	0,86	0,87	0,87	0,86	0,87				
6	0,89	0,89	0,87	0,88	0,88	0,88					
7	0,90	0,90	0,88	0,89	0,89						
8	0,91	0,90	0,89	0,90							
9	0,91	0,91	0,90								
10	0,91	0,91									

Tabel B5.6 Cumulatief aantal nieuwe strafzaken per 1.000 ZAVP's, naar cohort en observatieperiode

Cohort		Aantal jaren in observatie									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cohort	'03	1.816	3.051	4.090	5.015	5.874	6.569	7.196	7.857	8.498	9.118
	'04	1.422	2.537	3.542	4.482	5.236	5.899	6.602	7.270	7.921	8.548
	'05	1.303	2.385	3.371	4.151	4.838	5.565	6.274	6.952	7.621	
	'06	1.327	2.415	3.238	3.990	4.769	5.510	6.225	6.935		
	'07	1.349	2.277	3.087	3.923	4.691	5.429	6.197			
	'08	1.181	2.108	3.016	3.864	4.658	5.474				
	'09	1.137	2.117	3.021	3.888	4.791					
	'10	1.300	2.296	3.191	4.130						
	'11	1.322	2.366	3.409							
	'12	1.364	2.487								
	'13	1.445									

Tabel B5.7 Gemiddeld aantal strafzaken, strafzaakdichtheid en ernst in carrière ISD-ZAVP's 2004-2014

	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
N	66	383	266	238	227	229	229	213	175	148	157
Gem. aantal strafzaken	68,4	61,7	55,7	55,4	57,4	49,8	45,9	45,4	45,0	55,3	49,0
Strafzaakdichtheid	3,4	3,1	2,8	2,7	2,6	2,4	2,4	2,4	2,2	2,3	2,2
Ernst	4,4	4,5	4,5	4,4	4,3	4,3	4,4	4,1	4,2	4,1	4,1

Tabel B5.8 Prevalentie ZAVP's per 1.000 volwassen geboortelandgenoten in 2003-2014, naar geboorteland

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
Nederland	0,56	0,57	0,53	0,51	0,48	0,44	0,38	0,33	0,33	0,31	0,31	0,32
Marokko	3,96	3,80	3,43	2,80	2,48	2,19	1,73	1,28	1,16	1,12	1,04	1,04
Nederlandse Antillen	5,95	5,77	5,40	4,89	4,62	4,13	3,50	3,02	2,66	2,65	2,72	2,63
Suriname	2,85	2,65	2,19	2,03	1,81	1,49	1,17	1,06	1,01	0,84	0,80	0,76
Turkije	0,74	0,64	0,67	0,59	0,54	0,38	0,31	0,31	0,27	0,22	0,19	0,21
Overig Westers	0,40	0,36	0,34	0,31	0,28	0,30	0,25	0,26	0,27	0,25	0,22	0,23
Overig niet-Westers	1,73	1,67	1,52	1,33	1,28	1,22	1,05	0,91	0,84	0,84	0,78	0,80

Tabel B5.9 Verdeling afnamejaar RISC ten opzichte van het cohortjaar (2009-2013) van de ZAVP

	Tijd in jaren tussen afname RISC en cohortjaar													
	-8	-7	-6	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5
Aantal														
ZAVP's	2	40	126	216	375	817	1.801	2.946	4.502	10.031	1.590	603	291	128
% ZAVP's	0,0	0,2	0,5	0,9	1,6	3,5	7,7	12,5	19,2	42,7	6,8	2,6	1,2	0,5

Tabel B5.10 Prevalentie jongvolwassen ZAVP's per 1.000 jongvolwassenen en als onderdeel van de totale jongvolwassen verdachtenbevolking en de totale ZAVP bevolking, in 2003-2014

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
N	2.073	2.148	1.978	1.843	1.856	1.785	1.543	1.309	1.226	1.141	1.096	1.193
Relatieve aantal jongvolwassen ZAVP's per 1.000 jongvolwassenen	1,53	1,58	1,46	1,36	1,35	1,27	1,08	0,90	0,84	0,78	0,75	0,81
% van totale jongvolwassen verdachtenbevolking	4,9	4,8	4,5	4,0	4,0	3,9	3,5	3,2	3,1	3,1	3,3	4,1
% van ZAVP's	23,0	23,9	23,6	23,5	25,2	26,3	26,4	25,1	23,8	23,2	22,7	23,8

Tabel B5.11 Cumulatieve proportie recidivisten van jongvolwassen ZAVP's uit 2003-2013

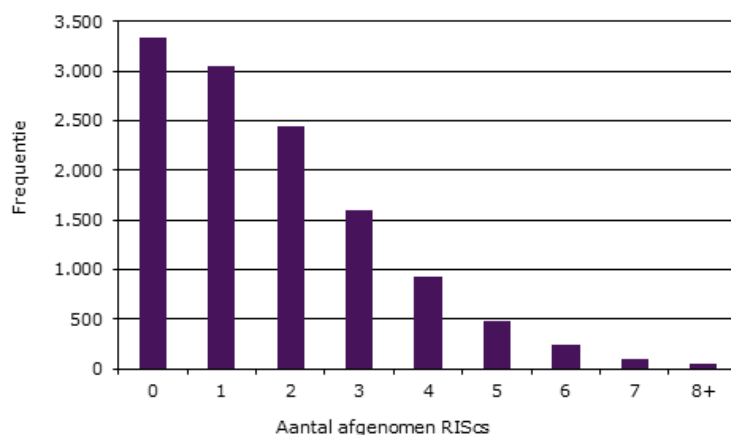
Aantal jaren in observatie	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
1	0,60	0,56	0,56	0,57	0,56	0,53	0,51	0,55	0,55	0,59	0,58
2	0,74	0,74	0,72	0,74	0,71	0,70	0,70	0,73	0,71	0,76	
3	0,81	0,81	0,80	0,82	0,79	0,78	0,79	0,82	0,80		
4	0,84	0,85	0,84	0,86	0,85	0,83	0,84	0,87			
5	0,87	0,88	0,86	0,89	0,87	0,86	0,87				
6	0,89	0,89	0,88	0,91	0,89	0,88					
7	0,90	0,90	0,90	0,92	0,90						
8	0,91	0,91	0,90	0,93							
9	0,91	0,92	0,91								
10	0,91	0,92									

Tabel B5.12 Cumulatief aantal nieuwe strafzaken per 1.000 jongvolwassen ZAVP's, naar cohort en observatieperiode

		Aantal jaren in observatie									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cohort	'03	1.314	2.311	3.204	4.060	4.857	5.516	6.127	6.749	7.345	7.932
	'04	1.142	2.119	3.032	3.862	4.583	5.195	5.865	6.491	7.090	7.695
	'05	1.123	2.070	2.895	3.607	4.212	4.875	5.482	6.053	6.666	
	'06	1.135	2.101	2.869	3.578	4.296	4.960	5.590	6.205		
	'07	1.120	1.945	2.688	3.387	4.023	4.609	5.240			
	'08	1.001	1.821	2.588	3.295	3.937	4.625				
	'09	927	1.777	2.562	3.344	4.138					
	'10	1.059	1.977	2.811	3.627						
	'11	1.112	1.984	2.868							
	'12	1.147	2.126								
	'13	1.179									

Bijlage 4 Aanvullende analyse RISC-bestanden

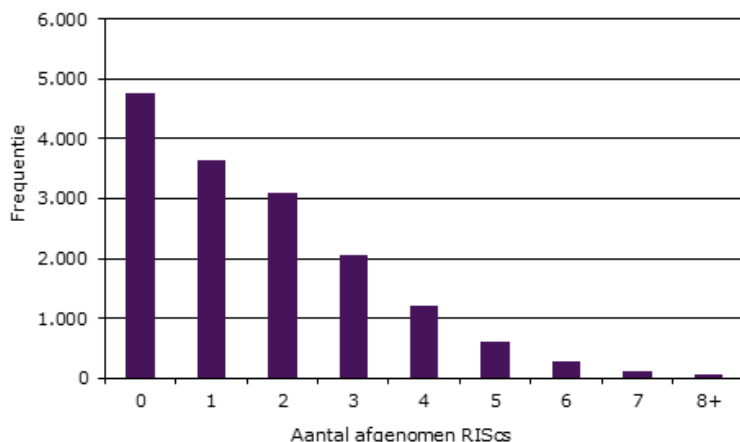
Figuur B4.1 Aantal RISCs per persoon, HKS-ZAVP's 2009-2013

Tabel B4.1 RISC-achtergrondkenmerken HKS-ZAVP's, inclusief ontbrekende waarden

	N	'09	'10	'11	'12	'13
1/2 (Vorige) delictkenmerken						
Enig		38,4	40,1	39,2	37,9	36,1
Ernstig		11,1	10,7	11,1	10,6	10,0
3 Huisvesting en wonen						
Enig		24,8	25,3	24,4	24,0	23,8
Ernstig		21,5	23,3	25,3	25,2	25,2
4 Opleiding, werk en leren						
Enig		39,8	40,6	41,3	41,2	39,9
Ernstig		25,8	25,9	26,4	25,9	26,8
5 Inkomen en omgaan met geld						
Enig		43,7	44,1	44,5	44,2	42,4
Ernstig		10,0	10,5	10,2	10,5	11,8
6 Relaties met partner, gezin en familie						
Enig		28,4	30,0	30,8	30,3	30,9
Ernstig		16,4	16,1	15,4	16,1	11,2
7 Relaties met vrienden en kennissen						
Enig		39,9	40,8	41,2	40,0	38,5
Ernstig		13,5	12,8	13,0	13,3	13,8
8 Drugsgebruik						
Enig		34,1	35,3	36,3	36,0	34,2
Ernstig		24,5	24,8	24,3	24,3	25,4
9 Alcoholgebruik						
Enig		15,1	15,0	15,7	16,3	15,6
Ernstig		29,8	31,6	31,9	31,0	30,1
10 Emotioneel welzijn						
Enig		17,3	17,9	18,3	19,1	19,6
Ernstig		15,4	16,8	16,8	17,1	18,3
11 Denkpatronen, gedrag en vaardigheden						
Enig		50,0	50,8	49,9	48,8	46,8
Ernstig		23,0	23,9	24,8	24,8	26,1
12 Houding						
Enig		32,9	33,7	33,4	32,8	31,8
Ernstig		20,6	21,8	21,7	22,0	21,7

Figuur B4.2 Aantal RISCs per persoon, RAC-min-ZAVP's 2009-2014

Tabel B4.2 RISC-achtergrondkenmerken RAC-min-ZAVP's, inclusief ontbrekende waarden

	N	'09	'10	'11	'12	'13
	5.836	5.221	5.147	4.928	4.832	
1/2 (Vorige) delictkenmerken						
Enig		38,4	40,1	39,2	37,9	36,1
Ernstig		11,1	10,7	11,1	10,6	10,0
3 Huisvesting en wonen						
Enig		24,8	25,3	24,4	24,0	23,8
Ernstig		21,5	23,3	25,3	25,2	25,2
4 Opleiding, werk en leren						
Enig		39,8	40,6	41,3	41,2	39,9
Ernstig		25,8	25,9	26,4	25,9	26,8
5 Inkomen en omgaan met geld						
Enig		43,7	44,1	44,5	44,2	42,4
Ernstig		10,0	10,5	10,2	10,5	11,8
6 Relaties met partner, gezin en familie						
Enig		28,4	30,0	30,8	30,3	30,9
Ernstig		16,4	16,1	15,4	16,1	11,2
7 Relaties met vrienden en kennissen						
Enig		39,9	40,8	41,2	40,0	38,5
Ernstig		13,5	12,8	13,0	13,3	13,8
8 Drugsgebruik						
Enig		34,1	35,3	36,3	36,0	34,2
Ernstig		24,5	24,8	24,3	24,3	25,4
9 Alcoholgebruik						
Enig		15,1	15,0	15,7	16,3	15,6
Ernstig		29,8	31,6	31,9	31,0	30,1
10 Emotioneel welzijn						
Enig		17,3	17,9	18,3	19,1	19,6
Ernstig		15,4	16,8	16,8	17,1	18,3
11 Denkpatronen, gedrag en vaardigheden						
Enig		50,0	50,8	49,9	48,8	46,8
Ernstig		23,0	23,9	24,8	24,8	26,1
12 Houding						
Enig		32,9	33,7	33,4	32,8	31,8
Ernstig		20,6	21,8	21,7	22,0	21,7

Bijlage 5 Verklaringen voor gebrek aan overlap definities

De nieuwe definitie van ZAVP en het gebruik van een ander bronstelsel om de ZAVP's te selecteren heeft gevolgen voor de aantallen ZAVP's. In deze bijlage onderzoeken we gevolgen van het definiëren van ZAVP's op basis van het politie-managementinformatiesysteem HKS en het OM-managementinformatiesysteem RAC-min. We gaan daarbij specifiek in op de vraag in hoeverre met de nieuwe definitie (en gebruik van RAC-min) er ten onrechte ZAVP's worden gemist die volgens de oude definitie (en gebruik van HKS) wel als ZAVP te boek zouden hebben gestaan.

Aantallen HKS-ZAVP's die uitvallen volgens de nieuwe veelplegersdefinitie

Als de OM-definitie van ZAVP wordt toegepast, blijkt een deel van de HKS-ZAVP's niet volgens de OM-definitie ZAVP te zijn – we noemen dit 'uitval'. Dit gedeelte blijkt over de tijd steeds groter te worden (zie tabel b1). In 2003 is dit nog 18,4%, maar in 2013 is dit meer dan verdubbeld naar 40,9%. Op het eerste gezicht lijkt dit vreemd, omdat te verwachten is dat een dader/verdachte (bijna) altijd evenveel of meer strafbare feiten heeft dan processen-verbaal. Immers, de HKS-definitie gaat uit van politie-processen-verbaal, een grovere teleenheid dan de strafbare feiten zoals gehanteerd in de OM-definitie.

Tabel b1 % ZAVP volgens het HKS dat volgens RAC-min geen ZAVP is

	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13
% HKS-ZAVP niet ZAVP in RAC-min	18,4	20,6	25,2	27,7	31	32,5	39,4	41,2	39,7	42,1	40,9

In absolute aantallen is de uitval het beste te zien in een kruistabel van de definities binnen een peiljaar, we nemen hier het eerste en laatste jaar van de metingen, zoals weergegeven in tabel b2a en b2b. Tabel b2a en b2b laten zien dat in 2003 1.077 personen uitvielen, terwijl er in 2013 1.780 personen uitvielen.

Tabel b2a Uitval in absolute aantallen, 2003

		RAC-min ZAVP 2003	
		Ja	Nee
HKS-ZAVP 2003	Ja	4.788	1.077
	Nee	4.216	—

Tabel b2b Uitval in absolute aantallen, 2013

		RAC-min ZAVP 2013	
		Ja	Nee
HKS-ZAVP 2013	Ja	2.569	1.780
	Nee	2.263	—

Echter, een deel van de uitval zou mogelijk verklaard kunnen worden doordat in de definitie op OM-gegevens als eis heeft dat het laatst gepleegde delict maximaal een jaar geleden is gepleegd, zodat alleen recentelijk nog actieve ZAVP's worden geselecteerd. Bij de definitie van ZAVP's op basis van HKS gaat het erom dat er een proces-verbaal is aangemaakt in een jaar. De consequentie hiervan is dat het gaat om delicten die verder terug in het verleden gepleegd zijn.

Om dit te onderzoeken, is met een kruistabel onderzocht hoeveel gevallen die alleen in HKS-veelpleger is, eruit valt door de eis dat er minimaal één delict gepleegd is in

het afgelopen jaar. De resultaten voor 2003 en 2013 staan in tabel b3 weergegeven.

Tabel b3 Aantallen ZAVP's in 2003 en 2013 naar feit gepleegd in afgelopen jaar

ZAVP	2003		2013	
	Feit gepleegd afgelopen jaar?		Feit gepleegd afgelopen jaar?	
	Nee	Ja	Nee	Ja
Alleen HKS	526	551	796	984
Alleen RAC-min		4.216		2.263
HKS en RAC-min		4.788		2.569
Totaal	526	9.555	796	5.816

Uit de tabel blijkt dat meer dan de helft van de HKS-ZAVP's die 'uitvallen' (de regel 'Alleen HKS') verklaard worden door de extra eis in de RAC-mindefinitie. Voor 2003 is dit 526 van de 1.077 (48,8%), voor 2013 is dit 796 van de 1.780 (44,7%). Dit betekent dat voor beide groepen nog iets meer dan 50% verklaard dient te worden. Voor de totale groep betekent dit dat in 2003 van 551 (9,4%) en in 2013 van 984 (22,6%) nog niet duidelijk is waarom ze uitvallen als ZAVP op basis van de nieuwe definitie.

Om dit verder te kunnen onderzoeken, worden de delictgeschiedenissen van de HKS ZAVP's op basis van de twee gegevensbronnen gekoppeld. Idealiter zou een politiedelict één op één te koppelen moeten zijn met een strafbaar feit op OM-niveau. Echter, er is geen eenduidige sleutel in beide gegevensbronnen die een dergelijke koppeling mogelijk maakt. Een tweede optie, het koppelen op pleegdatum is ook niet mogelijk omdat dit gegeven alleen in RAC-min aanwezig is. Het is dus alleen mogelijk om geschiedenissen van delicten op persoonsniveau te koppelen. Dit heeft als consequentie dat we aan de oppervlakte (op geaggregeerd niveau) blijven en we geen harde conclusies kunnen trekken.

Persoonskoppeling geschiedenis gepleegde delicten (HKS) en strafbare feiten (RAC-min)

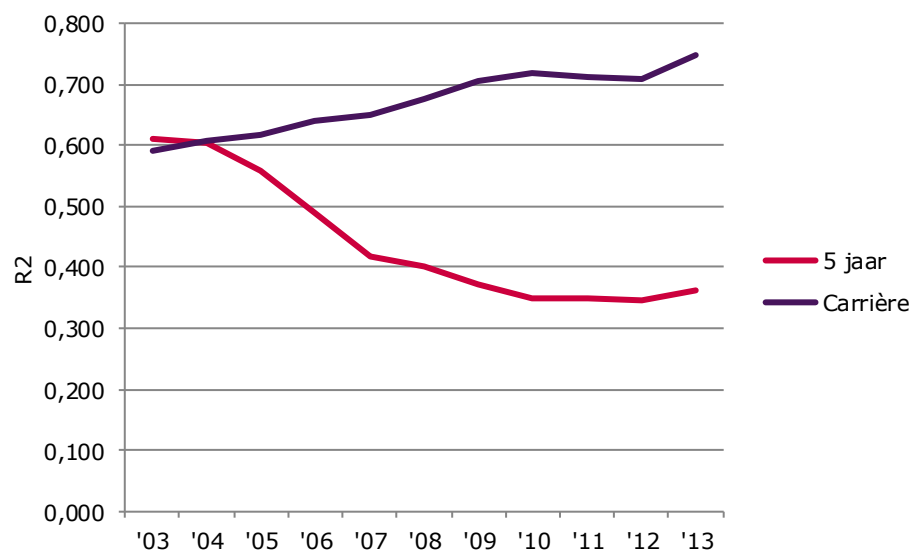
Zoals hiervoor reeds genoemd, worden de bronnen op persoonsniveau gekoppeld, via het CIV-DSO-nummer. Uit beide bronnen wordt het aantal delicten/feiten per persoon opgehaald voor de jaarlijkse groep HKS-ZAVP's, die ook een strafbaar feit (volgens RAC-min) hadden gepleegd in het afgelopen jaar. We bekijken twee scenario's:

- 1 We beoordelen de correspondentie tussen het aantal delicten (HKS) en het aantal feiten (RAC-min) binnen vijf jaar.
- 2 We kijken naar de gehele carrière sinds het peiljaar en we beoordelen de correspondentie tussen het aantal delicten (HKS) en het aantal feiten (RAC-min).

Correspondentie tussen delicten en feiten

Met de hiervoor besproken aanpak berekenen we per cohortjaar de correlaties tussen het aantal delicten en het aantal feiten, voor het scenario vijf jaar vanaf het peiljaar en de gehele carrière.

Figuur b1 Gekwadrateerde correlaties (R^2) tussen delicten en strafbare feiten, binnen vijf jaar voor peiljaar en in gehele carrière, periode 2003-2013

Als we kijken naar de lijn van vijf jaar, dan zien we dat met het toenemen van de tijd de correlatie tussen het aantal delicten binnen vijf jaar met het aantal strafbare feiten binnen 5 jaar afneemt. Dit betekent dat er steeds minder een relatie is tussen het aantal delicten en strafbare feiten. De overeenkomstige variantie is van 2003 naar 2013 gedaald van 60% naar 36%. Dat wil zeggen van een sterke samenhang naar een matige samenhang.

Als we echter kijken naar het aantal delicten/strafbare feiten over de gehele carrière, dan zien we dat de correlatie juist toeneemt. In 2013 is het percentage overeenkomstige variantie 75%. In de tijd zien we hier juist een tegengestelde ontwikkeling van een sterke samenhang naar een (bijna) zeer sterke samenhang. Dit wijst erop dat de bronnen steeds meer convergeren.

Er vallen twee dingen op. Ten eerste is er een algehele discrepantie tussen de gekwadrateerde correlaties van delicten en strafbare feiten over de voorafgaande vijf jaar en over de gehele carrière. Mogelijk kan dit als volgt worden verklaard:

- 1 Er zit een tijdsverschil zit tussen het aanmaken van een proces-verbaal en het insturen daarvan naar het Openbaar ministerie die er vervolgens een strafzaak voor aanmaakt. Door dit tijdsverschil kan het zijn dat een aantal delicten of processen-verbaal wel voor HKS binnen de vijf jaar vallen, maar voor strafbare feiten in RAC-min juist niet. Dit effect is minder groot als je de gehele carrière bekijkt, omdat je dan nog uit het hele verleden delicten/strafbare feiten kunt putten;
- 2 Een andere verklaring kan zijn dat een aantal processen-verbaal dat wordt geregistreerd bij het OM wordt geseponeerd of vrijgesproken, waarna ze na het definitief worden van de landelijke HKS-data niet meer worden verwijderd. Dit zou de correlatie ook kunnen doen dalen.
- 3 Een andere verklaring kan zijn dat het persoonsnummer minder accuraat is dan in de OM-systemen dan in het HKS. Hierdoor kan één veelpleger onder twee of meer aliassen voorkomen en zijn voorgeschiedenis in termen van delicten worden opgesplitst, waardoor iemand niet meer als veelpleger herkend wordt. Ook dit kan variëren over de tijd. De data laat zien dat dit maar in beperkte mate het

geval is (ongeveer 2% van de veelplegers is dubbel als we de persoonsidentificatie van JustId als leidend beschouwen).

Ten tweede zien we een verschil in de trends over de tijd. Dat de correlatie toe- en afneemt kan als volgt worden verklaard:

- 1 De politie kan selectiever zijn geworden in welke delicten zij op het proces-verbaal zet, waardoor de correspondentie tussen delicten en strafbare feiten toeneemt in de gehele carrière. Voor de vijfjaarsperiode kan het echter, doordat er minder delicten zijn om op terug te vallen de correlatie afneemt (zie verklaring 1 hierboven).
- 2 De politie kan zijn registratie meer hebben aangepast aan de registratiewijze van het OM, waardoor de correspondentie toeneemt.

Geen van de verklaringen zijn hard te maken met de beschikbare data, daarvoor is een koppeling van de delicten en strafbare feiten op microniveau nodig. Al met al denken we te kunnen zien dat de definitie op basis van RAC-min een meer actuele en iets bredere selectie is van dezelfde groep veelplegers, juist ook omdat de RAC-min-ZAVP-groep bijna dezelfde samenstelling heeft als de groep HKS-ZAVP's zoals blijkt uit hoofdstukken 4 en 5. Bovendien heeft de groep HKS-ZAVP's die niet in als ZAVP in RAC-min voorkomen dezelfde achtergrondkenmerken als de rest van de groep, met uitzondering van het aantal eerdere strafzaken, die lager liggen. Voor individuen die op een veelplegerslijst terecht kunnen komen kan deze wijziging echter flinke consequenties hebben. Immers, als de richtlijn van het OM wordt gevolgd, komen exclusief personen die op de veelplegerslijst staan in aanmerking voor een ISD-vonnis. Door de ogenschijnlijke verruiming van de definitie, kan het voorkomen dat een groep personen niet meer op deze lijst komt, terwijl een andere groep juist wel op deze lijst komt en dus het individuele veroordelingsbeleid anders komt te liggen. Echter, voor het doel van het rapporteren van landelijke trends in veelplegersproblematiek lijkt deze ogenschijnlijk vreemde discrepantie dus niet zo ernstig te zijn.

Bijlage 6 Regionale cijfers

Tabel B6.1 Jaarlijks % van de ZAVP's (definitie 1-1-2014) dat feiten pleegt naar gemeente

										rel. verschil 2014
	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	t.o.v. 2006 (%)
Amsterdam	14,2	14,3	14,3	14,4	14,2	14,5	14,2	13,6	14,8	4,6
Rotterdam	7,7	7,8	8,4	8,6	8,3	9,1	9,8	9,5	9,8	27,1
Den Haag	8,1	7,8	8,2	9,0	9,7	10,1	10,4	10,6	9,7	19,9
Utrecht	4,0	4,3	4,3	5,1	5,0	5,5	4,8	4,5	4,8	18,6
Almere	1,3	1,6	1,4	1,6	1,5	1,6	1,7	2,0	2,2	67,7
Amersfoort	1,4	1,5	1,3	1,7	1,5	1,3	0,9	1,3	1,3	-6,1
Apeldoorn	1,7	1,5	1,6	1,7	1,8	1,8	1,7	2,1	2,2	30,4
Arnhem	2,3	2,5	2,3	2,4	2,4	2,6	2,9	2,6	3,1	31,7
Breda	2,1	2,0	2,2	2,2	2,0	1,5	1,9	2,1	2,0	-4,0
Dordrecht	2,1	1,9	1,9	1,6	1,8	2,0	1,8	1,8	1,7	-15,5
Ede	1,0	0,7	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	1,2	0,6	-36,6
Eindhoven	2,9	3,3	3,3	3,1	3,3	3,7	3,7	3,9	3,4	18,0
Emmen	0,6	0,9	1,0	0,9	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	11,1
Enschede	2,2	2,1	2,4	2,1	2,0	2,1	2,0	1,9	2,1	-5,1
Groningen	3,6	3,7	3,3	2,9	3,3	3,4	3,2	4,1	3,3	-6,5
Haarlem	1,6	1,7	1,6	1,3	1,1	1,4	1,3	1,6	1,5	-7,0
Haarlemmermeer	1,6	1,2	1,4	1,4	1,9	2,1	2,0	2,1	2,1	30,0
Leiden	1,8	1,8	2,1	2,1	2,5	2,8	2,4	1,9	2,2	20,1
Maastricht	1,5	1,3	1,1	1,2	1,2	1,2	1,5	1,3	1,7	12,6
Nijmegen	2,5	2,5	2,2	2,1	2,3	2,2	2,6	2,6	2,9	13,3
Den Bosch	1,6	1,5	1,6	2,0	1,6	1,9	2,1	2,2	1,9	20,0
Tilburg	2,5	2,5	2,5	2,5	2,1	1,7	1,9	2,3	2,3	-8,8
Zaanstad	0,8	1,1	0,7	0,8	0,7	1,0	1,3	1,4	1,3	67,8
Zoetermeer	0,6	0,5	0,8	0,8	0,8	1,0	1,0	1,2	0,8	30,1
Zwolle	1,8	2,0	2,0	1,9	2,1	1,6	1,9	1,8	1,8	0,3
Overig	50,4	51,4	51,1	50,4	50,3	50,2	50,3	51,4	51,5	2,3
Onbekend	2,6	2,7	3,0	3,9	4,0	3,3	3,5	3,7	2,3	-12,7

Noot: cijfers zijn pas vanaf 2006 getoond, omdat vanaf toen de pleeggemeente bijna compleet gevuld was in de gegevens.

Bijlage 7 Definitie cybercrime

Cybercrime is een opkomende vorm van criminaliteit die gekenmerkt wordt door ondersteuning door of afhankelijkheid van computers en bijbehorende netwerken (e.g., internet). Hierbij moet gedacht worden aan, bijvoorbeeld, *grooming* (een zedenmisdrijf ondersteund door internet) of *hacking* (een vredebreukmisdrijf afhankelijk van internet of computers). Hoewel cybercrime altijd al strafbaar was (e.g., onder wetsartikelen betreffende vandalisme of stalking), zijn in recentere jaren specifieke wetsartikelen geconstrueerd voor de vervolging van cybercrime.

Het meten van cybercrime bij veelplegers gebeurt in dit rapport op basis van deze wetsartikelen, waar onderscheid gemaakt wordt tussen cybercrime (d.w.z., misdrijven afhankelijk van technologie en/of met technologie als doelwit) en gedigitaliseerde criminaliteit (d.w.z., misdrijven die zich eerder buiten *cyberspace* voordeden en nu vrijwel exclusief in *cyberspace* plaatsvinden). De relevante misdrijven en bijbehorende wetsartikelen in het wetboek van Strafrecht staan hieronder.

Cybercrime

138ab	Hacking.
138b	Het belemmeren van toegang tot of gebruik van een geautomatiseerd werk.
139c	Het aftappen of opnemen van gegevens (afluisteren).
139d/1	Plaatsen van opname-, aftap- of af luisterapparatuur; voorbereidingshandelingen.
139d/2	Het ter beschikking stellen of voorhanden hebben van technische hulpmiddelen of toegangscode s bedoeld om het binnendringen van een geautomatiseerd werk, belemmeren van toegang of aftappen te plegen.
139d/3	Zoals in art. 139d, lid 2, maar met oogmerk gericht op art. 138ab, lid 2 en 3.
139e	Het bezit en verspreiden van gegevens of een voorwerp waarop gegevens staan die door wederrechtelijk aftappen of opnemen zijn verkregen.
161sexies	Opzettelijk vernielen en dergelijke van een geautomatiseerd werk of werk voor telecommunicatie; voorbereidingshandelingen.
161septies	Vernieling en dergelijke van een geautomatiseerd werk of werk voor telecommunicatie door schuld.
350a/1	Opzettelijke vernieling van gegevens die door middel van een geautomatiseerd werk of door telecommunicatie zijn opgeslagen, worden verwerkt of overgedragen.
350a/2	Het feit gepleegd in lid 1 met tussenkomst van een openbaar telecommunicatienetwerk.
350a/3	Opzettelijk gegevens ter beschikking stellen of verspreiden die zijn bestemd om schade aan te richten in een geautomatiseerd werk.
350b/1	Vernieling door schuld van gegevens die door middel van een geautomatiseerd werk of door telecommunicatie zijn opgeslagen, worden verwerkt of overgedragen.
350b/2	Door schuld gegevens ter beschikking stellen of verspreiden die zijn bestemd om schade aan te richten in een geautomatiseerd werk.

Gedigitaliseerde criminaliteit

- 231a Identiteitsfraude.
- 232 Opzettelijk valselyk opmaken, vervalsen, gebruiken, etc. van betaalpas, waardekaart en dergelyke.
- 240b Kinderpornografie.
- 248e Grooming.
- 273/2 Bekendmaking bedrijfsgheimen; heling computergegevens ondernemingen.
- 273d Schending telecommunicatiegheim.
- 317/2 Afpersing door de bedreiging dat gegevens opgeslagen door een geautomatiseerd werk onbruikbaar, ontoegankelijk of gewist worden.
- 326c Het misbruiken van een publieke telecommunicatiedienst met het oogmerk daarvoor niet volledig te betalen.

Bijlage 8 Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige veelplegers

In deze bijlage is een excerpt (enkel hoofdstuk 1 en 22) opgenomen van de richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige veelplegers (in het bijzonder de vordering van de ISD-maatregel bij stelselmatige daders) (2013R017) (OM, 2013).

Samenvatting

Deze *richtlijn* regelt het strafvorderingsbeleid bij meerderjarige veelplegers, in het bijzonder de vordering van de ISD-maatregel bij stelselmatige daders.

1 Achtergrond

1.1 De ISD-maatregel

Het beleid ten aanzien van meerderjarige stelselmatige daders is erop gericht het criminele gedrag feitelijk onmogelijk te maken door middel van langdurige vrijheidsbeneming, als maatregel opgelegd. De artikelen 38m t/m 38u van het *Wetboek van Strafrecht (Sr)* maken het mogelijk om stelselmatige daders maximaal twee jaar van hun vrijheid te beroven door plaatsing in een zogeheten Inrichting voor Stelselmatige Daders (ISD). Als er aanknopingspunten zijn voor gedragsverandering, biedt langdurige vrijheidsbeneming tegelijkertijd de mogelijkheid programma's aan te bieden die mede gericht zijn op gedragsverandering, om daarmee het risico van *recidive* te beperken. Ook kan doorplaatsing naar de geestelijke gezondheidszorg plaatsvinden of kan plaatsing volgen in een bijzondere zorgvoorziening binnen het gevangeniswezen.

1.2 Wijzigingen

De belangrijkste wijzigingen in de richtlijn ten opzichte van de vorige richtlijn zijn:

- een verbreding van de kwalificatiecriteria voor veelplegers, zeer actieve veelplegers en stelselmatige daders; door in plaats van processen-verbaal misdrijf-feiten te tellen (hoofdstuk 2);
- een andere definitie van het laatste pleegjaar (hoofdstuk 2);
- eenduidige handelwijze bij het omgaan met de *tenuitvoerlegging* van door de *rechter* of het OM al eerder opgelegde straffen of maatregelen (hoofdstuk 4);
- aanpassing van het strafvorderingsbeleid voor veelplegers, zeer actieve veelplegers en stelselmatige daders wanneer de ISD-maatregel niet wordt gevorderd (hoofdstuk 5).

2 Definities

In deze richtlijn worden de volgende definities¹⁰ gehanteerd:

- a Een veelpleger is een persoon van 18 jaar of ouder die in zijn gehele criminele verleden processen- verbaal tegen zich opgemaakt zag worden voor in totaal meer dan tien misdrijven, waarvan ten minste één *misdrif* in de laatste twaalf maanden, terug te rekenen vanaf de pleegdatum van het laatst gepleegde misdrijf.
- b Een zeer actieve veelpleger is een persoon van 18 jaar of ouder die over een periode van vijf jaren processen-verbaal tegen zich opgemaakt zag worden voor meer dan tien misdrijven, waarvan ten minste één misdrif in de laatste twaalf maanden, terug te rekenen vanaf de pleegdatum van het laatst gepleegde misdrijf.
- c Een stelselmatige *dader* is een persoon die op grond van art. 38m Sr in aanmerking komt voor een maatregel tot plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders en die bovendien valt onder de in deze richtlijn gegeven definitie van een zeer actieve veelpleger.

De definities hebben betrekking op alle misdrijven waarvoor een *proces-verbaal* is opgemaakt dat is ingestuurd aan het OM. Misdrijven in een proces-verbaal die door het OM zijn afgedaan met een technisch sepot mogen niet worden meegeteld. Dat geldt ook voor misdrijven waarvan de betrokkene is vrijgesproken. Misdrijven door de betrokkene als minderjarige gepleegd binnen de relevante pleegperiode (tot maximaal vijf jaren voorafgaand aan het gepleegde feit) tellen wel mee. Om zicht te hebben op het aantal verdachten dat in een *arrondissement* in aanmerking komt voor een veelplegersaanpak, kunnen veelplegerslijsten worden samengesteld. Het doel van de veelplegerslijsten is (potentiële) veelplegers te identificeren en te rangschikken naar recidiverisico. Veelplegerslijsten kunnen door politie, *openbaar ministerie* en de ketenpartners worden gebruikt als onderdeel van een persoonsgerichte aanpak van (potentiële) veelplegers. Als de veroordeelde na de tenuitvoerlegging van de ISD-maatregel opnieuw een misdrif pleegt waarvoor *voorlopige hechtenis* is toegelaten, kan opnieuw een ISD-maatregel worden gevorderd mede op grond van de eerdere veroordelingen. Het is dus niet zo dat de eerdere veroordelingen slechts één keer zouden mogen meetellen. Wel geldt dan opnieuw de voorwaarde dat de veroordelingen, waarvan de ISD-maatregel er dan één is, dateren van maximaal vijf jaar voorafgaand aan het nieuwe misdrijf en deze ook ten uitvoer zijn gelegd.

¹⁰ Deze definities hebben betrekking op veelplegers van misdrijven. Voor personen die veelvuldig overlastfeiten plegen in de publieke ruimte (overtredingen) geldt geen specifiek strafvorderingsbeleid.